MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR FINANSŲ VALDYMO FAKULTETAS
EKONOMIKOS IR VERSLO INSTITUTAS

RASA MICKUTĖ

VERSLO VALDYMO SISTEMŲ TAIKYMAS VIEŠAJAME SEKTORIUJE

Magistro baigiamasis darbas

Vadovė
Prof. dr. Rima Tamošiūnienė

VILNIUS, 2015

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR FINANSŲ VALDYMO FAKULTETAS
EKONOMIKOS IR VERSLO INSTITUTAS

VERSLO VALDYMO SISTEMŲ DIEGIMAS VIEŠAJAME SEKTORIUJE

Verslo sistemų ekonomikos magistro baigiamasis darbas
Studijų programa 621L17002

Recenzentas
(parašas)
2015 05

Vadovė
(parašas) Prof. dr. Rima Tamošiūnienė
2015 05

Atliko
VSI mns3-01 gr. stud.
(parašas) Rasa Mickutė
2015 05

VILNIUS, 2015

TURINYS

LENTELĖS 4

PAVEIKSLAI 5

ĮVADAS 7

1. VERSLO VALDYMO SISTEMOS TEORINIAI ASPEKTAI 9

1.1. REGIONAS KAIP VERSLO SISTEMA 11

1.1.1. REGIONINĖ POLITIKA IR REGIONŲ VALDYMAS LIETUVOJE 11

1.1.2. REGIONŲ SOCIALINĖ IR EKONOMINĖ APLINKA 13

1.1.3. REGIONŲ INVESTICINIS KLIMATAS 14

1.1.4. PROBLEMINĖS TERITORIJOS 17

2. METODOLOGINĖ DALIS 20

3. VERSLO VALDYMO SISTEMŲ TAIKYMO TAURAGĖS IR ALYTAUS REGIONUOSE ANALIZĖ 22

3.1. TAURAGĖS REGIONAS 23

3.1.1. TAURAGĖS REGIONO SOCIALINĖ APLINKA 23

3.1.2. TAURAGĖS REGIONO EKONOMINĖ APLINKA 32

3.2. ALYTAUS REGIONAS 39

3.2.1. ALYTAUS REGIONO SOCIALINĖ APLINKA 39

3.2.2. ALYTAUS REGIONO EKONOMINĖ APLINKA 49

3.3. TAURAGĖS IR ALYTAUS REGIONŲ PALYGINIMAS 57

IŠVADOS IR SIŪLYMAI 85

LITERATŪRA 87

ANOTACIJA 93

ANNOTATION 93

SANTRAUKA 94

SUMMARY 95

PRIEDAI 96

1 PRIEDAS. ALYTAUS REGIONE BAIGTI ĮGYVENDINTI PROJEKTAI 97

2 PRIEDAS. TAURAGĖS REGIONE BAIGTI ĮGYVENDINTI PROJEKTAI 110

LENTELĖS

1 lentelė. Požiūrių į verslumą įvairovė 16
2 lentelė. Baigti įgyvendinti projektai, susiję su žmogiškųjų išteklių plėtra, Alytaus regione 58
3 lentelė. Baigti įgyvendinti projektai, susiję su žmogiškųjų išteklių plėtra, Tauragės regione 58
4 lentelė. Baigti įgyvendinti projektai, skatinantys ekonomikos augimą, Alytaus regione... 59
5 lentelė. Baigti įgyvendinti projektai, skatinantys ekonomikos augimą, Tauragės regione 59
6 lentelė. Baigti įgyvendinti projektai, skatinantys sanglaudą, Alytaus regione 60
7 lentelė. Baigti įgyvendinti projektai, skatinantys sanglaudą, Tauragės regione 60
8 lentelė. Gyventojų skaičiaus procentinis pasiskirstymas savivaldybėse 61
9 lentelė. Vidaus ir tarptautinė migracija. Išvykusių gyventojų procentinis pasiskirstymas savivaldybėse 62
10 lentelė. Vidaus ir tarptautinė migracija. Atvykusių gyventojų procentinis pasiskirstymas savivaldybėse 64
11 lentelė. Mirusiųjų skaičiaus procentinis pasiskirstymas savivaldybėse 65
12 lentelė. Gimusiųjų skaičiaus procentinis pasiskirstymas savivaldybėse 66
13 lentelė. Darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus procentinis pasiskirstymas savivaldybėse 68
14 lentelė. Pensinio amžiaus gyventojų skaičiaus procentinis pasiskirstymas savivaldybėse 69
15 lentelė. Per metus įregistruotų bedarbių skaičiaus procentinis pasiskirstymas savivaldybėse 71
16 lentelė. Bruto mėnesinio darbo užmokesčio procentinis pasiskirstymas savivaldybėse .. 72
17 lentelė. TUI, metų pabaigoje, procentinis pasiskirstymas savivaldybėse..... 74
18 lentelė. TUI, tenkančių vienam gyventojui, metų pabaigoje, procentinis pasiskirstymas savivaldybėse 75
19 lentelė. Materialinių investicijų, tenkančių vienam gyventojui, procentinis pasiskirstymas savivaldybėse 77
20 lentelė. Neišregistruotų juridinių asmenų skaičiaus procentinis pasiskirstymas savivaldybėse 79
21 lentelė. Įregistruotų juridinių asmenų skaičiaus procentinis pasiskirstymas savivaldybėse 80
22 lentelė. Išregistruotų juridinių asmenų skaičiaus procentinis pasiskirstymas savivaldybėse 82

PAVEIKSLAI

1 pav. Įmonių konkurencingumą lemiantys veiksniai 9
2 pav. Sistema 10
3 pav. Verslo sistema 10
4 pav. Lietuvos regionai 12
5 pav. Regionų ir savivaldybių pavaldumo ryšiai 13
6 pav. Investicinis klimatas 15
7 pav. Šalių suskirstymas verslumo tyrime 17
8 pav. Vidurkio metodo matematinė formulė 21
9 pav. Verslo valdymo sistemų taikymo Tauragės ir Alytaus regionuose analizės schema .. 22
10 pav. Tauragės regionas 23
11 pav. Gyventojų skaičius metų pradžioje 24
12 pav. Vidaus ir tarptautinė migracija. Išvykę gyventojai 24
13 pav. Vidaus ir tarptautinė migracija. Atvykę gyventojai 25
14 pav. Mirusiųjų skaičius pagal administracinę teritoriją 26
15 pav. Gimusiųjų skaičius pagal administracinę teritoriją 26
16 pav. Darbingo amžiaus gyventojai 27
17 pav. Pensinio amžiaus gyventojai 28
18 pav. Registruoti bedarbiai 29
19 pav. Užimtumo lygis, vyrai ir moterys, % 29
Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos darbo biržos duomenimis 30
20 pav. Bruto mėnesinis darbo užmokestis, Lt 30
21 pav. Bruto mėnesinis darbo užmokestis, Lt 30
22 pav. Regioninis BVP, to meto kainomis, mln. Lt 32
23 pav. Regioninis BVP vienam gyventojui, to meto kainomis, tūkst. Lt 32
24 pav. TUI metų pabaigoje, mln. Lt 33
25 pav. TUI metų pabaigoje, mln. Lt 33
26 pav. TUI, tenkančios vienam gyventojui, metų pabaigoje, Lt 34
27 pav. Materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui, Lt 35
28 pav. Materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui, Lt 35
29 pav. Nedarbo lygis, kurį sudaro 15 metų ir vyresni vyrai ir moterys, % 36
30 pav. Neišregistruotų juridinių asmenų skaičius 36
31 pav. Įregistruotų juridinių asmenų skaičius 37

32 pav. Išregistruotų juridinių asmenų skaičius 38
33 pav. Alytaus regionas 39
34 pav. Gyventojų skaičius metų pradžioje 40
35 pav. Vidaus ir tarptautinė migracija. Išvykę gyventojai 40
36 pav. Vidaus ir tarptautinė migracija. Atvykę gyventojai 41
37 pav. Mirusiųjų skaičius pagal administracinę teritoriją 42
38 pav. Gimusiųjų skaičius pagal administracinę teritoriją 43
39 pav. Darbingo amžiaus gyventojai 44
40 pav. Pensinio amžiaus gyventojai 45
41 pav. Registruoti bedarbiai 46
42 pav. Užimtumo lygis, vyrai ir moterys, % 46
43 pav. Bruto mėnesinis darbo užmokestis, Lt 47
44 pav. Bruto mėnesinis darbo užmokestis, Lt 47
45 pav. Regioninis BVP, to meto kainomis, mln. Lt 49
46 pav. Regioninis BVP vienam gyventojui, to meto kainomis, tūkst. Lt 49
47 pav. TUI metų pabaigoje, mln. Lt 50
48 pav. TUI metų pabaigoje, mln. Lt 50
49 pav. TUI, tenkančios vienam gyventojui, metų pabaigoje, Lt 51
50 pav. Materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui, Lt 52
51 pav. Materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui, Lt 52
52 pav. Nedarbo lygis, kurį sudaro 15 metų ir vyresni vyrai ir moterys, % 53
53 pav. Neišregistruotų juridinių asmenų skaičius 53
54 pav. Įregistruotų juridinių asmenų skaičius 54
55 pav. Išregistruotų juridinių asmenų skaičius 55
56 pav. Verslo valdymo sistemų taikymo Tauragės ir Alytaus regionuose analizės apibendrinimo schema 83

ĮVADAS

Tyrimo aktualumas. Verslo sistemų ekonomika, kaip mokslas atsirado visai neseniai. Šis mokslas nagrinėja verslo sistemų ūkines veiklas. Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad nagrinėjamos tik įmonės, tačiau šio mokslo dėka verslo sąvoką galima suvokti ne tik kaip bendrinį įmonės apibūdinimą, bet ir reiškiantį daug daugiau. Verslas, tai vienas iš visų sistemų pagrindų, kuris prisideda prie verslo sistemų efektyvumo užtikrinimo. Išskiriamos šios verslo sistemos: organizacija kaip verslo sistema, industrija kaip verslo sistema, vietinis regionas kaip verslo sistema, valstybė kaip verslo sistema, tarptautinis regionas kaip verslo sistema ir globali valstybė kaip verslo sistema. Nagrinėjant kiekvieną verslo sistemą atskirai, galima lengviau išsiaiškinti problemas, kurios stabdo efektyvų verslo sistemų vystymąsi ir priimti tinkamus sprendimus numatytoms problemoms spręsti. Šiame baigiamajame darbe dėmesys sutelkiamas į vietinius regionus, kaip verslo sistemas.

Lietuvai stojant į Europos Sąjungą, vienas iš reikalavimų buvo atkreipti dėmesį į savo šalies regionus, pradėti kurti regionų politiką, formuoti tikslus ir kitokią veiklą, susijusią su regionais. Tuo metu Lietuva buvo suskirstyta į apskritis, o kadangi reikėjo pradėti formuoti regionus, tai buvo nuspręsta, kad regionai bus suskirstyti pagal apskritis. Šiuo metu jų yra 10. Visuose regionuose yra stebima socialinė ir eknominė aplinka, kuri užtikrina regiono konkurencingumą bei prisideda prie pačios šalies makroekonominių rodiklių kaitos. Šiuo metu ši tema yra aktuali, kadangi Lietuvos ekonomika yra svyruojanti, o norima ją stabilizuoti. Stabilizuoti galima, šio baigiamojo darbo autorės nuomone, tik efektyviai vykdant regioninę politiką, kurios dėka būtų užtikrinta gera socialinė ir ekonominė aplinka ir regionuose, ir visoje šalyje. Šiam baigiamajam darbui pasirinkti tirti Tauragės ir Alytaus regionai. Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad šie regionai yra skirtingi, tačiau sprendžiamos tos pačios socialinės ir ekonominės problemos. Pirminė susiformavusi nuomonė, kad Alytaus regionui kovoti su, esančiomis problemomis, sekasi geriau, o Tauragės regionui – sunkiau, todėl įdomu palyginti šiuos du regionus, kaip kiekvienas iš jų siekia užtikrinti socialinės ir ekonominės aplinkos gerovę bei balansą.

Tyrimo problema. Ar tinkamai taikoma verslo valdymo sistema Tauragės regione lyginant su Alytaus regionu?

Tyrimo objektas. Verslo valdymo sistemų taikymas Tauragės ir Alytaus regionuose.

Tyrimo tikslas. Išanalizavus verslo valdymo sistemos teorinius aspektus, atlikti palyginamąją verslo valdymo sistemos taikymo viešajame sektoriuje analizę ir įvertinti jos taikymo galimybes.

Tyrimo uždaviniai:

- išanalizuoti teorinius verslo valdymo sistemos aspektus;
- įvertinti verslo valdymo sistemų taikymo viešajame sektoriuje ypatumus Lietuvoje;

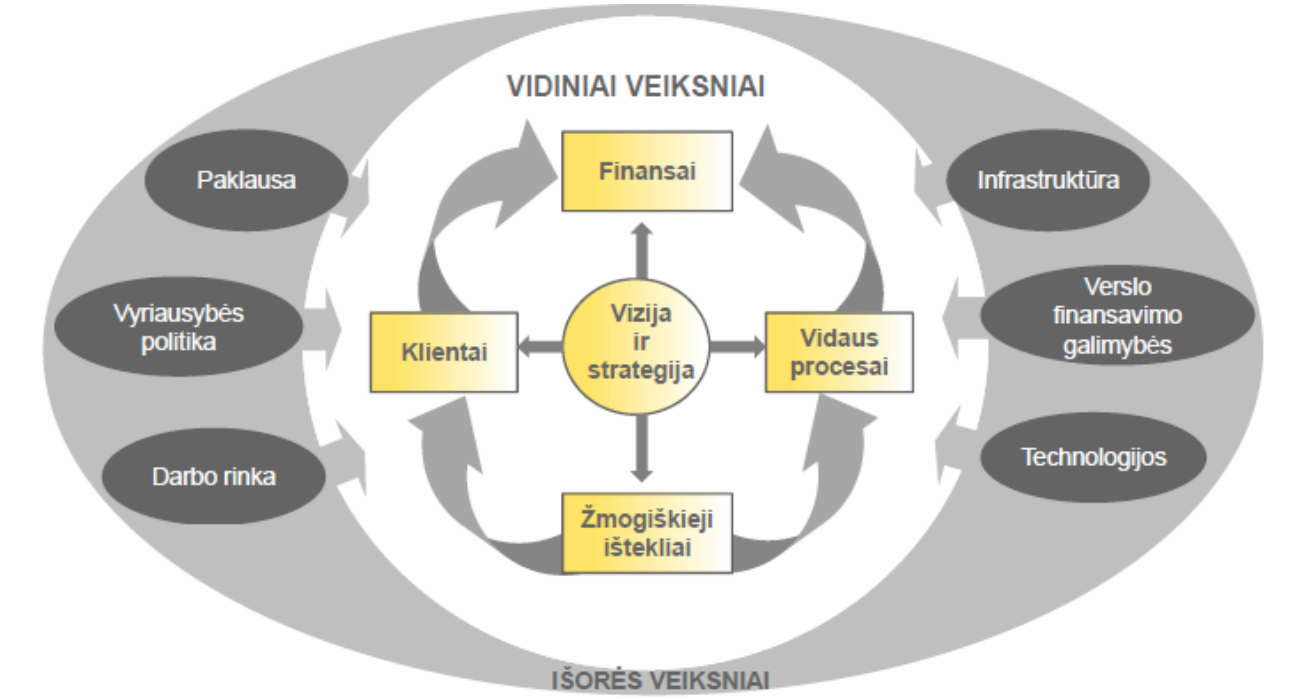
- atlikti Tauragės ir Alytaus regionuose palyginamąją analizę;
- pateikti išvadas ir siūlymus.

Tyrimo metodai:

- mokslinės literatūros analizė;
- statistinių duomenų analizė;
- statistinių duomenų vertikalioji analizė ir vidurkio metodas.

1. VERSLO VALDYMO SISTEMOS TEORINIAI ASPEKTAI

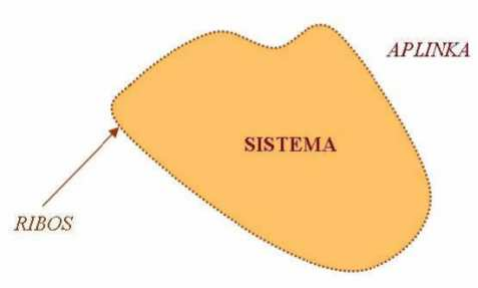
Šiuo metu visame pasaulyje verslas yra vienas iš pagrindinių objektų, jam skiriamas labai didelis dėmesys. Tačiau daugelis verslo sąvoką suvokia siaurąja prasme, kaip įmonę, kuri siekia tik pelno ir naudos sau, bet tikrasis suvokimas turėtų būti toks, kad sukurtas verslas turi būti orientuotas į vartotoją, jo poreikius. Tikslingas orientavimasis į patį vartotoją padeda gauti didesnę naudą, tačiau nėra taip lengva, kadangi įmonės yra veikiamos įvairių vidinių ir išorinių veiksnių, kurie sudaro konkurencingą aplinką ir išlieka tik konkuruoti sugebančios įmonės. 1 paveiksle pateikiami įmones veikiantys vidiniai veiksniai, t.y. vizija ir strategija, žmogiškieji ištekliai, vidaus procesai, klientai, finansai, bei išoriniai veiksniai, t.y. paklausa, Vyriausybės politika, darbo rinka, infrastruktūra, verslo finansavimo galimybės, technologijos.

Šaltinis: sudaryta pagal Sauliaus Adomaičio pranešimą „Konkurencingumas Lietuvos įmonėse“. Konferencijos „Įmonių konkurencingumas – pagrindinis modernios ekonomikos požymis“ medžiaga, 2010

1 pav. **Įmonių konkurencingumą lemiantys veiksniai**

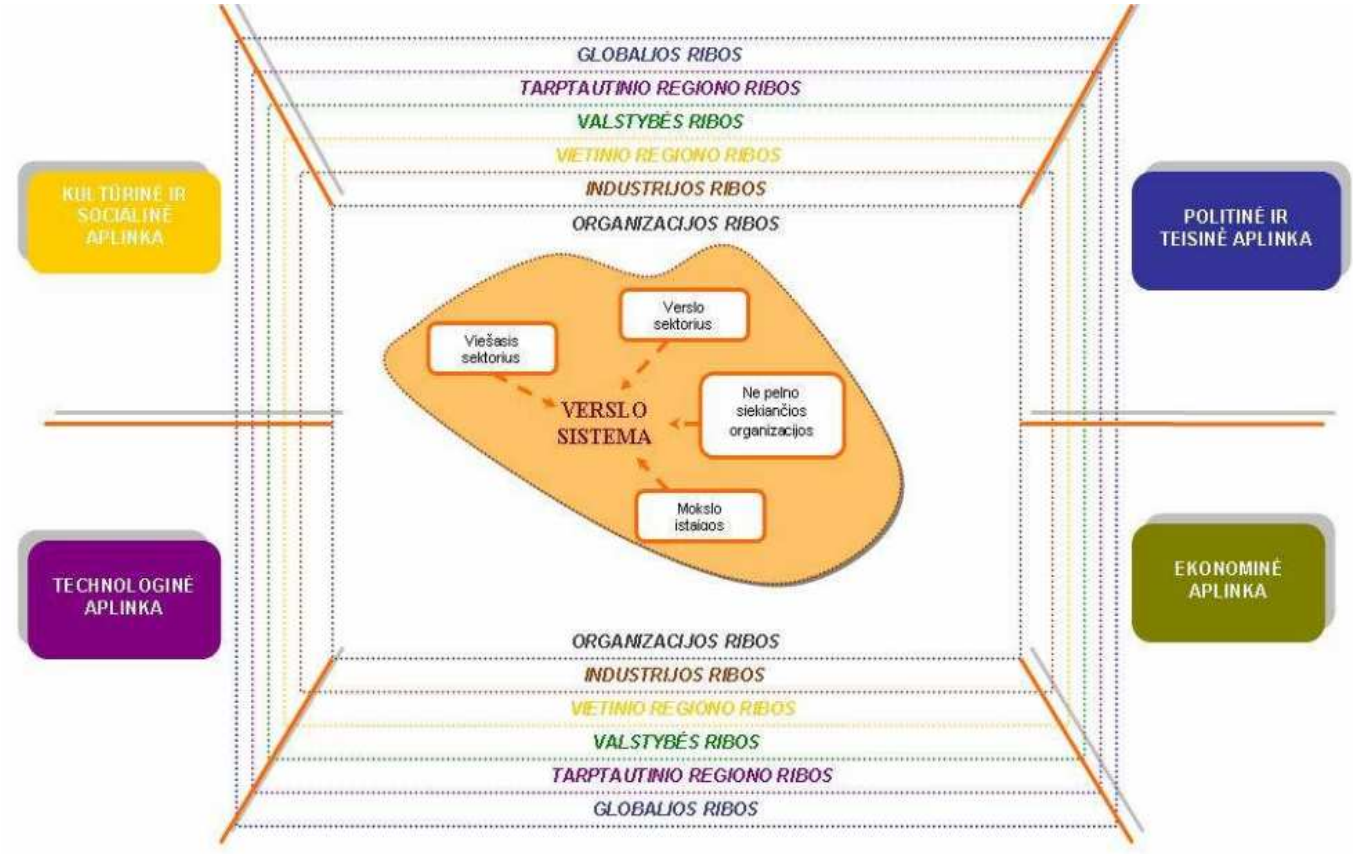
Vidiniai ir išoriniai veiksniai, kaip buvo minėta, skatina konkurenciją. Kiekviena įmonė siekia lyderiauti tam tikroje rinkoje, tačiau kartu prisideda ir prie šalies ekonominės padėties gerinimo. Naujų paslaugų, produktų sukūrimas ir jų realizavimas šalyje prisideda prie bendrojo vidaus produkto didinimo, vartojimo skatinimo, inovacijų kūrimo ir pan. Taip pasireiškia įmonių skirtingumas, tikslų įgyvendinimo įvairovė, kuri savo ruožtu sudaro atskiras sistemas. Sistema (2 pav.) – unikali tarpusavyje sąveikaujančių elementų bei ryšių tarp jų visuma (E. Malinauskienė, 2014). Tam tikros žmonių grupės, organizacijos, įvairiausios įstaigos ir t.t., yra tam tikrų sistemų elementai. Sistemų, susijusių su verslo sfera, yra daug ir įvairiausių, jos visos yra labai skirtingos, tačiau sąveikauja tarpusavyje. Sąveikaudamos tarpusavyje jos sudaro bendrą verslo sistemą.

Šaltinis: sudaryta pagal Eglės Malinauskienės, Verslo sistemų konkurencingumo dalyko: „Verslo sistemų konkurencingumo samprata ir struktūra“ paskaitos medžiagą

2 pav. **Sistema**

Verslo sistema (3 pav.) – unikali įvairių tarpusavyje sąveikaujančių organizacijų bei ryšių tarp jų visuma, kurios tikslas yra efektyviai kurti, palaikyti ir gerinti savo kuriamą vertę vartotojui (E. Malinauskienė, 2014). Verslo sistemą sudaro: organizacija kaip verslo sistema, industrija kaip verslo sistema, vietinis regionas kaip verslo sistema, valstybė kaip verslo sistema, tarptautinis regionas kaip verslo sistema ir globali valstybė kaip verslo sistema.

Šaltinis: sudaryta pagal Eglės Malinauskienės, Verslo sistemų konkurencingumo dalyko: „Verslo sistemų konkurencingumo samprata ir struktūra“ paskaitos medžiagą

3 pav. **Verslo sistema**

Visos įvardintos verslo sistemos yra neatsiejamos viena nuo kitos. Organizacija ir industrija kaip verslo sistemos yra labai panašios, industrija išsiskiria orientavimusi į gamybą, tačiau abi šios

verslo sistemos turi žmonių grupes, kurie yra orientuoti siekti įmonių išsikeltus tikslus bei atlikti numatytus uždavinius, kurie yra orientuoti į vartotojų poreikių patenkinimą, tuo pačiu iš to uždirbant pajamas, bei siekį lyderiauti. Organizacija ir industrija, kaip verslo sistemos, galima teigti, yra pamatas visų kitų likusių verslo sistemų, jų buvimas ir sukuriama nauda pirmiausia stipriai veikia regioną, kuriame jos yra įsikūrusios, kadangi jų buvimas reiškia darbo vietas, galimybę gyventojams uždirbti pajamas ir pan., o regionui vieni iš svarbiausių objektų yra gyventojai ir įmonės, kurie užtikrina jo egzistavimą. Regionai, kaip ir įmonės taip pat konkuruoja tarpusavyje tik konkurencija matuojama jau visai kitais rodikliais nei, pavyzdžiui, įmonių konkurencija. Regionams be siekio pritraukti naujas įmones ir gyventojus tenka rūpintis jų aplinka, kurti įvairiausius projektus, kurie susiję su švietimo sistema, aplinkos gerinimu bei kt. Visa, kas paminėta veikia ne tik regioną, bet ir pačią valstybę, kadangi regionas yra dalis pačios valstybės, kurio tinkamai tvarkoma socialinė ir ekonominė aplinka atitinkamai veikia visą valstybę. Kiekviena iš aukščiau įvardintų verslo sistemų nagrinėjamos, tobulinamos atskirai, kadangi taip užtikrinamas sklandesnis pačios valstybės valdymas, o pati valstybė, turimais rezultatais, siekia lyderiauti tarp kitų ją supančių valstybių. Šioje vietoje atsiranda tarptautinis bendradarbiavimas, kitaip tariant atsiranda tarptautinis regionas, kuris apima tam tikras valstybes, vienas iš pavyzdžių yra Europos Sąjunga. Tarptautinio regiono kaip verslo sistemos veikimo principas yra panašus, kaip atskiros valstybės, tačiau čia jau žvelgiama tarptautiniu mastu. Na, o galiausiai apjungus visas sistemas gaunamos globalios ribos, kur žvelgiama jau viso pasaulio mastu.

Visų verslo sistemų rezultatai yra išmatuojami tiek kokybiniais, tiek kiekybiniais rodikliais. Kokybiniams rodikliams įvertinti galima naudoti palyginamąją analizę, pavyzdžiui, aprašomos tam tikros, pasirinktos verslo sistemos ir palyginamos tarpusavyje, bei kitas analizes. Kiekybiniams rodikliams įvertinti yra naudojamos skaitinės reikšmės, naudojamos tam tikros formulės, įvertinančios tam tikros verslo sistemos padėtį. Pavyzdžiui, vietiniam regionui įvertinti pagrindiniais kiekybiniais rodikliais yra laikomi tiesioginės užsienio investicijos, realusis bendrasis vidaus produktas, nedarbo lygis ir kt.

Taigi, verslo sistemos leidžia jas pačias efektyviau valdyti, tobulinti, jų dėka pasiekiami viso pasaulio mastu teisingi vertinimai, tinkamai numatomos probleminės sritys ir t.t. Visos verslo sistemos yra svarbios, tačiau šiame baigiamajame darbe detaliau nagrinėjamas vietinis regionas (arba tiesiog regionas), kaip verslo sistema.

1.1. REGIONAS KAIP VERSLO SISTEMA

1.1.1. REGIONINĖ POLITIKA IR REGIONŲ VALDYMAS LIETUVOJE

Lietuvoje regioninė politika atsirado visai neseniai. Stojant į Europos Sąjungą, vienas iš reikalavimų buvo regioninės politikos suformavimas ir šiuo metu Lietuva siekdama integruotis į

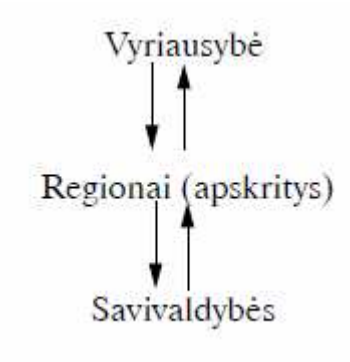
Europos Sąjungą vis didesnį dėmesį skiria savo šalies regionams. Regioninės politikos tikslas yra mažinti ekonominius ir socialinius skirtumus tarp regionų. Už Lietuvos regioninę politiką yra atsakinga Lietuvos Respublikos Vyriausybė, o pagrindinis teisės aktas – Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymas. Šalyje iki regiono termino atsiradimo buvo vartojama apskrities sąvoka, tačiau nuo 2010 m. liepos mėn. 1 d. apskritis liko tik kaip teritorinis vienetas. Lietuvoje daugelis painioja regiono ir apskrities sąvokas, kadangi regionai yra suskirstyti pagal apskrtitis, bet apskritis, kaip buvo minėta, yra tik teritorinis vienetas, o regionas – apskritis arba iš kelių bendras ribas turinčių apskričių ar savivaldybių Vyriausybės išskirta teritorija, kurioje įgyvendinama nacionalinė regioninė politika (Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymo Nr. VIII-1889 pakeitimo įstatymas. 2014, Nr. XII-1094). Lietuvoje yra 10 regionų (4 pav.) Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Marijampolės, Panevėžio, Šiaulių, Tauragės, Telšių, Utenos ir Vilniaus regionai.

Šaltinis: sudaryta pagal Regioninės plėtros departamento prie Vidaus reikalų ministerijos duomenis, 2012 m.

4 pav. **Lietuvos regionai**

Visi įvardinti regionai, remiantis juose gyvenančių žmonių skaičiumi, susideda iš savivaldybių, kurias sudaro seniūnijos, o pastarąsias, jei tokių yra, sudaro seniūnaitijos. Savivaldybės yra valdomos tautos išrinktų merų, kurių vienas iš įsipareigojimų yra prižiūrėti, rūpintis jų valdomomis teritorijomis, stengtis išlaikyti savivaldybes konkurencingomis kitų savivaldybių atžvilgiu, užimti lyderiaujančios savivaldybės poziciją, na ir tuo pačiu stengtis išlaikyti gerą socialinę ir ekonominę aplinką. Visi siūlymai, planai, susiję su regiono plėtra, yra teikiami tam tikroms institucijoms, kurių hierarchija yra tokia: 1) savivaldybės, ekonominiai ir socialiniai partneriai; 2) ministerijos ir kitos institucijos; 3) regioninės plėtros departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos; 4) regionų plėtros tarybos; 5) nacionalinė regioninės plėtros taryba; 6) Vidaus reikalų ministerija; 7) Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Regionų ir savivaldybių pavaldumo ryšiai pavaizduoti 5 paveiksle.

Šaltinis: sudaryta pagal Agotą Giedrę Raišienę, Valstybės valdymo ir vietos savivaldos sąveikos ypatumai, 2003 m.

5 pav. **Regionų ir savivaldybių pavaldumo ryšiai**

Lietuvos regionų gausa bei jų ir savivaldybių pavaldumo ryšiai yra sukurti, remiantis noru, kad šalies gyventojai galėtų lengviau bendrauti su valdžia, priešingu atveju, norint susisiekti su valdžia būtų sudėtinga. Tai tik viena priežastis, kodėl regionų kiekis ir regionų valdymas yra būtent toks. Tačiau svarstytinas kitas klausimas, o gal regionų yra per daug, gal jų skaičių reikia sumažinti. Šis klausimas buvo iškeltas 2007 m. balandžio mėn. 2 d. vykusioje tarptautinėje konferencijoje „Lietuvos regionų valdymo modelis: koks jis yra šiandien ir koks turėtų būti ateityje“, tačiau gveldenamas dar iki šiol. Šio baigiamojo darbo autorės nuomone, netikslinga mažinti regionų kiekį ir mažesnius regionus prijungti prie didžiųjų regionų, kadangi vis tiek didelis dėmesys bus skiriamas didiesiems miestams, na, o tuo, kas yra, tarkim, už 150 km. kažkiek bus rūpinamasi, bet ne taip efektyviai, kaip dabar. Be abejo, galima būtų gilintis į regionų teritorinį suskirstymą, bet šiame baigiamajame darbe dėmesys skiriamas regiono socialinei ir ekonominei aplinkai.

1.1.2. REGIONŲ SOCIALINĖ IR EKONOMINĖ APLINKA

Regionų būklės užtikrinimo pagrindas yra socialinė ir ekonominė aplinka. Socialinė aplinka yra susijusi su gyventojais, rodikliai, kuriais matuojama šios aplinkos situacija yra gyventojų gaunamas darbo užmokestis, demografiniai pokyčiai, savivaldybių mokamos socialinės išmokos, gyvenamųjų pastatų kokybė, aplinka supanti gyventojus, mokyklų, darželių gausa ir pan. O ekonominę aplinką vertina šie rodikliai: bendrasis vidaus produktas, tiesioginės užsienio investicijos, materialinės investicijos, bendrosios pridėtinės vertės struktūra pagal ūkio sektorius ir užimtumas juose ir pan. Ekonominė aplinka, galima teigti, yra priklausoma nuo socialinės aplinkos, jei socialinės aplinkos situacija pablogėtų, tai atitinkamai paveiktų ekonominę aplinką. Apibendrinant galima teigti, kad ekonominė aplinka yra tarsi esamos padėties apibendrinimas.

Lietuvos regionų socialinė ir ekonominė aplinka yra nepastovi, nuolat kinta. Šiuo metu stengiamasi išlaikyti socialinėje ir ekonominėje aplinkoje pastovumą bei sumažinti šios aplinkos skirtumus tarp regionų. Regionų socialinės ir eknominės aplinkos skirtumų mažinimo būdai yra pateikiami Regionų socialinių ir ekonominių skirtumų mažinimo programoje. Šioje programoje

numatomi šie prioritetai: žmogiškųjų išteklių plėtra, ekonomikos augimas, sanglaudos skatinimas.

Žmogiškųjų išteklių plėtra yra vykdoma pagal Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programą, kuri finansuojama iš Europos socialinio fondo. Šioje programoje išskiriami šie prioritetai: kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis; mokymasis visą gyvenimą; tyrėjų gebėjimų stiprinimas, administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas.

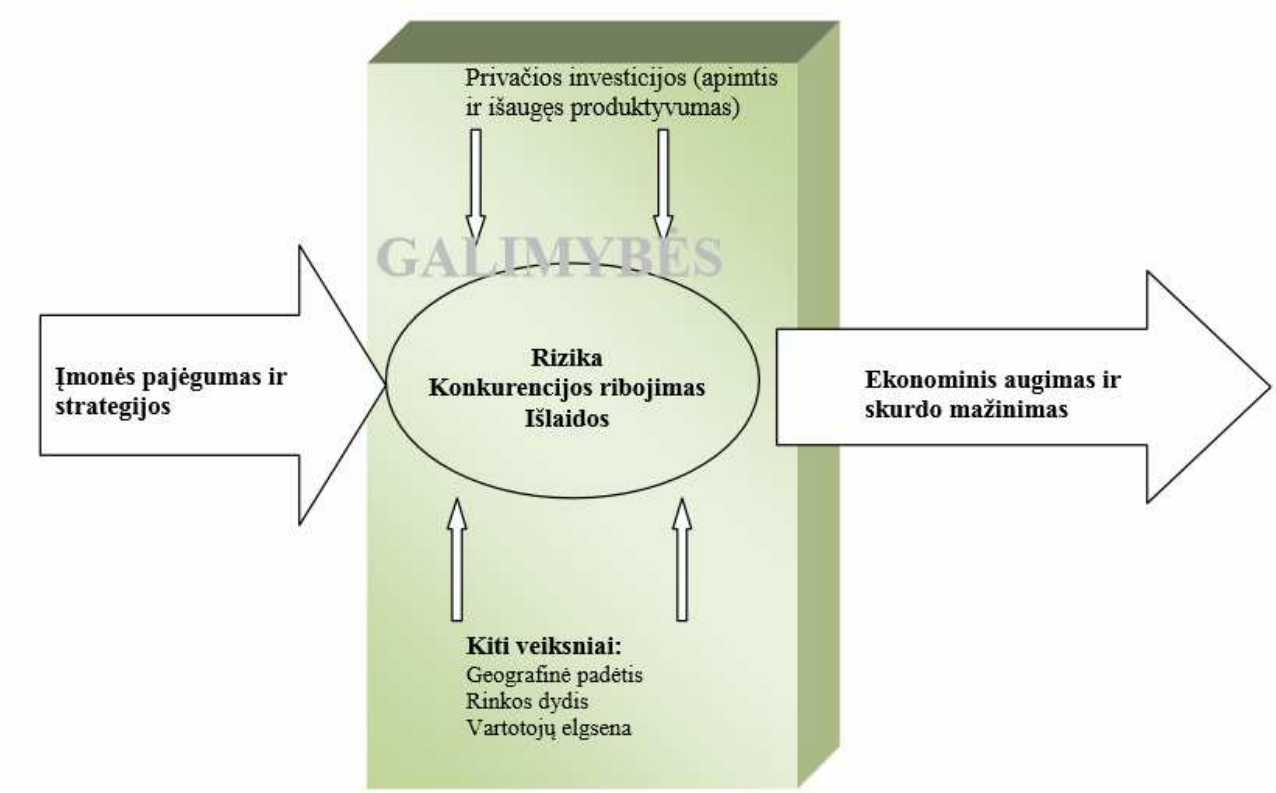
Ekonomikos augimo prioritetas yra vykdomas pagal Ekonomikos augimo veiksmų programą, kuri finansuojama iš Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo, šio fondo finansavimas šiuo atveju skirtas transportui. Šioje programoje išskiriami šie prioritetai: ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra; verslo produktyvumo didinimas ir aplinkos verslui gerinimas; informacinė visuomenė visiems; esminė ekonominė infrastruktūra; transeuropinių transporto tinklų plėtra; techninė parama Ekonomikos augimo veiksmų programai įgyvendinti.

Sanglaudos skatinimo prioritetas yra vykdomas pagal Sanglaudos skatinimo veiksmų programą, kuri finansuojama iš Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo, šio fondo finansavimas šiuo atveju skirtas aplinkos apsaugai. Šioje programoje išskiriami šie prioritetai: vietinė ir urbanistinė plėtra, kultūros paveldo ir gamtos išsaugojimas bei pritaikymas turizmo plėtrai; viešųjų paslaugų kokybė ir prieinamumas: sveikatos, švietimo ir socialinė infrastruktūra; aplinka ir darnus vystymasis; techninė parama Sanglaudos skatinimo veiksmų programai įgyvendinti.

Be abejo, visi išvardinti prioritetai yra svarbūs, siekiant stabilizuoti socialinę ir ekonominę aplinką, tačiau ekonomikos augimo prioritetas turi pagrindinį objektą, t.y. įmones, kurios, kaip ir gyventojai, yra vienas iš pagrindų užtikrinant regiono egzistavimą. Šioje vietoje atsiranda regionų investicinio klimato terminas.

1.1.3. REGIONŲ INVESTICINIS KLIMATAS

Regioninis investicinis klimatas (6 pav.) – tai daug veiksmų, kurie naudojami, siekiant pritraukti investicijas į regioną (V. Mashkin, 2006). 6 paveiksle matome, kad regioninis investicinis klimatas prasideda nuo įmonės pajėgumo ir strategijos, tai tarsi pamatas, kuris toliau lemia privačias investicijas (apimtis ir išaugusį produktyvumą). Be abejo, dar prie pačio pamato prisideda investicinio klimato geografinė padėtis, rinkos dydis ir vartotojų elgsena. Visa tai neišvengiamai susiduria su rizika, konkurencijos ribojimu, išlaidomis. O viso to pasekoje gaunamas investicinio klimato rezultatas – ekonominis augimas ir skurdo mažinimas. Šis rezultatas gali būti ir kitoks, priklauso nuo to kaip investicinis klimatas yra valdomas. 6 paveiksle yra pateikiamas, koks yra sėkmingas investicinio klimato valdymas, tačiau sėkmės ar nesėkmės atveju visada bus susiduriama su rizika ir išlaidomis, svarbiausia yra išsikelti tinkamus tikslus ir priimti tinkamus sprendimus.

Šaltinis: sudaryta pagal Algimantą Misiūną, Dovilę Gudeliauskaitę, Baltijos šalių investicinio klimato charakteristikos, 2013

6 pav. **Investicinis klimatas**

Kitaip tariant investicinis klimatas yra investicinė aplinka. Investicinė aplinka tiesiogiai veikia įmones, kurios ir yra šios aplinkos objektas. Gerinant investicinę aplinką, didėja įmonių gaunamas pelnas, gerėja socialinė aplinka, kadangi yra kuriamos naujos darbo vietos, mažėja nedarbo lygis, didinama mokestinė bazė. Vertinant šią aplinką galima naudotis tokiais rodikliais, kaip tiesioginės užsienio investicijos, realusis bendrasis vidaus produktas, metinė infliacija, nedarbo lygis ir pan. Šiuo metu Lietuvoje skiriamas didelis dėmesys tiesioginėms užsienio investicijoms. Užsienio investicijos padeda sukurti naujas darbo vietas, užsienio investuotojai yra laikomi patikimais, stabiliais taip pat tikimasi, kad sugalvojus kurti naują produktą ar paslaugą bus jo kūrimo procesas vykdomas šalyje, kuris užtikrintų papildomas pajamas, naujų investuotojų pritraukimą ir pan. Nors užsienio investicijos yra labai svarbios, tačiau šio baigiamojo darbo autorės nuomone, svarbios yra ir vietos investicijos, kurios išlaiko tam tikrą šalies savitumą, todėl svarbu yra skatinti ir vietos naujų verslų kūrimąsi.

Lietuvoje už naujų verslų kūrimąsi yra atsakinga Lietuvos Respublikos Ūkio ministerija kuriai padeda VšĮ „Versli Lietuva“. Kuriamus naujus verslus stengiamasi remti Europos Sąjungos skirtos paramos dėka, bei iš Valstybės biudžeto, tame tarpe įeina ir savivaldybių biudžetai, lėšomis. Lietuvoje labai stengiamasi skatinti verslumą, kuris prisidėtų prie šalies socialinės ir ekonominės aplinkos gerinimo, tačiau vis gi susiduriama su problemomis, kurios lėtina visą šį procesą. 1

lentelėje pateikiama požiūrių į verslumą įvairovė, kuri leidžia tiksliau suvokti verslumo apibrėžimo esmę.

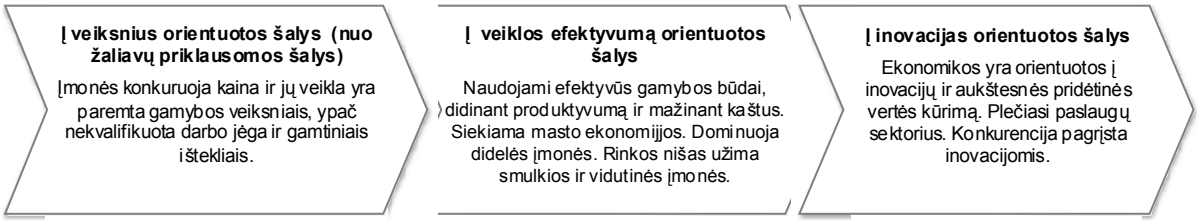
1 lentelė. Požiūrių į verslumą įvairovė

Autorius	**Apibrėžimas**
M. Casson (2008)	Verslumas yra tinkamai susiklosčiusių ekonominių sąlygų rezultatas. Faktoriai skatinantys ar stabdantys verslumą: mokesčių, industrinės strategijos, lengvai prieinamos žaliavos, finansavimo šaltiniai, informacijos šaltiniai ir rinkos padėtis, technologijos ir infrastruktūra, rinkodaros sprendimai.
W. Bygrave (1998)	Verslumas suformuoja žmones, kurie demonstruoja iniciatyvą, vaizduotę, kūrybiškumą ir lankstumą. Jie yra pasiryžę mąstyti konceptualiai ir pasinaudoti pokyčiais tarsi galimybe.
J. A. Schumpeter (1952)	Verslumas turi galią, kai verslininkas kuria naują produktą, pristato naują būdą kurti produktą, atranda naują rinką, žaliavą, naują veiklos organizavimo būdą. Verslininkas turi būti inovatyvus, kūrybiškas, įžvalgus.
H. Leibenstein (1968)	Verslumas – ekonomikos vertybė tuo atveju, kai kūryba ir įrankių ir technologijų išnaudojimas plečia ekonomiką ir jos funkcijas. Verslumas yra nenuspėjamas, kontroliuojamas ar nustatytas, jis tampa retai pasitaikančiu reiškiniu, nes šiuolaikiniai verslininkai turi didelių trūkumų savo pajėgumuose.
P. E. Drucker. (1986)	Verslumas slypi ekonomikos ir visuomenės teorijose. Jis pastebi pagrindines visuomenės ir ekonomines problemas, ir užduotis, veikiant kažkaip kitaip, veikiant geriau nei jau yra veikta. Verslininkas liūdina ir dezorganizuoja. Taip Josephas Shumpeteris suformulavo jo užduotis „sukurti destrukciją“.

Šaltinis: sudaryta Timinskaitės (2013), remiantis: Drucker F.P. Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles, 1986, Leibenstein, H. „Entrepreneurship and Development” The American Economic Review, Vol. 58, No. 2, Papers and Proceedings of the Eightieth Annual Meeting of the American Economic Association,1968, Nayab N., What is Entrepreneurship? A Look at theory, 2011.

Kaip buvo minėta, Lietuvoje šiuo metu stengiamasi skatinti verslumą, tačiau priimant tinkamas skatinimo priemones reikia tiksliai numatyti trūkumus. Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad tai yra neįmanoma arba labai sudėtinga, nes nežinia, kaip reiktų vertinti, tačiau yra keli geriausiai vertinami indeksai, kurie matuoja verslumą pasaulio šalyse taip pat ir Lietuvos, vienas iš jų yra GEM, kitaip tariant The Global Entrepreneurship Monitor, į lietuvių kalbą išvertus Globali verslumo stebėsena, tiria verslumą pasaulio šalyse. Lietuva į šį indeksą yra įtraukta nuo 2011 m.

Vilniaus universiteto Tarptautinio verslo mokyklos Inovacijų ir verslumo centras yra vienintelis, kuris turi įgaliojimą Lietuvoje atlikti šią stebėseną. GEM tyrimą finansuoja Lietuvos Respublikos Ūkio ministerija. GEM tyrimas išsiskiria iš kitų verslumo tyrimų, kadangi šis tyrimas tiria ne tik gautą skaitinę informaciją, tačiau aiškinasi gautų rezultatų priežastis. Pagal gautus rezultatus formuojant šalies ūkio strategiją, galima planuoti vidaus verslumo programas ir politikas. Šių rezultatų dėka galima išsiaiškinti ar šalyje yra pakankamai skatinamas verslumas, kokios priežastys stabdo verslumą, kodėl imtasi kurti verslą, su kokiomis problemomis susiduriama, gilinamasi ar pakankamai informacijos apie verslumą suteikiama švietimo įstaigose ir kt. Norint atlikti efektyvią pasaulio verslumo stebėseną visos tiriamos šalys yra suskirstytos į tris grupes (7 pav.): į veiksnius orientuotas šalis (nuo žaliavų priklausomos šays); į efektyvumą orientuotas šalis; į inovacijas orientuotas šalis.

Šaltinis: sudaryta pagal VšĮ Vilniaus Universiteto Tarptautinio verslo mokyklos tyrėjų grupės Lietuvos verslumo stebėjimo tyrimą, 2011

7 pav. **Šalių suskirstymas verslumo tyrime**

Kitas indeksas, kuris identifikuoja verslumo skirtumus tarp kiekybės ir kokybės yra GEDI indeksas, kitaip tariant Global Entrepreneurship and Development Index, į lietuvių kalbą išvertus Globalaus verslumo ir plėtros indeksas. Šis indeksas lygina valstybes išryškindamas šalių silpnybes, tobulinimo sritis ir galimybes. Lietuva į šį indeksą yra įtraukta nuo 2013 m. Pagal GEDI indeksą Lietuva lyginant su kitomis pasaulio šalimis užima 26-ąją vietą, o lyginant su Europos valstybėmis užima 17-ąją vietą.

Apžvelgus, kas veikia regionus, įdomu išsiaiškinti, o kokios Lietuvoje yra probleminės teritorijos, pagal kokius kriterijus jos nustatomos, nes tik tiksliai nustačius problemas galima priimti tinkamus sprendimus joms spręsti.

1.1.4. PROBLEMINĖS TERITORIJOS

Probleminė teritorija – Lietuvos Respublikos Vyriausybės pagal jos nustatytus probleminių teritorijų išskyrimo kriterijus išskirta tikslinė teritorija, kurioje įgyvendinami regionų socialinių ir ekonominių skirtumų mažinimo programoje nustatyti probleminių teritorijų plėtros tikslai ir uždaviniai (Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymo Nr. VIII-1889 pakeitimo įstatymas. 2014, Nr. XII-1094). Šiame baigiamajame darbe vartojama ir probleminės teritorijos sąvoka, ir tikslinės teritorijos sąvoka, remiantis apibrėžimu, šios sąvokos yra sinonimai.

Pagal Lietuvos regioninę politiką 2014-2020 metams yra išskirtos 5 didžiųjų miestų dalys, 23 tikslinės teritorijos (savivaldybių centrai ir miestai virš 6 tūkstančių gyventojų), 1-6 tūkstančių gyventojų gyvenamosios vietovės (išskyrus savivaldybių centrus), (EŽŪFKP – Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai) gyvenamosios vietovės iki 1000 gyventojų. Konkretūs miestų pavadinimai neįvardyjami. Probleminės teritorijos nustatomos įvertinant šiuos rodiklius: vidutinį mėnesinį bruto darbo užmokestį, vidutinį metinį nedarbo lygį, bendrąjį vidaus produktą vienam gyventojui, tiesiogines užsienio investicijas vienam gyventojui ir materialines investicijas vienam gyventojui, bendrosios pridėtinės vertės struktūrą pagal ūkio sektorius ir užimtumą juose. Pagal Smagurauskienės, L. daktaro disertaciją „Verslo skatinimo sistemos teritorinės organizacijos ypatumai Lietuvoje (1998–2008 m.)“ regionų plėtros problemas analizavo daug skirtingų sričių Lietuvos mokslininkų ir specialistų: A. Astrauskas (2004), R. Bagdzevičienė (2000, 2001, 2005), R. Baubinas (2000), G. Burbulytė (2003, 2005, 2006), D. Burneika (2002, 2004), V. Daugirdas (2008), R. Dapkus (2005), R. Dumčius (2003), P. Kavaliauskas (1994, 2000, 2001), D. Štreimikienė (1999, 2001, 2002), G. Mačys, K. Maniokas (2002), N. Pačėsa (2003), A. Misiūnas (2003), V. Nakrošis (2003), Ž. Svetikas (2003, 2004), S. Šiupšinskas (2004), D. Vidickienė ir R. Melnikienė (2008), Melnikas (2008), A. Kilijonienė, Ž. Simanavičienė, A. Simanavičius, (2008, 2009, 2010), V. Snieška ir J. Bruneckienė (2009), S. Vaitekūnas (2001, 2006), ir kt. Socialinį ekonominį regionų vystymo vertinimo modelius tyrė Ginevičius (2009), A. Kilijonienė, Ž. Simanavičienė (2007, 2010) ir kiti. Be abejo sukurti įvairūs mokslininkų modeliai yra efektyvūs, tačiau galima regionų bendrą socialinę ir ekonominę situaciją pamatyti atliekant vertikaliąją analizę, aišku problemų identifikavimas lieka numanomas, tačiau pamatyti kuriam regionui sekasi prasčiausiai, šio baigiamojo darbo autorės nuomone, – pakanka. Bet vertikalioji analizė tinka ne visiems rodikliams vertinti, šiam baigiamajam darbui taip pat pasirinktas vidurkio metodas, kurį analizavo A. Misiūnas ir Ž. Svetikas (2003). Daugiau apie vertikaliąją analizę ir vidurkio metodą aprašyta metodologinėje dalyje.

Kalbant toliau apie probleminių teritorijų nustatymą ir įvertinus vidutinį mėnesinį bruto darbo užmokestį, vidutinį metinį nedarbo lygį, bendrąjį vidaus produktą vienam gyventojui, tiesiogines užsienio investicijas vienam gyventojui ir materialines investicijas vienam gyventojui, bendrosios pridėtinės vertės struktūrą pagal ūkio sektorius ir užimtumą juose Probleminių teritorijų plėtros 2011–2013 m. programoje vienomis iš probleminių teritorijų buvo nustatytos Jurbarko r., Lazdijų r. ir Druskininkų savivaldybės. Šios savivaldybės priklauso šio baigiamojo darbo tiriamų objektų administracinėms teritorijoms. Jurbarko r. savivaldybė priklauso Tauragės regionui, o kitos įvardintos savivaldybės priklauso Alytaus regionui. Šio baigiamojo darbo autorės nuomone, Tauragės regione tuo metu buvo problematiška situacija ne tik Jurbarko r. savivaldybėje. Šių dviejų

regionų, minėtų savivaldybių nustatymas problematiškomis yra vienas iš atsakymų, kodėl yra pasirinkti būtent šie lyginami regionai. Taigi, panagrinėkime šiuos regionus detaliau.

2. METODOLOGINĖ DALIS

Praktinei (analitinei) daliai tirti pasirinktas 2008-2012 m. laikotarpis. Pasirinktas būtent šis laikotarpis, kadangi stengtasi išlaikyti laikotarpio vientisumą, nes ne visiems rodikliams yra teikiami duomenys, kai kurių rodiklių pateikiami prognozuojami duomenys, o kai kurių dar nėra teikiami. Dauguma teigia, kad naudoti krizės metu teikiamus duomenis yra netikslinga, kadangi skaičiuojant įvairiausius rodiklius gaunamas labai svyruojantis rezultatas. Tačiau šio baigiamojo darbo atveju pasirinkto laikotarpio priežastis, kaip buvo minėta, – laikotarpio vientisumas.

Remiantis nurodyto laikotarpio duomenimis apžvelgiamos Tauragės ir Alytaus regionų socialinė ir ekonominė aplinkos (stengtasi orientuotis į rodiklius pagal kuriuos Lietuvoje atrenkamos probleminės teritorijos). Apžvelgus minėtas aplinkas, lyginami įvardinti regionai.

Pradedant nagrinėti Tauragės ir Alytaus regionų socialinės aplinkos statistikos duomenis, svarbu atkreipti dėmesį, kad gyventojų skaičius bei jo kaita yra skirtingi, tai priklauso ir nuo savivaldybės užimamo teritorinio ploto, nuo gyventojų pastovumo bei kitų veiksnių. Socialinei aplinkai nagrinėti pasirinkti šie rodikliai: 1) gyventojų skaičius; 2) vidaus ir tarptautinė migracija (tiek atvykusių, tiek išvykusių gyventojų skaičius); 3) mirusiųjų bei gimusiųjų gyventojų skaičius; 4) darbingo bei pensinio amžiaus gyventojų skaičius; 5) registruotų bedarbių skaičius; 6) užimtumo lygis. Užimtumo lygis – rodiklis, išreiškiamas pasirinktos amžiaus grupės užimtų gyventojų ir to paties amžiaus visų gyventojų santykiu (UAB „Verslo žinios“); 7) bruto mėnesinis darbo užmokestis. Pateikiami bruto mėnesinio darbo užmokesčio statistiniai duomenys. Bruto, šiuo atveju, yra neatskaičius mokesčių.

Ekonominės aplinkos nagrinėjimui pasirinkti šie rodikliai: 1) bendrasis vidaus produktas (toliau – BVP). Pateikiami regionų, tenkančio vienam gyventojui bei tenkančio vienam gyventojui palyginti su šalies vidurkiu nominaliojo BVP statistiniai duomenys. Nominalusis BVP – tai einamaisiais metais pagamintų prekių bei paslaugų vertė, išmatuota einamųjų metų galiojusiomis kainomis (UAB „Verslo žinios“); 2) tiesioginės užsienio investicijos (toliau – TUI). Pateikiami regionų TUI (metų pabaigoje) bei TUI (metų pabaigoje), tenkančių vienam gyventojui, statistiniai duomenys. TUI – užsienio fizinių ir juridinių asmenų šalyje arba šalies fizinių ir juridinių asmenų užsienyje įsigyjamas ilgalaikis turtas, žemė, pastatai, įrenginiai ar veikiančios įmonės (jų akcijos) (UAB „Verslo žinios“); 3) materialinės investicijos. Pateikiami materialinių investicijų bei materialinių investicijų, tenkančių vienam gyventojui, statistiniai duomenys. Materialinės investicijos – tai investicijos ilgalaikiam materialiajam turtui sukurti, įsigyti arba jo vertei padidinti (UAB „Verslo žinios“); 4) nedarbo lygis. Nedarbo lygis – rodiklis, išreiškiamas bedarbių ir darbo jėgos santykiu. Statistikos departamentas nedarbo lygį skaičiuoja remdamasis gyventojų užimtumo tyrimo duomenimis (Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, 2008); 5)

juridinių asmenų skaičiaus kitimas regionuose. Pateikiamas neišregistruotų, įregistruotų, išregistruotų juridinių asmenų skaičius regionuose, per nagrinėjamą laikotarpį.

Kad tyrimas būtų kuo efektyvesnis, buvo siekiama paimti interviu iš pačių regionų merų, tačiau atsakyti į klausimus sutiko tik tuo metu buvęs Alytaus regiono meras Jurgis Krasnickas. Tauragės regiono meras taip nieko ir neatsakė.

Regionų palyginimui atlikta vertikalioji analizė ir taikytas vidurkio metodas. Kiekvienas iš šio baigiamojo darbo objektų lyginamas Lietuvos mastu taip pastebimas šių regionų skirtingumas ir iškeliama hipotezė: Alytaus regione taikoma efektyvesnė verslo valdymo sistema nei Tauragės regione.

Atliekant vertikaliąją analizę tiriamas gyventojų skaičiaus, vidaus ir tarptautinės migracijos (išvykusių ir atvykusių gyventojų skaičiaus), mirusiųjų skaičiaus, gimusiųjų skaičiaus, darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus, pensinio amžiaus gyventojų skaičiaus, įregistruotų per metus bedarbių skaičiaus, regioninio BVP, TUI, neišregistruotų, įregistruotų ir išregistruotų juridinių asmenų skaičiaus procentinis pasiskirstymas Alytaus ir Tauragės regionuose bei jų savivaldybėse lyginant su visos Lietuvos įvardintų rodiklių rezultatais. Šios analizės metu galima pamatyti įvardintų rodiklių užimamą dalį Lietuvoje. Vertikalioji analizė šiam baigiamajam darbui tinka tik įvardintiems rodikliams, o likusiems (užimtumo lygiui, bruto mėnesiniam darbo užmokesčiui, regioniniam BVP, tenkančiam vienam gyventojui, TUI, tenkančioms vienam gyventojui, materialinėms investicijoms, tenkančioms vienam gyventojui, nedarbo lygiui) reikia taikyti vidurkio metodą. Naudojant šią analizę pasirinktas rodiklis (tiriamuoju laikotarpiu) yra lyginamas su Lietuvos to pačio rodiklio (tiriamuoju laikotarpiu) vidutine reikšme ir gautas rezultatas taip pat parodo Alytaus ir Tauragės regionų bei jų savivaldybių padėtį Lietuvoje. Visi gauti rezultatai pateikiami procentine išraiška. Nustatant, kad Lietuvos vidutinė reikšmė yra 100%, vadinasi gauti atlikto tyrimo metu rezultatai parodys kaip kiekvienam regionui ir jų savivaldybėms sekasi. Rezultatai aukštesni už vidurkį reiškia gerą tam tikros srities valdymą, o žemesni – prastą. Naudojant vidurkio metodą yra taikoma ši matematinė formulė:

$$I_{ij}(t) = \frac{x_{ij}(t)}{x_{\mathrm{Re}s,j}(t)}$$

Šaltinis: sudaryta pagal Misiūnas, A.; Svetikas, Ž. *Lietuvos regionų ekonomikos netolygumų vertinimai*, 2003

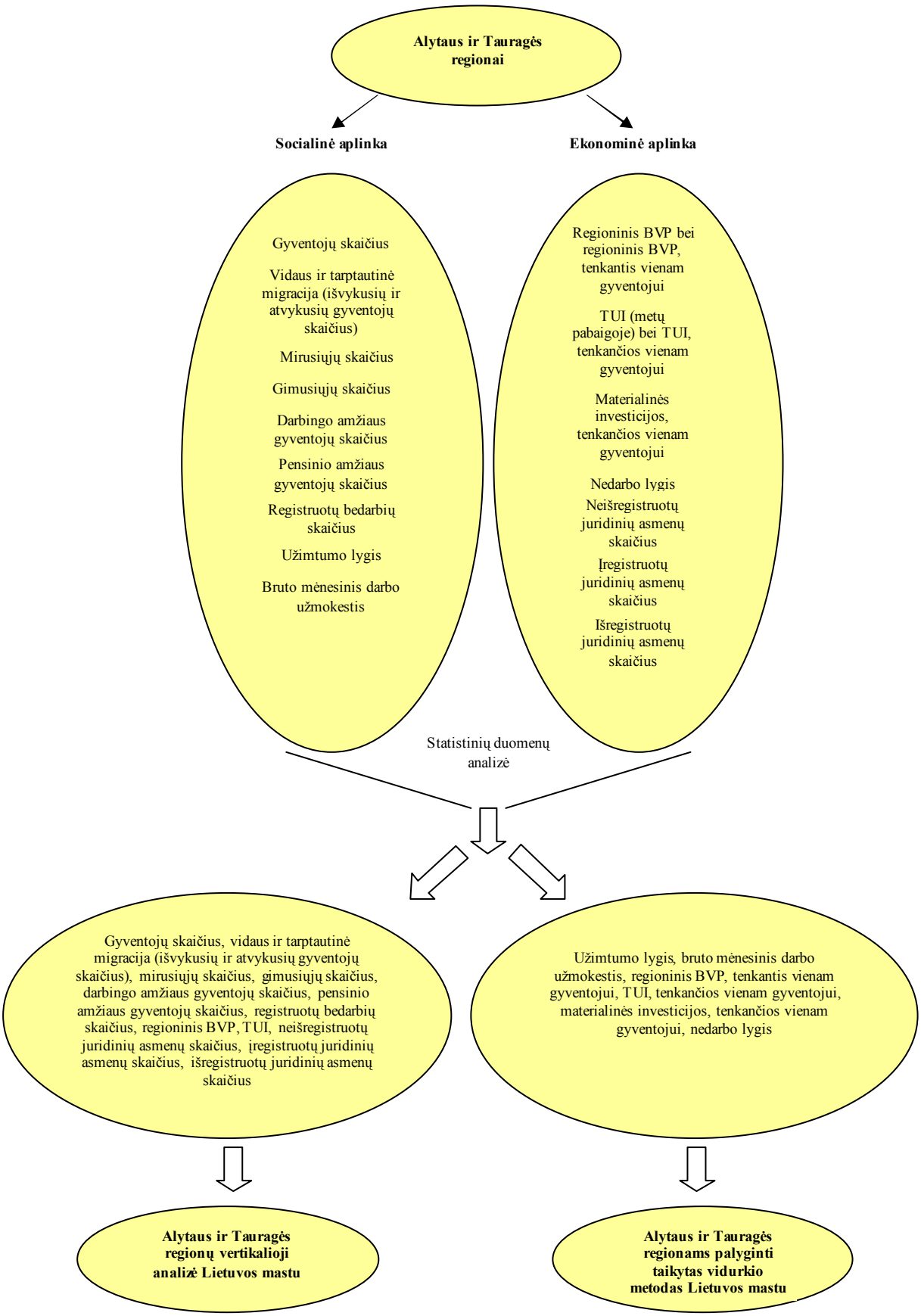
8 pav. **Vidurkio metodo matematinė formulė**

kur:

$x_{ij}(t)$ – i –tojo regiono j –tojo rodiklio reikšmė laikotarpiu t.

$x_{Res,j}(t)$ – visos šalies j –tojo rodiklio vidutinė reikšmė laikotarpiu t.

Apibendrinant, 9 paveiksle pateikiama praktinės (analitinės) dalies schema.

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės

9 pav. **Verslo valdymo sistemų taikymo Tauragės ir Alytaus regionuose analizės schema**

3. VERSLO VALDYMO SISTEMŲ TAIKYMO TAURAGĖS IR ALYTAUS REGIONUOSE ANALIZĖ

3.1. TAURAGĖS REGIONAS

Tauragės regionas (10 pav.) yra Lietuvos pietvakariuose. Tauragės regioną sudaro Jurbarko rajono, Pagėgių, Šilalės rajono, Tauragės rajono savivaldybės. Šį regioną kerta automagistralė Klaipėda-Vilnius. Tauragės regionas savo geografine padėtimi yra patogus tranzitui, tai yra vienas iš šio regiono privalumų. Žvelgiant į geografinę padėtį kitas regiono privalumas yra išvystyta transporto infrastruktūra, kuri yra orientuota ne tik į Lietuvos regionus, bet ir į Kaliningrado sritį bei į Latviją Via Hanzos koridoriumi. Šio regiono užimamas plotas yra 4411 km^2.

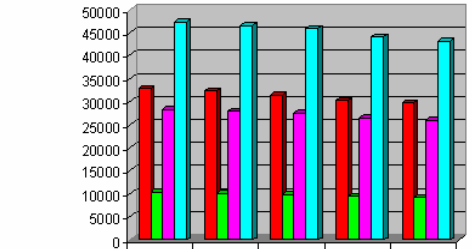
Šaltinis: sudaryta pagal UAB Hnit-Baltic, 2014

10 pav. **Tauragės regionas**

3.1.1. TAURAGĖS REGIONO SOCIALINĖ APLINKA

Pagal užimamą teritoriją šis regionas yra priešpaskutinis, todėl atitinkamai ir gyventojų skaičius yra mažas. Remiantis Statistikos departamento duomenimis, šiame regione 2008 m. gyveno 119179 gyventojai, 2009 m. – 117100, 2010 m. – 114763, 2011 m. – 110511, 2012 m. – 108125. 11 paveiksle pateikiamas gyventojų skaičiaus kitimas metų pradžioje pagal administracinę teritoriją. 2008 m. Jurbarko r. savivaldybėje gyveno 32954 gyventojai, Pagėgių savivaldybėje – 10468, Šilalės r. savivaldybėje – 28439, Tauragės r. savivaldybėje – 47318. 2009 m. Jurbarko r. savivaldybėje gyveno 32291 gyventojas, Pagėgių savivaldybėje – 10190, Šilalės r. savivaldybėje –

27936, Tauragės r. savivaldybėje – 46683. 2010 m. Jurbarko r. savivaldybėje gyveno 31511 gyventojų, Pagėgių savivaldybėje – 9942, Šilalės r. savivaldybėje – 27416, Tauragės r. savivaldybėje – 45894. 2011 m. Jurbarko r. savivaldybėje gyveno 30331 gyventojas, Pagėgių savivaldybėje – 9535, Šilalės r. savivaldybėje – 26586, Tauragės r. savivaldybėje – 44059. 2012 m. Jurbarko r. savivaldybėje gyveno 29657 gyventojai, Pagėgių savivaldybėje – 9297, Šilalės r. savivaldybėje – 26047, Tauragės r. savivaldybėje – 43124. Kaip matome, per tiriamąjį laikotarpį gyventojų skaičius mažėjo visose savivaldybėse. Mažiausiai gyventojų gyveno Pagėgių savivaldybėje, o daugiausiai – Tauragės r. savivaldybėje.

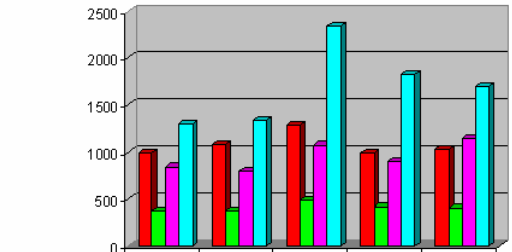

	2008	2009	2010	2011	2012
Jurbarko r. sav.	32954	32291	31511	30331	29657
Pagėgių sav.	10468	10190	9942	9535	9297
Šilalės r. sav.	28439	27936	27416	26586	26047
Tauragės r. sav.	47318	46683	45894	44059	43124

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

11 pav. **Gyventojų skaičius metų pradžioje**

Galima išskirti kelias pagrindines priežastis, dėl kurių gyventojų skaičius mažėjo: išvykimas dirbti, studijuoti į didžiuosius miestus bei į užsienio valstybes. Išvykusių gyventojų skaičiaus kitimas pateikiamas 12 paveiksle.

	2008	2009	2010	2011	2012
Jurbarko r. sav.	986	1085	1284	993	1022
Pagėgių sav.	371	370	487	417	405
Šilalės r. sav.	846	797	1077	899	1136
Tauragės r. sav.	1303	1339	2343	1821	1696

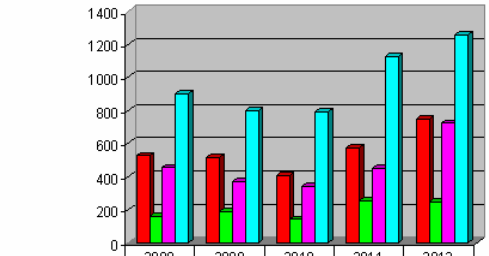
Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

12 pav. **Vidaus ir tarptautinė migracija. Išvykę gyventojai**

Pagal 12 paveikslą iš Tauragės regiono 2008 m. išvyko 3506 gyventojai, 2009 m. – 3591, 2010 m. – 5191, 2011 m. – 4130, 2012 m. – 4259. Daugiausiai gyventojų išvyko iš šio regiono 2010 m., o mažiausiai – 2008 m. Nagrinėjant pagal savivaldybes 2008 m. iš Jurbarko r. savivaldybės išvyko 986 gyventojai, iš Pagėgių savivaldybės – 371, iš Šilalės r. savivaldybės – 846, iš Tauragės r. savivaldybės – 1303. 2009 m. iš Jurbarko r. savivaldybės išvyko 1085 gyventojai, iš

Pagėgių savivaldybės – 370, iš Šilalės r. savivaldybės – 797, iš Tauragės r. savivaldybės – 1339. 2010 m. iš Jurbarko r. savivaldybės išvyko 1284 gyventojai, iš Pagėgių savivaldybės – 487, iš Šilalės r. savivaldybės – 1077, iš Tauragės r. savivaldybės – 2343. 2011 m. iš Jurbarko r. savivaldybės išvyko 993 gyventojai, iš Pagėgių savivaldybės – 417, iš Šilalės r. savivaldybės – 899, iš Tauragės r. savivaldybės – 1821. 2012 m. iš Jurbarko r. savivaldybės išvyko 1022 gyventojai, iš Pagėgių savivaldybės – 405, iš Šilalės r. savivaldybės – 1136, iš Tauragės r. savivaldybės – 1696. Daugiausiai gyventojų išvyko iš Tauragės r. savivaldybės, o mažiausiai – iš Pagėgių savivaldybės.

Nors Tauragės regione tendencingai mažėja gyventojų skaičius, tačiau vis gi yra gyventojų, kurie grįžta iš svetur, atvyksta į šį regioną, atvykusių gyventojų skaičiaus kitimas pateikiamas 13 paveiksle.

	2008	2009	2010	2011	2012
Jurbarko r. sav.	529	515	411	570	751
Pagėgių sav.	160	185	139	252	247
Šilalės r. sav.	454	372	343	449	722
Tauragės r. sav.	901	800	795	1129	1261

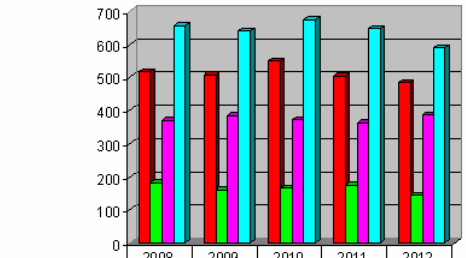
Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

13 pav. **Vidaus ir tarptautinė migracija. Atvykę gyventojai**

Pagal 13 paveikslą į Tauragės regioną 2008 m. atvyko 2044 gyventojai, 2009 m. – 1872, 2010 m. – 1688, 2011 m. – 2400, 2012 m. – 2981. Daugiausiai gyventojų į šį regioną atvyko 2012 m., o mažiausiai – 2010 m. Nagrinėjant pagal savivaldybes 2008 m. į Jurbarko r. savivaldybę atvyko 529 gyventojai, į Pagėgių savivaldybę – 160, į Šilalės r. savivaldybę – 454, į Tauragės r. savivaldybę – 901. 2009 m. į Jurbarko r. savivaldybę atvyko 515 gyventojų, į Pagėgių savivaldybę – 185, į Šilalės r. savivaldybę – 372, į Tauragės r. savivaldybę – 800. 2010 m. į Jurbarko r. savivaldybę atvyko 411 gyventojų, į Pagėgių savivaldybę – 139, į Šilalės r. savivaldybę – 343, į Tauragės r. savivaldybę – 795. 2011 m. į Jurbarko r. savivaldybę atvyko 570 gyventojų, į Pagėgių savivaldybę – 252, į Šilalės r. savivaldybę – 449, į Tauragės r. savivaldybę – 1129. 2012 m. į Jurbarko r. savivaldybę atvyko 751 gyventojas, į Pagėgių savivaldybę – 247, į Šilalės r. savivaldybę – 722, į Tauragės r. savivaldybę – 1261. Daugiausiai gyventojų atvyko į Tauragės r. savivaldybę, o mažiausiai – į Pagėgių savivaldybę. Ne tik Tauragės regione, bet ir visuose kituose regionuose vyksta gyventojų skaičiaus kaita. Vieni atvyksta, o kiti išvyksta, kiekvienas gyventojas turi savo poreikius ir stengiasi susikurti savo idealią gyvenamąją aplinką.

Be migracijos demografiniams pokyčiams įtakos turi gyventojų mirštamumas ir

gimstamumas, atitinkamai pateikiami duomenys 14 ir 15 paveiksluose.

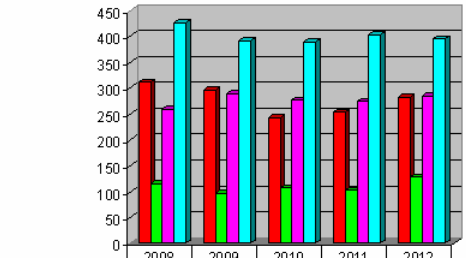

	2008	2009	2010	2011	2012
Jurbarko r. sav.	517	507	550	504	484
Pagėgių sav.	183	160	166	176	145
Šilalės r. sav.	371	383	373	364	386
Tauragės r. sav.	659	640	675	647	591

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

14 pav. **Mirusiųjų skaičius pagal administracinę teritoriją**

Pagal 14 paveikslą Tauragės regione 2008 m. užfiksuota 1730 mirusiųjų, 2009 m. – 1690, 2010 m. – 1764, 2011 m. – 1691, 2012 m. – 1606. Daugiausiai mirusiųjų užfiksuota 2010 m., o mažiausiai – 2012 m. Nagrinėjant pagal savivaldybes 2008 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 517 mirusiųjų, Pagėgių savivaldybėje – 183, Šilalės r. savivaldybėje – 371, Tauragės r. savivaldybėje – 659. 2009 m. Jurbarko r. savivaldybėje buvo užfiksuoti 507 mirusieji, Pagėgių savivaldybėje – 160, Šilalės r. savivaldybėje – 383, Tauragės r. savivaldybėje – 640. 2010 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 550 mirusiųjų, Pagėgių savivaldybėje – 166, Šilalės r. savivaldybėje – 373, Tauragės r. savivaldybėje – 675. 2011 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuoti 504 mirusieji, Pagėgių savivaldybėje – 176, Šilalės r. savivaldybėje – 364, Tauragės r. savivaldybėje – 647. 2012 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuoti 484 mirusieji, Pagėgių savivaldybėje – 145, Šilalės r. savivaldybėje – 386, Tauragės r. savivaldybėje – 591. Daugiausiai mirusiųjų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje.

	2008	2009	2010	2011	2012
Jurbarko r. sav.	311	297	243	253	283
Pagėgių sav.	116	97	107	103	129
Šilalės r. sav.	260	288	277	275	285
Tauragės r. sav.	426	390	388	404	395

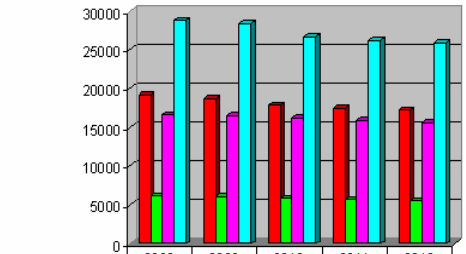
Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

15 pav. **Gimusiųjų skaičius pagal administracinę teritoriją**

Pagal 15 paveikslą Tauragės regione 2008 m. užfiksuota 1113 gimusiųjų, 2009 m. – 1072, 2010 m. – 1015, 2011 m. – 1035, 2012 m. – 1092. Daugiausiai gimusiųjų užfiksuota 2008 m., o mažiausiai – 2010 m. Nagrinėjant pagal savivaldybes 2008 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota

311 gimusiųjų, Pagėgių savivaldybėje – 116, Šilalės r. savivaldybėje – 260, Tauragės r. savivaldybėje – 426. 2009 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuoti 297 gimusieji, Pagėgių savivaldybėje – 97, Šilalės r. savivaldybėje – 288, Tauragės r. savivaldybėje – 390. 2010 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuoti 243 gimusieji, Pagėgių savivaldybėje – 107, Šilalės r. savivaldybėje – 277, Tauragės r. savivaldybėje – 388. 2011 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuoti 253 gimusieji, Pagėgių savivaldybėje – 103, Šilalės r. savivaldybėje – 275, Tauragės r. savivaldybėje – 404. 2012 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuoti 283 gimusieji, Pagėgių savivaldybėje – 129, Šilalės r. savivaldybėje – 285, Tauragės r. savivaldybėje – 395. Daugiausiai gimusiųjų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. Kaip matome, mirštamumas yra didesnis nei gimstamumas. Šios problemos sprendimas yra būtinas, kadangi reikia skatinti gimstamumą, garantuoti regiono ateitį ir išlikimą. Pavyzdžiui, Pagėgių savivaldybėje baiminamasi, kad ateityje gimstamumas gali būti toks mažas, kad nepavyks suburti klasių mokyklose. Ir apskritai baiminamasi, kad šiame regione liks mažai gyventojų, o dauguma iš jų bus pensinio amžiaus.

Gimstamumo didėjimas leidžia daryti prielaidą, kad ateityje bus darbingo amžiaus žmonių. 16 ir 17 paveiksluose pateikiami atitinkamai darbingo ir pensinio amžiaus gyventojų duomenys. 16 paveiksle matome, kad Tauragės regione 2008 m. gyveno 70659 darbingo amžiaus gyventojai, 2009 m. – 69600, 2010 m. – 66688, 2011 m. - 65200, 2012 m. – 64394. Daugiausiai darbingo amžiaus gyventojų užfiksuota 2008 m., o mažiausiai – 2012 m.

	2008	2009	2010	2011	2012
Jurbarko r. sav.	19146	18722	17924	17478	17255
Pagėgių sav.	6155	6037	5808	5672	5562
Šilalės r. sav.	16607	16478	16198	15905	15681
Tauragės r. sav.	28751	28363	26758	26145	25896

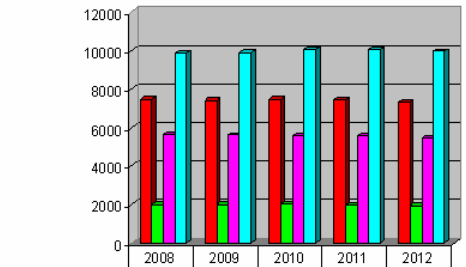
Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

16 pav. **Darbingo amžiaus gyventojai**

Nagrinėjant pagal savivaldybes 2008 m. Jurbarko r. savivaldybėje gyveno 19146 darbingo amžiaus gyventojai, Pagėgių savivaldybėje – 6155, Šilalės r. savivaldybėje – 16607, Tauragės r. savivaldybėje – 28751. 2009 m. Jurbarko r. savivaldybėje gyveno 18722 darbingo amžiaus gyventojai, Pagėgių savivaldybėje – 6037, Šilalės r. savivaldybėje – 16478, Tauragės r. savivaldybėje – 28363. 2010 m. Jurbarko r. savivaldybėje gyveno 17924 darbingo amžiaus gyventojai, Pagėgių savivaldybėje – 5808, Šilalės r. savivaldybėje – 16198, Tauragės r.

savivaldybėje – 26758. 2011 m. Jurbarko r. savivaldybėje gyveno 17478 darbingo amžiaus gyventojai, Pagėgių savivaldybėje – 5672, Šilalės r. savivaldybėje – 15905, Tauragės r. savivaldybėje – 26145. 2012 m. Jurbarko r. savivaldybėje gyveno 17255 darbingo amžiaus gyventojai, Pagėgių savivaldybėje – 5562, Šilalės r. savivaldybėje – 15681, Tauragės r. savivaldybėje – 25896. Daugiausiai darbingo amžiaus gyventojų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje.

17 paveiksle matome, kad Tauragės regione 2008 m. gyveno 25019 pensinio amžiaus gyventojų, 2009 m. – 24888, 2010 m. – 25150, 2011 m. - 25061, 2012 m. – 24675. Daugiausiai pensinio amžiaus gyventojų užfiksuota 2010 m., o mažiausiai – 2012 m.

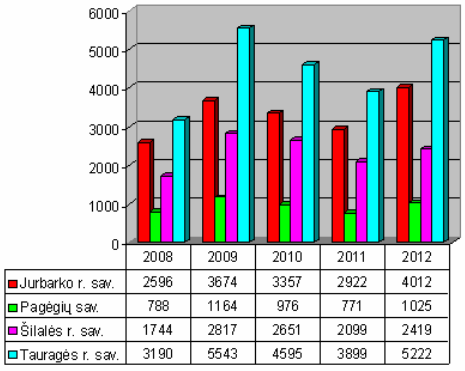
	2008	2009	2010	2011	2012
Jurbarko r. sav.	7478	7415	7477	7449	7339
Pagėgių sav.	2020	1987	2032	1978	1933
Šilalės r. sav.	5667	5609	5588	5565	5440
Tauragės r. sav.	9854	9877	10053	10069	9963

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

17 pav. **Pensinio amžiaus gyventojai**

Nagrinėjant pagal savivaldybes 2008 m. Jurbarko r. savivaldybėje gyveno 7478 pensinio amžiaus gyventojai, Pagėgių savivaldybėje – 2020, Šilalės r. savivaldybėje – 5667, Tauragės r. savivaldybėje – 9854. 2009 m. Jurbarko r. savivaldybėje gyveno 7415 pensinio amžiaus gyventojų, Pagėgių savivaldybėje – 1987, Šilalės r. savivaldybėje – 5609, Tauragės r. savivaldybėje – 9877. 2010 m. Jurbarko r. savivaldybėje gyveno 7477 pensinio amžiaus gyventojai, Pagėgių savivaldybėje – 2032, Šilalės r. savivaldybėje – 5588, Tauragės r. savivaldybėje – 10053. 2011 m. Jurbarko r. savivaldybėje gyveno 7449 pensinio amžiaus gyventojai, Pagėgių savivaldybėje – 1978, Šilalės r. savivaldybėje – 5565, Tauragės r. savivaldybėje – 10069. 2012 m. Jurbarko r. savivaldybėje gyveno 7339 pensinio amžiaus gyventojai, Pagėgių savivaldybėje – 1933, Šilalės r. savivaldybėje – 5440, Tauragės r. savivaldybėje – 9963. Daugiausiai pensinio amžiaus gyventojų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. Pagal pateiktus paveikslus matome, kad darbingo amžiaus gyventojų visose savivaldybėse mažėja, pagrinde, tai susiję su gyventojų migracija. Pensinio amžiaus gyventojų skaičių palyginus su darbingo amžiaus gyventojų skaičiumi yra gana didelis, tačiau darbingo amžiaus gyventojų skaičius dar nereiškia, kad visi šie gyventojai yra dirbantys. 18 paveiksle pateikiamas registruotų bedarbių skaičius Tauragės regione. 2008 m. Tauragės regione užregistruota 8318 bedarbių, 2009 m. – 13198, 2010 m. – 11579, 2011 m. – 9691,

2012 m. – 12678. Daugiausiai bedarbių užregistruota 2009 m., o mažiausiai – 2008 m.

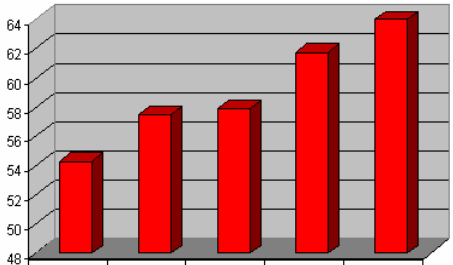
	2008	2009	2010	2011	2012
Jurbarko r. sav.	2596	3674	3357	2922	4012
Pagėgių sav.	788	1164	976	771	1025
Šilalės r. sav.	1744	2817	2651	2099	2419
Tauragės r. sav.	3190	5543	4595	3899	5222

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos darbo biržos duomenimis

18 pav. **Registruoti bedarbiai**

Nagrinėjant pagal savivaldybes 2008 m. Jurbarko r. savivaldybėje užregistruoti 2596 bedarbiai, Pagėgių savivaldybėje – 788, Šilalės r. savivaldybėje – 1744, Tauragės r. savivaldybėje – 3190. 2009 m. Jurbarko r. savivaldybėje užregistruoti 3674 bedarbiai, Pagėgių savivaldybėje – 1164, Šilalės r. savivaldybėje – 2817, Tauragės r. savivaldybėje – 5543. 2010 m. Jurbarko r. savivaldybėje užregistruoti 3357 bedarbiai, Pagėgių savivaldybėje – 976, Šilalės r. savivaldybėje – 2651, Tauragės r. savivaldybėje – 4595. 2011 m. Jurbarko r. savivaldybėje užregistruoti 2922 bedarbiai, Pagėgių savivaldybėje – 771, Šilalės r. savivaldybėje – 2099, Tauragės r. savivaldybėje – 3899. 2012 m. Jurbarko r. savivaldybėje užregistruota 4012 bedarbių, Pagėgių savivaldybėje – 1025, Šilalės r. savivaldybėje – 2419, Tauragės r. savivaldybėje – 5222. Daugiausiai bedarbių užregistruota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje.

Šalia bedarbių skaičiaus yra svarbus užimtumo lygio rodiklis. 19 paveiksle pateikiamas užimtumo lygis, kurį sudaro vyrai ir moterys, Tauragės regione. 2008 m. Tauragės regione užimtumo lygis siekė 54,3%, 2009 m. – 57,5%, 2010 m. – 57,9%, 2011 m. – 61,7%, 2012 m. – 64%. Didžiausias užimtumo lygis buvo 2012 m., o mažiausias – 2008 m.

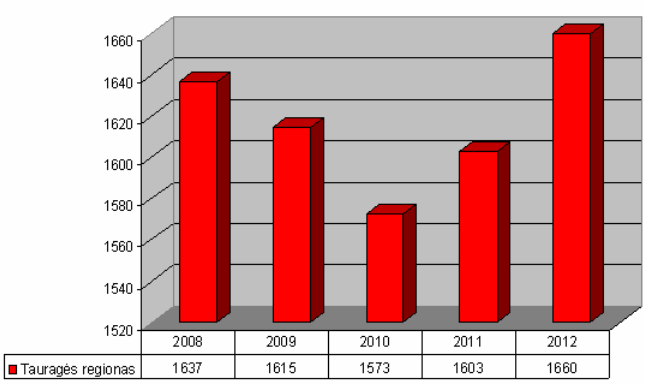
	2008	2009	2010	2011	2012
Tauragės regionas	54.3	57.5	57.9	61.7	64

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

19 pav. **Užimtumo lygis, vyrai ir moterys, %**

Dar vienas svarbus rodiklis, vertinantis socialinę aplinką, yra bruto mėnesinis darbo užmokestis. 20 paveiksle matome, kad Tauragės regione 2008 m. bruto mėnesinis darbo užmokestis

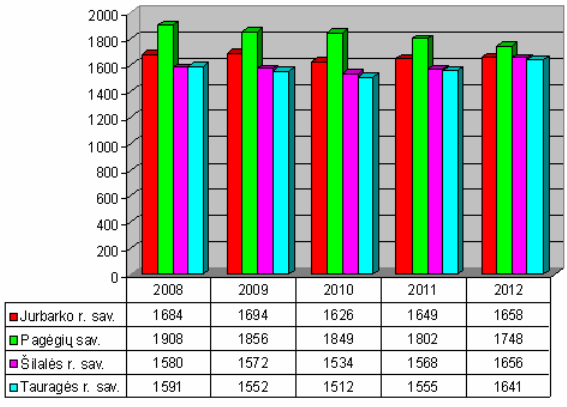
buvo 1637 Lt, 2009 m. – 1615 Lt, 2010 m. – 1573 Lt, 2011 m. – 1603 Lt, 2012 m. – 1660 Lt. Didžiausias bruto mėnesinis darbo užmokestis buvo 2012 m., o mažiausias – 2010 m.

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos darbo biržos duomenimis

20 pav. **Bruto mėnesinis darbo užmokestis, Lt**

Nagrinėjant atskirai pagal savivaldybes (21 pav.) matome, kad 2008 m. Jurbarko r. savivaldybėje bruto mėnesinis darbo užmokestis buvo 1684 Lt, Pagėgių savivaldybėje – 1908 Lt, Šilalės r. savivaldybėje – 1580 Lt, Tauragės r. savivaldybėje – 1591 Lt. 2009 m. Jurbarko r. savivaldybėje bruto mėnesinis darbo užmokestis buvo 1694 Lt, Pagėgių savivaldybėje – 1856 Lt, Šilalės r. savivaldybėje – 1572 Lt, Tauragės r. savivaldybėje – 1552 Lt. 2010 m. Jurbarko r. savivaldybėje bruto mėnesinis darbo užmokestis buvo 1626 Lt, Pagėgių savivaldybėje – 1849 Lt, Šilalės r. savivaldybėje – 1534 Lt, Tauragės r. savivaldybėje – 1512 Lt. 2011 m. Jurbarko r. savivaldybėje bruto mėnesinis darbo užmokestis buvo 1649 Lt, Pagėgių savivaldybėje – 1802 Lt, Šilalės r. savivaldybėje – 1568 Lt, Tauragės r. savivaldybėje – 1555 Lt. 2012 m. Jurbarko r. savivaldybėje bruto mėnesinis darbo užmokestis buvo 1658 Lt, Pagėgių savivaldybėje – 1748 Lt, Šilalės r. savivaldybėje – 1656 Lt, Tauragės r. savivaldybėje – 1641 Lt. Per visą tiriamąjį laikotarpį, didžiausias bruto mėnesinis darbo užmokestis buvo Pagėgių savivaldybėje, o mažiausias – Tauragės r. savivaldybėje, tačiau 2008 m. mažiausias – Šilalės r. savivaldybėje.

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos darbo biržos duomenimis

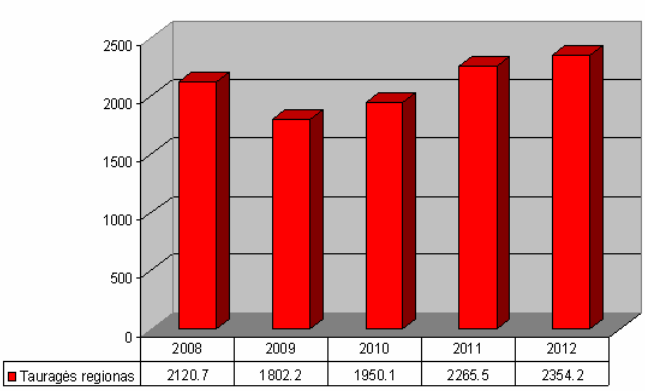
21 pav. **Bruto mėnesinis darbo užmokestis, Lt**

Apibendrinant šio regiono socialinę aplinką galima teigti, jog bendra situacija nėra iš pačių

geriausių. Vienas iš socialinės aplinkos problemų sprendimo būdų yra skatinimas atvykti kuo daugiau gyventojų, prie to galimas tiesioginių užsienio investicijų prisidėjimas, vietos verslų kūrimas, kurie sukurtų naujas darbos vietas. Taip pat Tauragės regione turėtų būti tobulinama švietimo sistema. Reikėtų pastatyti daugiau naujų aukštųjų mokyklų, pradėti rengti paklausius specialistus, kartu sudarant sutartis su įmonėmis, kad studentai atlikę praktiką ir baigę studijuoti galėtų iškart įsidarbinti, taip būtų garantuotos darbo vietos ir jauni žmonės mažiau migruotų.

3.1.2. TAURAGĖS REGIONO EKONOMINĖ APLINKA

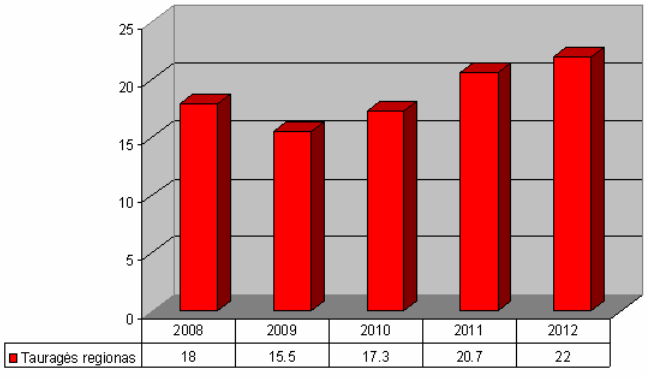
Regiono ekonominė aplinka tai rezultatas, kuris parodo kaip stabiliai ir kaip efektyviai gyvuoja regionas. Apžvelgiant šio regiono ekonominę aplinką pagal pasirinktus rodiklius, 22 paveiksle matome pateiktą Tauragės regione sukurtą BVP, įvertintą to meto kainomis. 2008 m. sukurta už 2120,7 mln. Lt, 2009 m. – už 1802,2 mln. Lt, 2010 m. – už 1950,1 mln. Lt, 2011 m. – už 2265,5 mln. Lt, 2012 m. – už 2354,2 mln. Lt. Daugiausiai BVP sukurta 2012 m., o mažiausiai – 2009 m.

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

22 pav. **Regioninis BVP, to meto kainomis, mln. Lt**

23 paveiksle pateikiamas BVP, įvertintas to meto kainomis, vienam gyventojui. Šiame regione 2008 m. BVP vienam gyventojui sukurta už 18 tūkst. Lt BVP, 2009 m. – už 15,5 tūkst. Lt, 2010 m. – už 17,3 tūkst. Lt, 2011 m. – už 20,7 tūkst. Lt, 2012 m. – už 22 tūkst. Lt. Daugiausiai BVP vienam gyventojui sukurta 2012 m., o mažiausiai – 2009 m. Žvelgiant į 22 ir 23 paveikslus. 2009 m. BVP sumažėjimą lėmė Lietuvoje buvusi ekonominė krizė.

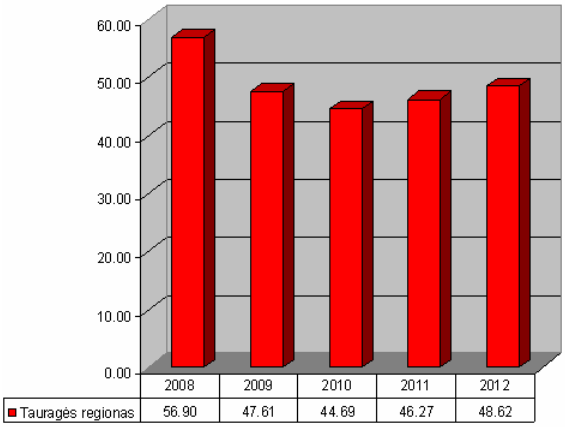

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

23 pav. **Regioninis BVP vienam gyventojui, to meto kainomis, tūkst. Lt**

Kitas rodiklis, vertinantis regiono ekonominę aplinką, yra TUI. 24 paveiksle pateikiamos TUI Tauragės regione metų pabaigoje. 2008 m. TUI pritraukta už 56,90 mln. Lt, 2009 m. – už 47,61 mln. Lt, 2010 m. – už 44,69 mln. Lt, 2011 m. – už 46,27 mln. Lt, 2012 m. – 48,62 mln. Lt.

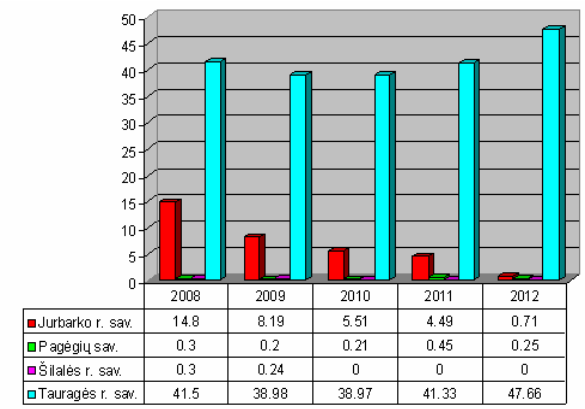
Daugiausiai TUI pritraukta 2008 m., o mažiausiai – 2010 m.

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

24 pav. **TUI metų pabaigoje, mln. Lt**

Žvelgiant viso regiono mastu, situacija atrodo neblogai, tačiau nagrinėjant kiek kiekvienai savivaldybei atskirai pavyko pritraukti TUI, išryškėja, kad ne visoms savivaldybėms sekasi pritraukti TUI. Štai 25 paveiksle pateikiamos TUI metų pabaigoje Jurbarko r., Pagėgių, Šilalės r., Tauragės r. savivaldybėse.

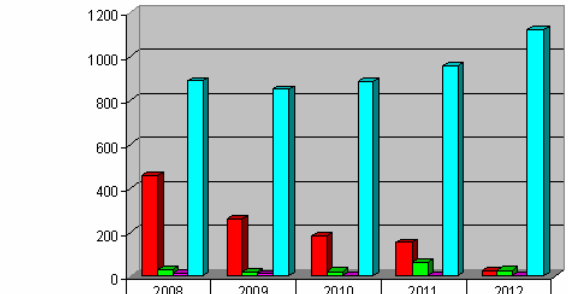
Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

25 pav. **TUI metų pabaigoje, mln. Lt**

2008 m. Jurbarko r. savivaldybėje TUI pritraukta už 14,8 mln. Lt, Pagėgių savivaldybėje – už 0,3 mln. Lt, Šilalės r. savivaldybėje – už 0,3 mln. Lt, Tauragės r. savivaldybėje – už 41,5 mln. Lt. 2009 m. Jurbarko r. savivaldybėje TUI pritraukta už 8,19 mln. Lt, Pagėgių savivaldybėje – už 0,2 mln. Lt, Šilalės r. savivaldybėje – už 0,24 mln. Lt, Tauragės r. savivaldybėje – už 38,98 mln. Lt. 2010 m. Jurbarko r. savivaldybėje TUI pritraukta už 5,51 mln. Lt, Pagėgių savivaldybėje – už 0,21 mln. Lt, Šilalės r. savivaldybėje – už 0 mln. Lt, Tauragės r. savivaldybėje – už 38,97 mln. Lt. 2011 m. Jurbarko r. savivaldybėje TUI pritraukta už 4,49 mln. Lt, Pagėgių savivaldybėje – už 0,45 mln. Lt, Šilalės r. savivaldybėje – už 0 mln. Lt, Tauragės r. savivaldybėje – už 41,33 mln. Lt. 2012 m. Jurbarko r. savivaldybėje TUI pritraukta už 0,71 mln. Lt, Pagėgių savivaldybėje – už 0,25 mln. Lt, Šilalės r. savivaldybėje – už 0 mln. Lt, Tauragės r. savivaldybėje – už 47,66 mln. Lt. Daugiausiai

TUI pritraukė Tauragės r. savivaldybė, o mažiausiai – Šilalės r. savivaldybė, tik 2009 m. ją aplenkė Pagėgių savivaldybė. Taip pat 25 pav. reikėtų atkreipti dėmesį į Jurbarko r. savivaldybę, kadangi užimamas teritorijos plotas yra daug didesnis nei Pagėgių savivaldybės, tačiau 2012 m., Jurbarko r. savivaldybė pritraukė tik 0,71 mln. Lt, o Pagėgių savivaldybė – 0,25 mln. Lt.

26 paveiksle pateikiamos TUI, tenkančios vienam gyventojui, metų pabaigoje. 2008 m. Jurbarko r. savivaldybėje TUI vienam gyventojui teko 458 Lt, Pagėgių savivaldybėje – 29 Lt, Šilalės r. savivaldybėje – 11 Lt, Tauragės r. savivaldybėje – 889 Lt. 2009 m. Jurbarko r. savivaldybėje TUI vienam gyventojui teko 260 Lt, Pagėgių savivaldybėje – 20 Lt, Šilalės r. savivaldybėje – 9 Lt, Tauragės r. savivaldybėje – 849 Lt. 2010 m. Jurbarko r. savivaldybėje TUI vienam gyventojui teko 182 Lt, Pagėgių savivaldybėje – 22 Lt, Šilalės r. savivaldybėje – 0 Lt, Tauragės r. savivaldybėje – 884 Lt. 2011 m. Jurbarko r. savivaldybėje TUI vienam gyventojui teko 152 Lt, Pagėgių savivaldybėje – 62 Lt, Šilalės r. savivaldybėje – 0 Lt, Tauragės r. savivaldybėje – 959 Lt. 2012 m. Jurbarko r. savivaldybėje TUI vienam gyventojui teko 24 Lt, Pagėgių savivaldybėje – 27 Lt, Šilalės r. savivaldybėje – 0 Lt, Tauragės r. savivaldybėje – 1122 Lt. Daugiausiai TUI, teko vienam gyventojui, vėl gi Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Šilalės r. savivaldybėje. Šiame paveiksle taip pat atkreipkime dėmesį į Jurbarko r. savivaldybę, kadangi 2012 m. ją jau lenkė Pagėgių savivaldybė.

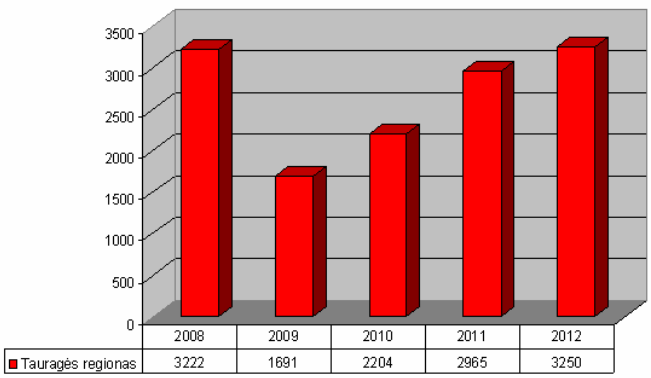

	2008	2009	2010	2011	2012
Jurbarko r. sav.	458	260	182	152	24
Pagėgių sav.	29	20	22	62	27
Šilalės r. sav.	11	9	0	0	0
Tauragės r. sav.	889	849	884	959	1122

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

26 pav. **TUI, tenkančios vienam gyventojui, metų pabaigoje, Lt**

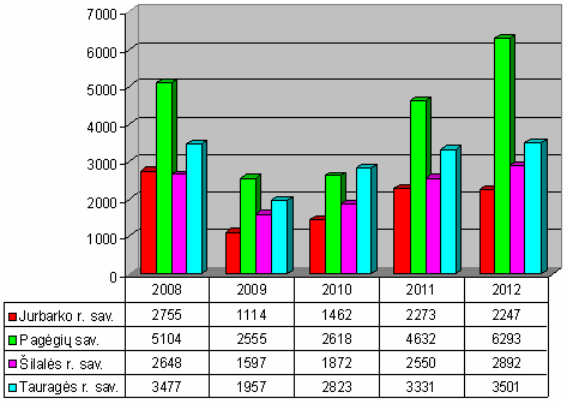
O štai nagrinėjant materialines investicijas (27 pav.), tenkančias vienam gyventojui, matome, kad situacija daug geresnė nei su TUI pritraukimu. 2008 m. materialinių investicijų, Tauragės regione, vienam gyventojui teko 3222 Lt, 2009 m. – 1691 Lt, 2010 m. – 2204 Lt, 2011 m. – 2965 Lt, 2012 m. – 3250 Lt.

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

27 pav. **Materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui, Lt**

Nagrinėjant pagal savivaldybes 28 paveiksle matome, kad 2008 m. Jurbarko r. savivaldybėje materialinių investicijų vienam gyventojui teko 2755 Lt, Pagėgių savivaldybėje – 5104 Lt, Šilalės r. savivaldybėje – 2648 Lt, Tauragės r. savivaldybėje – 3477 Lt. 2009 m. Jurbarko r. savivaldybėje materialinių investicijų vienam gyventojui teko 1114 Lt, Pagėgių savivaldybėje – 2555 Lt, Šilalės r. savivaldybėje – 1597 Lt, Tauragės r. savivaldybėje – 1957 Lt. 2010 m. Jurbarko r. savivaldybėje materialinių investicijų vienam gyventojui teko 1462 Lt, Pagėgių savivaldybėje – 2618 Lt, Šilalės r. savivaldybėje – 1872 Lt, Tauragės r. savivaldybėje – 2823 Lt. 2011 m. Jurbarko r. savivaldybėje materialinių investicijų vienam gyventojui teko 2273 Lt, Pagėgių savivaldybėje – 4632 Lt, Šilalės r. savivaldybėje – 2550 Lt, Tauragės r. savivaldybėje – 3331 Lt. 2012 m. Jurbarko r. savivaldybėje materialinių investicijų vienam gyventojui teko 2247 Lt, Pagėgių savivaldybėje – 6293 Lt, Šilalės r. savivaldybėje – 2892 Lt, Tauragės r. savivaldybėje – 3501 Lt. Apibendrinant 2008 m. lyderė buvo Pagėgių savivaldybė, 2009 m. Pagėgių savivaldybė taip pat lyderiauja, o 2010 m. ją aplenkia Tauragės r. savivaldybė, tačiau 2011 m. vėl lydere tampa Pagėgių savivaldybė ir šią poziją toliau išlaiko 2012 m.

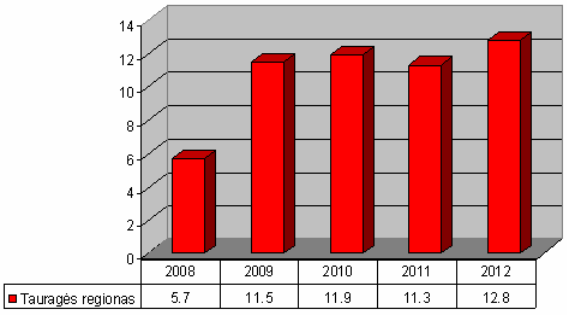

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

28 pav. **Materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui, Lt**

29 paveiksle pateikiamas nedarbo lygis, kurį sudaro 15 metų ir vyresni vyrai ir moterys, Tauragės regione. 2008 m. Tauragės regione šis nedarbo lygis siekė 5,7%, 2009 m. – 11,5%, 2010

m. – 11,9%, 2011 m. – 11,3%, 2012 m. – 12,8%. Didžiausias nedarbo lygis buvo 2012 m., o mažiausias – 2008 m.

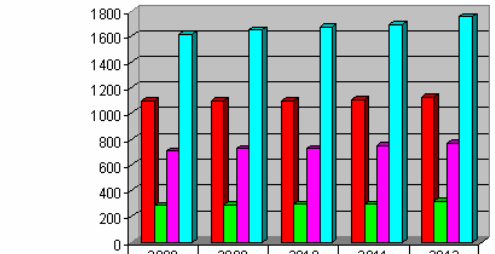

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

29 pav. **Nedarbo lygis, kurį sudaro 15 metų ir vyresni vyrai ir moterys, %**

Be apžvelgtų rodiklių ekonominę aplinkę taip pat veikia investicinio klimato objektas, t.y. įmonės. Kaip buvo minėta, įmonių dėka yra kuriamos naujos darbo vietos, savivaldybės gauna įmonių mokamus mokesčius ir pan. Todėl svarbu apžvelgti šio regiono įmonių kaitos tendencijas.

30 paveiksle yra pateikiamas neišregistruotų juridinių asmenų skaičius Jurbarko r., Pagėgių, Šilalės r., Tauragės r. savivaldybėse. Žvelgiant viso regiono mastu 2008 m. buvo 3707 neišregistruoti juridiniai asmenys, 2009 m. – 3757, 2010 m. – 3784, 2011 m. – 3849, 2012 m. – 3956. Daugiausiai neišregistruotų juridinių asmenų buvo 2012 m., o mažiausiai – 2008 m.

	2008	2009	2010	2011	2012
Jurbarko r. sav.	1098	1096	1096	1111	1125
Pagėgių sav.	283	290	291	294	317
Šilalės r. sav.	713	724	723	748	765
Tauragės r. sav.	1613	1647	1674	1696	1749

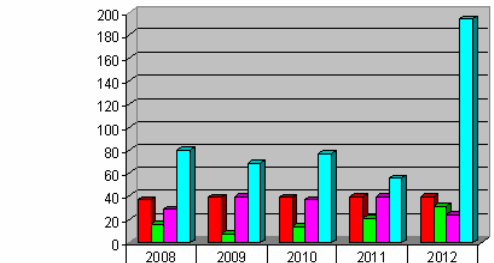
Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Valstybės įmonės Registrų centro duomenimis

30 pav. **Neišregistruotų juridinių asmenų skaičius**

Nagrinėjant pagal savivaldybes 2008 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuoti 1098 neišregistruoti juridiniai asmenys, Pagėgių savivaldybėje – 283, Šilalės r. savivaldybėje – 713, Tauragės r. savivaldybėje – 1613. 2009 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuoti 1096 neišregistruoti juridiniai asmenys, Pagėgių savivaldybėje – 290, Šilalės r. savivaldybėje – 724, Tauragės r. savivaldybėje – 1647. 2010 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuoti 1096 neišregistruoti juridiniai asmenys, Pagėgių savivaldybėje – 291, Šilalės r. savivaldybėje – 723, Tauragės r. savivaldybėje – 1674. 2011 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 1111 neišregistruotų juridinių asmenų, Pagėgių savivaldybėje – 294, Šilalės r. savivaldybėje – 748, Tauragės r. savivaldybėje – 1696. 2012 m.

Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuoti 1125 neišregistruoti juridiniai asmenys, Pagėgių savivaldybėje – 317, Šilalės r. savivaldybėje – 765, Tauragės r. savivaldybėje – 1749. Daugiausiai šių juridinių asmenų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje.

Neišregistruotų juridinių asmenų skaičius reiškia įmonių sėkmę šiame regione. Remiantis šio regiono verslų sėkme, savo laimę mėgina nauji verslai. 31 paveiksle pateikiamas įregistruotų juridinių asmenų skaičius Jurbarko r., Pagėgių, Šilalės r., Tauragės r. savivaldybėse. Tauragės regione 2008 m. įregistruoti 162 juridiniai asmenys, 2009 m. – 155, 2010 m. – 167, 2011 m. – 157, 2012 m. – 289. Daugiausiai įregistruotų juridinių asmenų 2012 m., o mažiausiai – 2009 m.

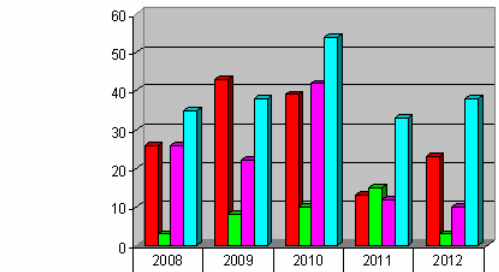
	2008	2009	2010	2011	2012
Jurbarko r. sav.	37	39	39	40	40
Pagėgių sav.	16	7	14	21	31
Šilalės r. sav.	29	40	37	40	24
Tauragės r. sav.	80	69	77	56	194

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Valstybės įmonės Registrų centro duomenimis

31 pav. **Įregistruotų juridinių asmenų skaičius**

Nagrinėjant pagal savivaldybes 2008 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuoti 37 įregistruoti juridiniai asmenys, Pagėgių savivaldybėje – 16, Šilalės r. savivaldybėje – 29, Tauragės r. savivaldybėje – 80. 2009 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuoti 39 įregistruoti juridiniai asmenys, Pagėgių savivaldybėje – 7, Šilalės r. savivaldybėje – 40, Tauragės r. savivaldybėje – 69. 2010 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuoti 39 įregistruoti juridiniai asmenys, Pagėgių savivaldybėje – 14, Šilalės r. savivaldybėje – 37, Tauragės r. savivaldybėje – 77. 2011 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 40 įregistruotų juridinių asmenų, Pagėgių savivaldybėje – 21, Šilalės r. savivaldybėje – 40, Tauragės r. savivaldybėje – 56. 2012 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 40 įregistruotų juridinių asmenų, Pagėgių savivaldybėje – 31, Šilalės r. savivaldybėje – 24, Tauragės r. savivaldybėje – 194. Daugiausiai šių juridinių asmenų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje, tačiau 2012 m. mažiausiai įregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Šilalės r. savivaldybėje.

Pagal aukščiau pateiktą informaciją matome, kad šis regionas pritraukia naujus verslus kurtis, bet ne visiems verslams pavyksta išlikti. 32 paveiksle pateikiamas išregistruotų juridinių asmenų skaičius Jurbarko r., Pagėgių, Šilalės r., Tauragės r. savivaldybėse. Apskritai Tauragės regione 2008 m. išregistruota 90 juridinių asmenų, 2009 m. – 111, 2010 m. – 145, 2011 m. – 73, 2012 m. – 74. Daugiausiai išregistruotų juridinių asmenų 2010 m., o mažiausiai – 2011 m.

	2008	2009	2010	2011	2012
Jurbarko r. sav.	26	43	39	13	23
Pagėgių sav.	3	8	10	15	3
Šilalės r. sav.	26	22	42	12	10
Tauragės r. sav.	35	38	54	33	38

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Valstybės įmonės Registrų centro duomenimis

32 pav. **Išregistruotų juridinių asmenų skaičius**

Nagrinėjant pagal savivaldybes 2008 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuoti 26 išregistruoti juridiniai asmenys, Pagėgių savivaldybėje – 3, Šilalės r. savivaldybėje – 26, Tauragės r. savivaldybėje – 35. 2009 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuoti 43 išregistruoti juridiniai asmenys, Pagėgių savivaldybėje – 8, Šilalės r. savivaldybėje – 22, Tauragės r. savivaldybėje – 38. 2010 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuoti 39 išregistruoti juridiniai asmenys, Pagėgių savivaldybėje – 10, Šilalės r. savivaldybėje – 42, Tauragės r. savivaldybėje – 54. 2011 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 13 išregistruotų juridinių asmenų, Pagėgių savivaldybėje – 15, Šilalės r. savivaldybėje – 12, Tauragės r. savivaldybėje – 33. 2012 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuoti 23 išregistruoti juridiniai asmenys, Pagėgių savivaldybėje – 3, Šilalės r. savivaldybėje – 10, Tauragės r. savivaldybėje – 38. Daugiausiai išregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, bet 2009 m. Jurbarko r. savivaldybė aplenkė Tauragės r. savivaldybę. Mažiausiai išregistruota Pagėgių savivaldybėje, tačiau 2011 m. mažiausiai išregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Šilalės r. savivaldybėje.

Apibendrinant šio regiono ekonominę aplinką galima teigti, kad situacija nėra itin gera. Nagrinėjant kiekvieną savivaldybę atskirai, matome, kad visų savivaldybių ekonominė aplinka skirtinga, vienose savivaldybėse situacija geresnė, kitose – blogesnė, ekonominė aplinka yra nuolat kintanti, nėra jokio pastovumo, o tai savo ruožtu reiškia, kad reikia kurti naujus projektus, gerinti esamą padėtį.

3.2. ALYTAUS REGIONAS

Alytaus regionas (33 pav.) yra Lietuvos pietuose. Šį regioną sudaro Alytaus miesto, Alytaus rajono, Druskininkų, Lazdijų rajono, Varėnos rajono savivaldybės. Iš visų Lietuvos regionų, Alytaus regionas yra pats miškingiausias. Taip pat šiame regione yra išplėtota kelių susisiekimo infrastruktūra. Svarbus yra Šeštokų – Mockavos geležinkelio mazgas, kuris europine vėže jungia Lietuvą su Europos geležinkelių tinklu. Svarbi yra ir kita geležinkelio linija, kuri eina iš Baltarusijos pro Marcinkonis, Varėną bei jungia Alytaus regioną su Vilniumi. Šio regiono užimamas plotas yra 5425 km^2.

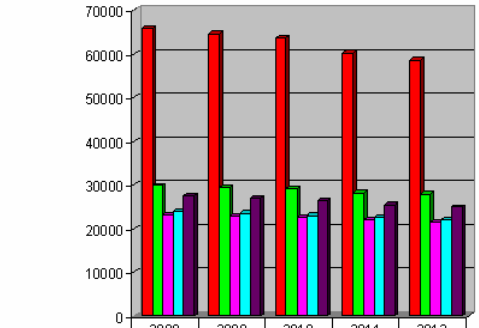
Šaltinis: sudaryta pagal UAB Hnit-Baltic, 2014

33 pav. **Alytaus regionas**

3.2.1. ALYTAUS REGIONO SOCIALINĖ APLINKA

Pagal užimamą teritoriją šis regionas yra šeštas, kuris sudaro 8,3 % viso Lietuvos ploto, o jame gyvenančių žmonių skaičius sudaro 5,3 % visų Lietuvos gyventojų. Remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis, Alytaus regione 2008 m. gyveno 170249 gyventojai, 2009 m. – 167603, 2010 m. – 164833, 2011 m. – 158403, 2012 m. – 154980. 34 paveiksle pateikiamas gyventojų skaičiaus kitimas metų pradžioje pagal administracinę teritoriją. 2008 m. Alytaus miesto savivaldybėje gyveno 65856 gyventojai, Alytaus r. savivaldybėje – 29773, Druskininkų savivaldybėje – 23187, Lazdijų r. savivaldybėje – 23902, Varėnos r. savivaldybėje – 27531. 2009 m. Alytaus miesto savivaldybėje gyveno 64770 gyventojų, Alytaus r. savivaldybėje – 29441, Druskininkų savivaldybėje – 22954, Lazdijų r. savivaldybėje – 23507, Varėnos r. savivaldybėje –

26931. 2010 m. Alytaus miesto savivaldybėje gyveno 63630 gyventojų, Alytaus r. savivaldybėje – 29052, Druskininkų savivaldybėje – 22656, Lazdijų r. savivaldybėje – 23078, Varėnos r. savivaldybėje – 26417. 2011 m. Alytaus miesto savivaldybėje gyveno 60302 gyventojai, Alytaus r. savivaldybėje – 28210, Druskininkų savivaldybėje – 21876, Lazdijų r. savivaldybėje – 22509, Varėnos r. savivaldybėje – 25506. 2012 m. Alytaus miesto savivaldybėje gyveno 58515 gyventojų, Alytaus r. savivaldybėje – 27960, Druskininkų savivaldybėje – 21495, Lazdijų r. savivaldybėje – 22064, Varėnos r. savivaldybėje – 24946. Kaip matome, per tiriamąjį laikotarpį gyventojų skaičius mažėjo visose savivaldybėse. Mažiausiai gyventojų gyveno Druskininkų savivaldybėje, o daugiausiai – Alytaus miesto savivaldybėje.

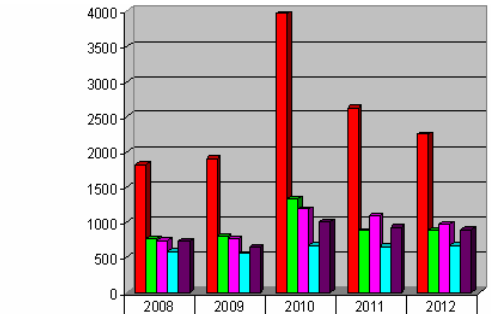

	2008	2009	2010	2011	2012
Alytaus m. sav.	65856	64770	63630	60302	58515
Alytaus r. sav.	29773	29441	29052	28210	27960
Druskininkų sav.	23187	22954	22656	21876	21495
Lazdijų r. sav.	23902	23507	23078	22509	22064
Varėnos r. sav.	27531	26931	26417	25506	24946

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

34 pav. **Gyventojų skaičius metų pradžioje**

Gyventojų skaičiaus mažėjimo priežastys, šiame regione, yra panašios kaip ir Tauragės regiono, t.y. išvykimas dirbti, studijuoti į didžiuosius miestus bei į užsienio valstybes ir pan. Išvykusių gyventojų skaičiaus kitimas pateikiamas 35 paveiksle.

	2008	2009	2010	2011	2012
Alytaus m. sav.	1825	1896	3963	2631	2246
Alytaus r. sav.	760	795	1328	868	888
Druskininkų sav.	739	761	1182	1090	965
Lazdijų r. sav.	582	548	665	646	664
Varėnos r. sav.	725	638	1003	927	892

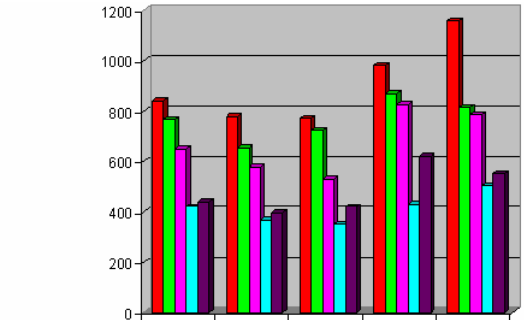
Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

35 pav. **Vidaus ir tarptautinė migracija. Išvykę gyventojai**

Pagal 35 paveikslą iš Alytaus regiono 2008 m. išvyko 4631 gyventojas, 2009 m. – 4638, 2010 m. – 8141, 2011 m. – 6162, 2012 m. – 5655. Daugiausiai gyventojų išvyko iš šio regiono

2010 m., o mažiausiai – 2008 m. Nagrinėjant pagal savivaldybes 2008 m. iš Alytaus miesto savivaldybės išvyko 1825 gyventojai, iš Alytaus r. savivaldybės – 760, iš Druskininkų savivaldybės – 739, iš Lazdijų r. savivaldybės – 582, iš Varėnos r. savivaldybės – 725. 2009 m. iš Alytaus miesto savivaldybės išvyko 1896 gyventojai, iš Alytaus r. savivaldybės – 795, iš Druskininkų savivaldybės – 761, iš Lazdijų r. savivaldybės – 548, iš Varėnos r. savivaldybės – 638. 2010 m. iš Alytaus miesto savivaldybės išvyko 3963 gyventojai, iš Alytaus r. savivaldybės – 1328, iš Druskininkų savivaldybės – 1182, iš Lazdijų r. savivaldybės – 665, iš Varėnos r. savivaldybės – 1003. 2011 m. iš Alytaus miesto savivaldybės išvyko 2631 gyventojas, iš Alytaus r. savivaldybės – 868, iš Druskininkų savivaldybės – 1090, iš Lazdijų r. savivaldybės – 646, iš Varėnos r. savivaldybės – 927. 2012 m. iš Alytaus miesto savivaldybės išvyko 2246 gyventojai, iš Alytaus r. savivaldybės – 888, iš Druskininkų savivaldybės – 965, iš Lazdijų r. savivaldybės – 664, iš Varėnos r. savivaldybės – 892. Daugiausiai gyventojų išvyko iš Alytaus miesto savivaldybės, o mažiausiai – iš Lazdijų r. savivaldybės.

Kitas, socialinei aplinkai vertinti, rodiklis yra atvykusių gyventojų skaičiaus kitimas, kuris pateikiamas 36 paveiksle. Pagal 36 paveikslą į Alytaus regioną 2008 m. atvyko 3113 gyventojų, 2009 m. – 2771, 2010 m. – 2792, 2011 m. – 3726, 2012 m. – 3814. Daugiausiai gyventojų į šį regioną atvyko 2012 m., o mažiausiai – 2009 m.

	2008	2009	2010	2011	2012
Alytaus m. sav.	839	778	769	979	1158
Alytaus r. sav.	767	655	723	870	815
Druskininkų sav.	648	576	530	826	785
Lazdijų r. sav.	420	367	351	431	504
Varėnos r. sav.	439	395	419	620	552

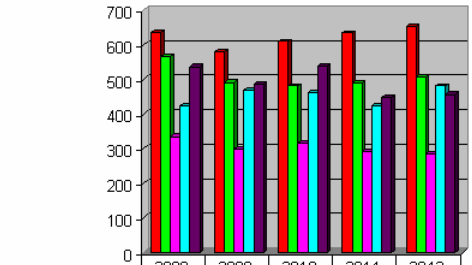
Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

36 pav. **Vidaus ir tarptautinė migracija. Atvykę gyventojai**

Nagrinėjant pagal savivaldybes 2008 m. į Alytaus miesto savivaldybę atvyko 839 gyventojai, į Alytaus r. savivaldybę – 767, į Druskininkų savivaldybę – 648, į Lazdijų r. savivaldybę – 420, į Varėnos r. savivaldybę – 439. 2009 m. į Alytaus miesto savivaldybę atvyko 778 gyventojai, į Alytaus r. savivaldybę – 655, į Druskininkų savivaldybę – 576, į Lazdijų r. savivaldybę – 367, į Varėnos r. savivaldybę – 395. 2010 m. į Alytaus miesto savivaldybę atvyko 769 gyventojai, į Alytaus r. savivaldybę – 723, į Druskininkų savivaldybę – 530, į Lazdijų r. savivaldybę – 351, į Varėnos r. savivaldybę – 419. 2011 m. į Alytaus miesto savivaldybę atvyko

979 gyventojai, į Alytaus r. savivaldybę – 870, į Druskininkų savivaldybę – 826, į Lazdijų r. savivaldybę – 431, į Varėnos r. savivaldybę – 620. 2012 m. į Alytaus miesto savivaldybę atvyko 1158 gyventojai, į Alytaus r. savivaldybę – 815, į Druskininkų savivaldybę – 785, į Lazdijų r. savivaldybę – 504, į Varėnos r. savivaldybę – 552. Daugiausiai gyventojų atvyko į Alytaus miesto savivaldybę, o mažiausiai – į Lazdijų r. savivaldybę.

37 ir 38 paveiksluose atitinkamai pateikiami duomenys gyventojų mirštamumo ir gimstamumo šiame regione. Pagal 37 paveikslą Alytaus regione 2008 m. užfiksuoti 2498 mirusieji, 2009 m. – 2331, 2010 m. – 2407, 2011 m. – 2288, 2012 m. – 2382. Daugiausiai mirusiųjų užfiksuota 2008 m., o mažiausiai – 2011 m.

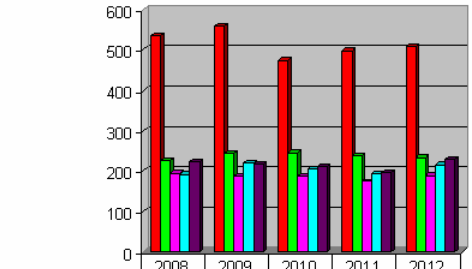
	2008	2009	2010	2011	2012
Alytaus m. sav.	636	582	609	634	653
Alytaus r. sav.	565	492	482	491	506
Druskininkų sav.	336	301	316	292	284
Lazdijų r. sav.	425	468	462	423	481
Varėnos r. sav.	536	488	538	448	458

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

37 pav. **Mirusiųjų skaičius pagal administracinę teritoriją**

Nagrinėjant pagal savivaldybes 2008 m. Alytaus miesto savivaldybėje užfiksuoti 636 mirusieji, Alytaus r. savivaldybėje – 565, Druskininkų savivaldybėje – 336, Lazdijų r. savivaldybėje – 425, Varėnos r. savivaldybėje – 536. 2009 m. Alytaus miesto savivaldybėje užfiksuoti 582 mirusieji, Alytaus r. savivaldybėje – 492, Druskininkų savivaldybėje – 301, Lazdijų r. savivaldybėje – 468, Varėnos r. savivaldybėje – 488. 2010 m. Alytaus miesto savivaldybėje užfiksuoti 609 mirusieji, Alytaus r. savivaldybėje – 482, Druskininkų savivaldybėje – 316, Lazdijų r. savivaldybėje – 462, Varėnos r. savivaldybėje – 538. 2011 m. Alytaus miesto savivaldybėje užfiksuoti 634 mirusieji, Alytaus r. savivaldybėje – 491, Druskininkų savivaldybėje – 292, Lazdijų r. savivaldybėje – 423, Varėnos r. savivaldybėje – 448. 2012 m. Alytaus miesto savivaldybėje užfiksuoti 653 mirusieji, Alytaus r. savivaldybėje – 506, Druskininkų savivaldybėje – 284, Lazdijų r. savivaldybėje – 481, Varėnos r. savivaldybėje – 458. Daugiausiai mirusiųjų užfiksuota Alytaus miesto savivaldybėje, o mažiausiai – Druskininkų savivaldybėje.

Pagal 38 paveikslą Alytaus regione 2008 m. užfiksuota 1370 gimusiųjų, 2009 m. – 1428, 2010 m. – 1326, 2011 m. – 1301, 2012 m. – 1377. Daugiausiai gimusiųjų užfiksuota 2009 m., o mažiausiai – 2011 m.

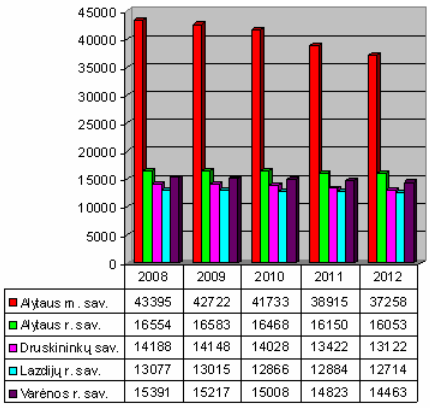
	2008	2009	2010	2011	2012
Alytaus m. sav.	536	560	475	499	509
Alytaus r. sav.	226	243	245	239	234
Druskininkų sav.	194	188	188	175	189
Lazdijų r. sav.	192	220	207	193	216
Varėnos r. sav.	222	217	211	195	229

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

38 pav. **Gimusiųjų skaičius pagal administracinę teritoriją**

Nagrinėjant pagal savivaldybes 2008 m. Alytaus miesto savivaldybėje užfiksuoti 536 gimusieji, Alytaus r. savivaldybėje – 226, Druskininkų savivaldybėje – 194, Lazdijų r. savivaldybėje – 192, Varėnos r. savivaldybėje – 222. 2009 m. Alytaus miesto savivaldybėje užfiksuota 560 gimusiųjų, Alytaus r. savivaldybėje – 243, Druskininkų savivaldybėje – 188, Lazdijų r. savivaldybėje – 220, Varėnos r. savivaldybėje – 217. 2010 m. Alytaus miesto savivaldybėje užfiksuoti 475 gimusieji, Alytaus r. savivaldybėje – 245, Druskininkų savivaldybėje – 188, Lazdijų r. savivaldybėje – 207, Varėnos r. savivaldybėje – 211. 2011 m. Alytaus miesto savivaldybėje užfiksuoti 499 gimusieji, Alytaus r. savivaldybėje – 239, Druskininkų savivaldybėje – 175, Lazdijų r. savivaldybėje – 193, Varėnos r. savivaldybėje – 195. 2012 m. Alytaus miesto savivaldybėje užfiksuoti 509 gimusieji, Alytaus r. savivaldybėje – 234, Druskininkų savivaldybėje – 189, Lazdijų r. savivaldybėje – 216, Varėnos r. savivaldybėje – 229. Daugiausiai gimusiųjų užfiksuota Alytaus miesto savivaldybėje, o mažiausiai – Druskininkų savivaldybėje, bet 2008 m. Druskininkų savivaldybė aplenkė Lazdijų r. savivaldybę. Kaip matome, Alytaus regione mirštamumas, kaip ir Tauragės regione, yra didesnis už gimstamumą.

Dar vienas iš svarbių regiono socialinės aplinkos stabilumo užtikrinimo garantų yra darbingo ir pensinio amžiaus gyventojų skaičius. 39 ir 40 paveiksluose pateikiami atitinkamai darbingo ir pensinio amžiaus gyventojų duomenys. 39 paveiksle matome, kad Alytaus regione 2008 m. gyveno 102605 darbingo amžiaus gyventojai, 2009 m. – 101685, 2010 m. – 100103, 2011 m. – 96194, 2012 m. – 93610. Daugiausiai darbingo amžiaus gyventojų užfiksuota 2008 m., o mažiausiai – 2012 m.

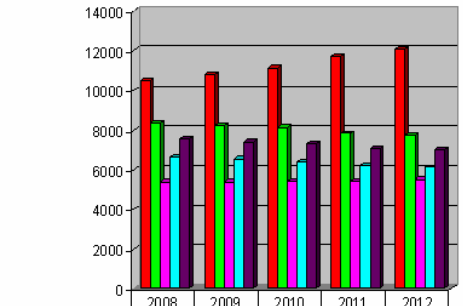
	2008	2009	2010	2011	2012
Alytaus m. sav.	43395	42722	41733	38915	37258
Alytaus r. sav.	16554	16583	16468	16150	16053
Druskininkų sav.	14188	14148	14028	13422	13122
Lazdijų r. sav.	13077	13015	12866	12884	12714
Varėnos r. sav.	15391	15217	15008	14823	14463

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

39 pav. **Darbingo amžiaus gyventojai**

Nagrinėjant pagal savivaldybes 2008 m. Alytaus miesto savivaldybėje gyveno 43395 darbingo amžiaus gyventojai, Alytaus r. savivaldybėje – 16554, Druskininkų savivaldybėje – 14188, Lazdijų r. savivaldybėje – 13077, Varėnos r. savivaldybėje – 15391. 2009 m. Alytaus miesto savivaldybėje gyveno 42722 darbingo amžiaus gyventojai, Alytaus r. savivaldybėje – 16583, Druskininkų savivaldybėje – 14148, Lazdijų r. savivaldybėje – 13015, Varėnos r. savivaldybėje – 15217. 2010 m. Alytaus miesto savivaldybėje gyveno 41733 darbingo amžiaus gyventojai, Alytaus r. savivaldybėje – 16468, Druskininkų savivaldybėje – 14028, Lazdijų r. savivaldybėje – 12866, Varėnos r. savivaldybėje – 15008. 2011 m. Alytaus miesto savivaldybėje gyveno 38915 darbingo amžiaus gyventojų, Alytaus r. savivaldybėje – 16150, Druskininkų savivaldybėje – 13422, Lazdijų r. savivaldybėje – 12884, Varėnos r. savivaldybėje – 14823. 2012 m. Alytaus miesto savivaldybėje gyveno 37258 darbingo amžiaus gyventojai, Alytaus r. savivaldybėje – 16053, Druskininkų savivaldybėje – 13122, Lazdijų r. savivaldybėje – 12714, Varėnos r. savivaldybėje – 14463. Daugiausiai darbingo amžiaus gyventojų užfiksuota Alytaus miesto savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje.

40 paveiksle matome, kad Alytaus regione 2008 m. gyveno 38411 pensinio amžiaus gyventojų, 2009 m. – 38313, 2010 m. – 38381, 2011 m. - 38240, 2012 m. – 38407. Daugiausiai pensinio amžiaus gyventojų užfiksuota 2008 m., o mažiausiai – 2011 m.

	2008	2009	2010	2011	2012
Alytaus m. sav.	10502	10785	11161	11724	12083
Alytaus r. sav.	8352	8212	8132	7817	7745
Druskininkų sav.	5383	5377	5394	5421	5477
Lazdijų r. sav.	6629	6525	6382	6236	6111
Varėnos r. sav.	7545	7414	7312	7042	6991

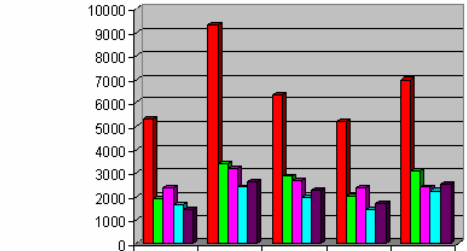
Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

40 pav. **Pensinio amžiaus gyventojai**

Nagrinėjant pagal savivaldybes 2008 m. Alytaus miesto savivaldybėje gyveno 10502 pensinio amžiaus gyventojai, Alytaus r. savivaldybėje – 8352, Druskininkų savivaldybėje – 5383, Lazdijų r. savivaldybėje – 6629, Varėnos r. savivaldybėje – 7545. 2009 m. Alytaus miesto savivaldybėje gyveno 10785 pensinio amžiaus gyventojai, Alytaus r. savivaldybėje – 8212, Druskininkų savivaldybėje – 5377, Lazdijų r. savivaldybėje – 6525, Varėnos r. savivaldybėje – 7414. 2010 m. Alytaus miesto savivaldybėje gyveno 11161 pensinio amžiaus gyventojas, Alytaus r. savivaldybėje – 8132, Druskininkų savivaldybėje – 5394, Lazdijų r. savivaldybėje – 6382, Varėnos r. savivaldybėje – 7312. 2011 m. Alytaus miesto savivaldybėje gyveno 11724 pensinio amžiaus gyventojai, Alytaus r. savivaldybėje – 7817, Druskininkų savivaldybėje – 5421, Lazdijų r. savivaldybėje – 6236, Varėnos r. savivaldybėje – 7042. 2012 m. Alytaus miesto savivaldybėje gyveno 12083 pensinio amžiaus gyventojai, Alytaus r. savivaldybėje – 7745, Druskininkų savivaldybėje – 5477, Lazdijų r. savivaldybėje – 6111, Varėnos r. savivaldybėje – 6991. Daugiausiai pensinio amžiaus gyventojų užfiksuota Alytaus miesto savivaldybėje, o mažiausiai – Druskininkų savivaldybėje.

Be abejo, kaip ir Tauragės regione, taip ir Alytaus regione yra bedarbių. 41 paveiksle pateikiamas registruotų bedarbių skaičius, Alytaus regione. 2008 m. Alytaus regione užregistruoti 12784 bedarbiai, 2009 m. – 20992, 2010 m. – 16141, 2011 m. – 12721, 2012 m. – 17259. Daugiausiai bedarbių užregistruota 2009 m., o mažiausiai – 2011 m. Nagrinėjant pagal savivaldybes 2008 m. Alytaus miesto savivaldybėje užregistruoti 5338 bedarbiai, Alytaus r. savivaldybėje – 1925, Druskininkų savivaldybėje – 2388, Lazdijų r. savivaldybėje – 1683, Varėnos r. savivaldybėje – 1450. 2009 m. Alytaus miesto savivaldybėje užregistruota 9310 bedarbių, Alytaus r. savivaldybėje – 3435, Druskininkų savivaldybėje – 3195, Lazdijų r. savivaldybėje – 2400, Varėnos r. savivaldybėje – 2652. 2010 m. Alytaus miesto savivaldybėje užregistruoti 6343 bedarbiai, Alytaus r. savivaldybėje – 2879, Druskininkų savivaldybėje – 2699, Lazdijų r. savivaldybėje –

1963, Varėnos r. savivaldybėje – 2257. 2011 m. Alytaus miesto savivaldybėje užregistruoti 5209 bedarbiai, Alytaus r. savivaldybėje – 2020, Druskininkų savivaldybėje – 2357, Lazdijų r. savivaldybėje – 1433, Varėnos r. savivaldybėje – 1702. 2012 m. Alytaus miesto savivaldybėje užregistruoti 6959 bedarbiai, Alytaus r. savivaldybėje – 3093, Druskininkų savivaldybėje – 2403, Lazdijų r. savivaldybėje – 2248, Varėnos r. savivaldybėje – 2556. Daugiausiai bedarbių užregistruota Alytaus miesto savivaldybėje, mažiausiai – 2008 m. Varėnos r. savivaldybėje, o visą likusį tiriamąjį laikotarpį Lazdijų r. savivaldybėje.

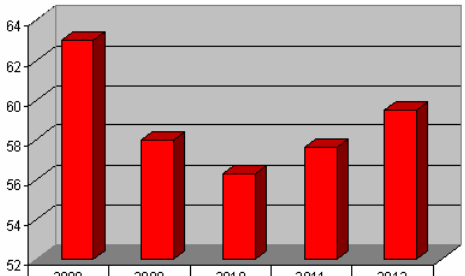

	2008	2009	2010	2011	2012
Alytaus m. sav.	5338	9310	6343	5209	6959
Alytaus r. sav.	1925	3435	2879	2020	3093
Druskininkų sav.	2388	3195	2699	2357	2403
Lazdijų r. sav.	1683	2400	1963	1433	2248
Varėnos r. sav.	1450	2652	2257	1702	2556

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos darbo biržos duomenimis

41 pav. **Registruoti bedarbiai**

42 paveiksle pateikiamas užimtumo lygis, kurį sudaro vyrai ir moterys, Alytaus regione. 2008 m. Alytaus regione užimtumo lygis siekė 63%, 2009 m. – 58%, 2010 m. – 56,3%, 2011 m. – 57,6%, 2012 m. – 59,5%. Didžiausias užimtumo lygis buvo 2008 m., o mažiausias – 2010 m.

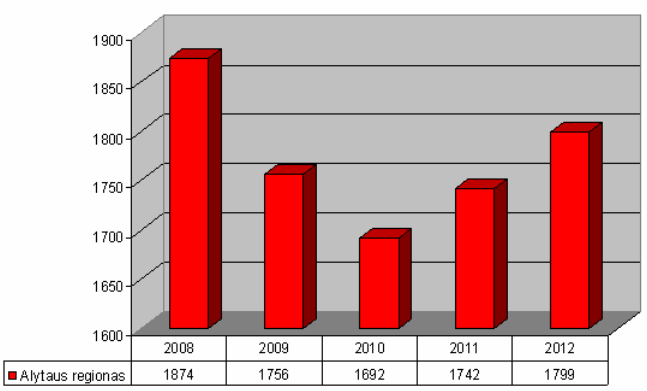

	2008	2009	2010	2011	2012
Alytaus regionas	63	58	56.3	57.6	59.5

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

42 pav. **Užimtumo lygis, vyrai ir moterys, %**

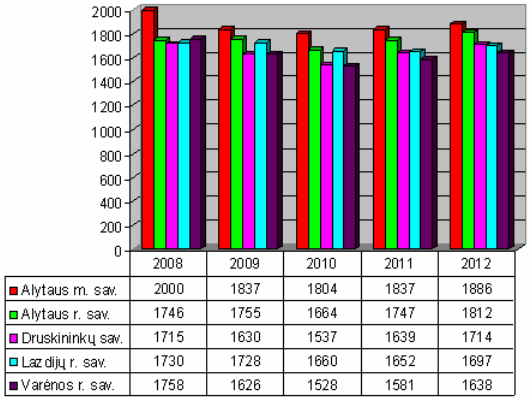
43 paveiksle pateikiamas bruto mėnesinis darbo užmokestis. Pagal šį paveikslą matome, kad Alytaus regione 2008 m. bruto mėnesinis darbo užmokestis buvo 1874 Lt, 2009 m. – 1756 Lt, 2010 m. – 1692 Lt, 2011 m. – 1742 Lt, 2012 m. – 1799 Lt. Didžiausias bruto mėnesinis darbo užmokestis buvo 2008 m., o mažiausias – 2010 m.

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos darbo biržos duomenimis

43 pav. **Bruto mėnesinis darbo užmokestis, Lt**

Nagrinėjant atskirai pagal savivaldybes (44 pav.) matome, kad 2008 m. Alytaus miesto savivaldybėje bruto mėnesinis darbo užmokestis buvo 2000 Lt, Alytaus r. savivaldybėje – 1746 Lt, Druskininkų savivaldybėje – 1715 Lt, Lazdijų r. savivaldybėje – 1730 Lt, Varėnos r. savivaldybėje – 1758 Lt. 2009 m. Alytaus miesto savivaldybėje bruto mėnesinis darbo užmokestis buvo 1837 Lt, Alytaus r. savivaldybėje – 1755 Lt, Druskininkų savivaldybėje – 1630 Lt, Lazdijų r. savivaldybėje – 1728 Lt, Varėnos r. savivaldybėje – 1626 Lt. 2010 m. Alytaus miesto savivaldybėje bruto mėnesinis darbo užmokestis buvo 1804 Lt, Alytaus r. savivaldybėje – 1664 Lt, Druskininkų savivaldybėje – 1537 Lt, Lazdijų r. savivaldybėje – 1660 Lt, Varėnos r. savivaldybėje – 1528 Lt. 2011 m. Alytaus miesto savivaldybėje bruto mėnesinis darbo užmokestis buvo 1837 Lt, Alytaus r. savivaldybėje – 1747 Lt, Druskininkų savivaldybėje – 1639 Lt, Lazdijų r. savivaldybėje – 1652 Lt, Varėnos r. savivaldybėje – 1581 Lt. 2012 m. Alytaus miesto savivaldybėje bruto mėnesinis darbo užmokestis buvo 1886 Lt, Alytaus r. savivaldybėje – 1812 Lt, Druskininkų savivaldybėje – 1714 Lt, Lazdijų r. savivaldybėje – 1697 Lt, Varėnos r. savivaldybėje – 1638 Lt. Per visą tiriamąjį laikotarpį, didžiausias bruto mėnesinis darbo užmokestis buvo Alytaus miesto savivaldybėje, o mažiausias 2008 m. – Druskininkų savivaldybėje, o nuo 2009 m. iki 2012 m. mažiausias – Varėnos r. savivaldybėje.

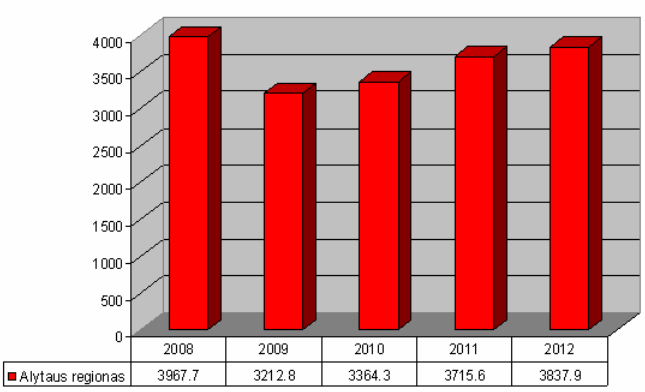
Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos darbo biržos duomenimis

44 pav. **Bruto mėnesinis darbo užmokestis, Lt**

Apibendrinant šio regiono socialinę aplinką galima teigti, jog šio regiono situacija nėra jau labai gera. Konkretesnis apibendrinimas pateikiamas apžvelgus Alytaus regiono ekonominę aplinką.

3.2.2. ALYTAUS REGIONO EKONOMINĖ APLINKA

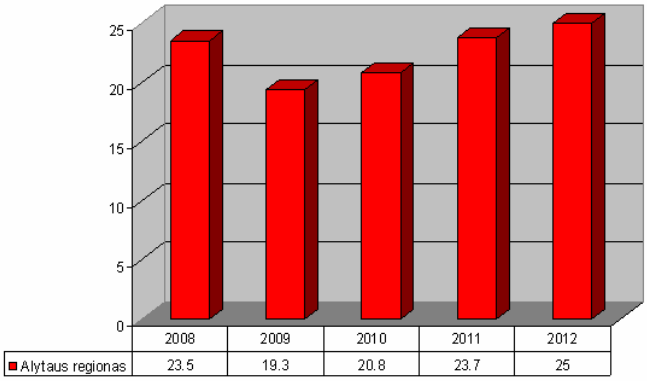
Apžvelgiant šio regiono ekonominę aplinką pagal pasirinktus rodiklius, 45 paveiksle matome pateiktą Alytaus regione sukurtą BVP, įvertintą to meto kainomis. 2008 m. sukurta už 3967,7 mln. Lt, 2009 m. – už 3212,8 mln. Lt, 2010 m. – už 3364,3 mln. Lt, 2011 m. – už 3715,6 mln. Lt, 2012 m. – už 3837,9 mln. Lt. Daugiausiai BVP sukurta 2008 m., o mažiausiai – 2009 m.

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

45 pav. **Regioninis BVP, to meto kainomis, mln. Lt**

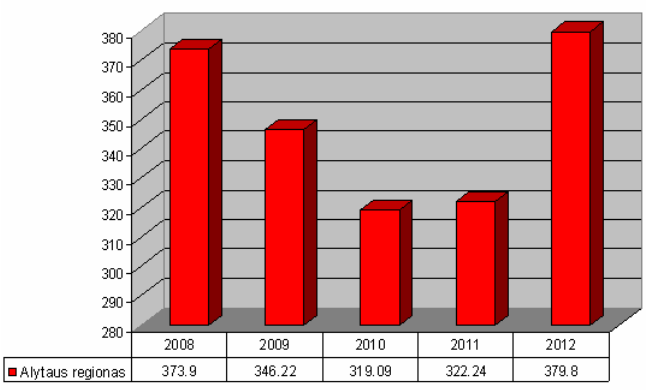
46 paveiksle pateikiamas BVP, įvertintas to meto kainomis, vienam gyventojui. Šiame regione 2008 m. BVP vienam gyventojui sukurta už 23,5 tūkst. Lt BVP, 2009 m. – už 19,3 tūkst. Lt, 2010 m. – už 20,8 tūkst. Lt, 2011 m. – už 23,7 tūkst. Lt, 2012 m. – už 25 tūkst. Lt. Daugiausiai BVP vienam gyventojui sukurta 2012 m., o mažiausiai – 2009 m. Žvelgiant į 45 ir 46 paveikslus 2009 m. BVP sumažėjimą, kaip ir Tauragės regione, lėmė Lietuvoje buvusi ekonominė krizė.

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

46 pav. **Regioninis BVP vienam gyventojui, to meto kainomis, tūkst. Lt**

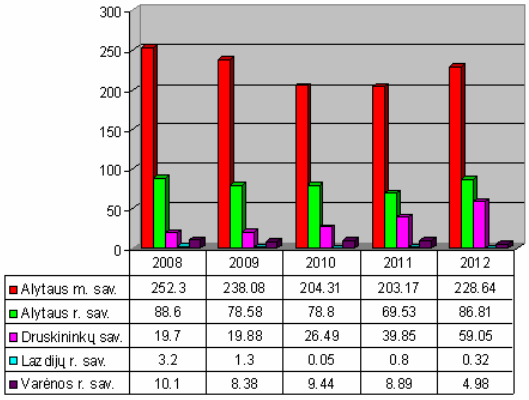
Kitas rodiklis, vertinantis regiono ekonominę aplinką, yra TUI. 47 paveiksle pateikiamos TUI Alytaus regione metų pabaigoje. 2008 m. TUI pritraukta už 373,9 mln. Lt, 2009 m. – už 346,22 mln. Lt, 2010 m. – už 319,09 mln. Lt, 2011 m. – už 322,24 mln. Lt, 2012 m. – 379,8 mln. Lt. Daugiausiai TUI pritraukta 2012 m., o mažiausiai – 2010 m.

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

47 pav. **TUI metų pabaigoje, mln. Lt**

Bendrai viso regiono mastu TUI pritraukiama gana daug, tačiau ne visos savivaldybės pritraukė daug TUI, štai 48 paveiksle pateikiamos pritrauktos TUI atskirai kiekvienoje savivaldybėje.

	2008	2009	2010	2011	2012
Alytaus m. sav.	252.3	238.08	204.31	203.17	228.64
Alytaus r. sav.	88.6	78.58	78.8	69.53	86.81
Druskininkų sav.	19.7	19.88	26.49	39.85	59.05
Lazdijų r. sav.	3.2	1.3	0.05	0.8	0.32
Varėnos r. sav.	10.1	8.38	9.44	8.89	4.98

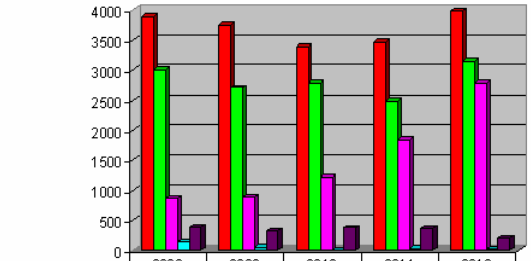
Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

48 pav. **TUI metų pabaigoje, mln. Lt**

2008 m. Alytaus miesto savivaldybėje TUI pritraukta už 252,3 mln. Lt, Alytaus r. savivaldybėje – už 88,6 mln. Lt, Druskininkų savivaldybėje – už 19,7 mln. Lt, Lazdijų r. savivaldybėje – už 3,2 mln. Lt, Varėnos r. savivaldybėje – už 10,1 mln. Lt. 2009 m. Alytaus miesto savivaldybėje TUI pritraukta už 238,08 mln. Lt, Alytaus r. savivaldybėje – už 78,58 mln. Lt, Druskininkų savivaldybėje – už 19,88 mln. Lt, Lazdijų r. savivaldybėje – už 1,3 mln. Lt, Varėnos r. savivaldybėje – už 8,38 mln. Lt. 2010 m. Alytaus miesto savivaldybėje TUI pritraukta už 204,31 mln. Lt, Alytaus r. savivaldybėje – už 78,8 mln. Lt, Druskininkų savivaldybėje – už 26,49 mln. Lt, Lazdijų r. savivaldybėje – už 0,05 mln. Lt, Varėnos r. savivaldybėje – už 9,44 mln. Lt. 2011 m. Alytaus miesto savivaldybėje TUI pritraukta už 203,17 mln. Lt, Alytaus r. savivaldybėje – už 69,53 mln. Lt, Druskininkų savivaldybėje – už 39,85 mln. Lt, Lazdijų r. savivaldybėje – už 0,8 mln. Lt, Varėnos r. savivaldybėje – už 8,89 mln. Lt. 2012 m. Alytaus miesto savivaldybėje TUI pritraukta už 228,64 mln. Lt, Alytaus r. savivaldybėje – už 86,81 mln. Lt, Druskininkų savivaldybėje – už 59,05 mln. Lt, Lazdijų r. savivaldybėje – už 0,32 mln. Lt, Varėnos r. savivaldybėje – už 4,98 mln. Lt.

Daugiausiai TUI pritraukė Alytaus miesto savivaldybė, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybė. Taip pat 48 paveiksle reikėtų atkreipti dėmesį į Lazdijų r. bei Varėnos r. savivaldybes, kadangi užimami teritorijos plotai yra daug didesni nei Druskininkų savivaldybės, tačiau TUI pritraukime nusileidžia Druskininkų savivaldybei.

49 paveiksle pateikiamos TUI, tenkančios vienam gyventojui, metų pabaigoje. 2008 m. Alytaus miesto savivaldybėje TUI vienam gyventojui teko 3895 Lt, Alytaus r. savivaldybėje – 3009 Lt, Druskininkų savivaldybėje – 858 Lt, Lazdijų r. savivaldybėje – 136 Lt, Varėnos r. savivaldybėje – 375 Lt. 2009 m. Alytaus miesto savivaldybėje TUI vienam gyventojui teko 3742 Lt, Alytaus r. savivaldybėje – 2705 Lt, Druskininkų savivaldybėje – 877 Lt, Lazdijų r. savivaldybėje – 56 Lt, Varėnos r. savivaldybėje – 317 Lt. 2010 m. Alytaus miesto savivaldybėje TUI vienam gyventojui teko 3388 Lt, Alytaus r. savivaldybėje – 2793 Lt, Druskininkų savivaldybėje – 1211 Lt, Lazdijų r. savivaldybėje – 2 Lt, Varėnos r. savivaldybėje – 370 Lt. 2011 m. Alytaus miesto savivaldybėje TUI vienam gyventojui teko 3478 Lt, Alytaus r. savivaldybėje – 2486 Lt, Druskininkų savivaldybėje – 1853 Lt, Lazdijų r. savivaldybėje – 38 Lt, Varėnos r. savivaldybėje – 357 Lt. 2012 m. Alytaus miesto savivaldybėje TUI vienam gyventojui teko 3992 Lt, Alytaus r. savivaldybėje – 3143 Lt, Druskininkų savivaldybėje – 2783 Lt, Lazdijų r. savivaldybėje – 15 Lt, Varėnos r. savivaldybėje – 204 Lt. Daugiausiai TUI, teko vienam gyventojui, vėlgi Alytaus miesto savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. Šiame paveiksle taip pat Druskininkų savivaldybė yra pranašesnė už Lazdijų r. ir Varėnos r. savivaldybes.

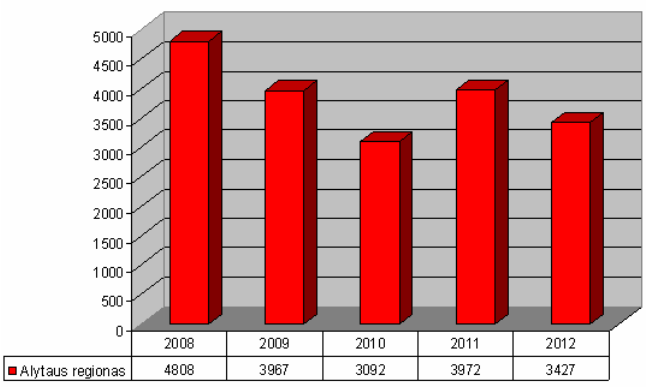

	2008	2009	2010	2011	2012
Alytaus m. sav.	3895	3742	3388	3478	3992
Alytaus r. sav.	3009	2705	2793	2486	3143
Druskininkų sav.	858	877	1211	1853	2783
Lazdijų r. sav.	136	56	2	38	15
Varėnos r. sav.	375	317	370	357	204

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

49 pav. **TUI, tenkančios vienam gyventojui, metų pabaigoje, Lt**

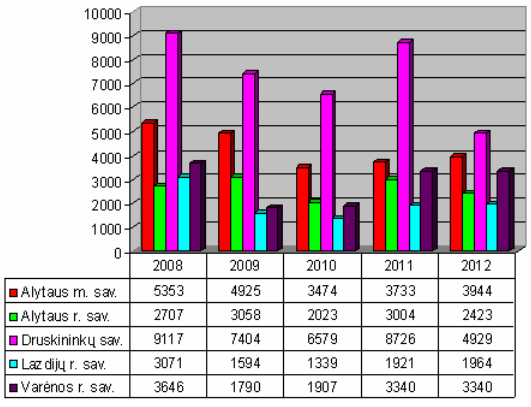
O štai nagrinėjant materialines investicijas, tenkančias vienam gyventojui (50 pav.), matome, kad situacija daug geresnė nei su TUI pritraukimu. 2008 m. materialinių investicijų, Alytaus regione, vienam gyventojui teko 4808 Lt, 2009 m. – 3967 Lt, 2010 m. – 3092 Lt, 2011 m. – 3972 Lt, 2012 m. – 3427 Lt.

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

50 pav. **Materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui, Lt**

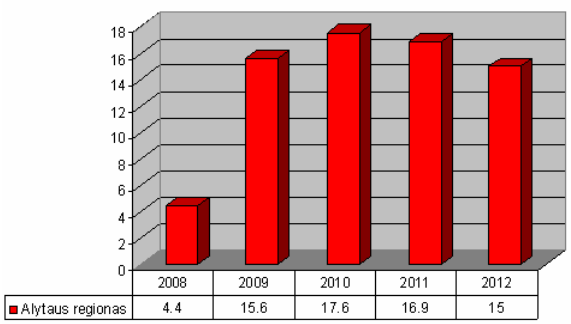
Nagrinėjant pagal savivaldybes 51 paveiksle matome, kad 2008 m. Alytaus miesto savivaldybėje materialinių investicijų vienam gyventojui teko 5353 Lt, Alytaus r. savivaldybėje – 2707 Lt, Druskininkų savivaldybėje – 9117 Lt, Lazdijų r. savivaldybėje – 3071 Lt, Varėnos r. savivaldybėje – 3646 Lt. 2009 m. Alytaus miesto savivaldybėje materialinių investicijų vienam gyventojui teko 4925 Lt, Alytaus r. savivaldybėje – 3058 Lt, Druskininkų savivaldybėje – 7404 Lt, Lazdijų r. savivaldybėje – 1594 Lt, Varėnos r. savivaldybėje – 1790 Lt. 2010 m. Alytaus miesto savivaldybėje materialinių investicijų vienam gyventojui teko 3474 Lt, Alytaus r. savivaldybėje – 2023 Lt, Druskininkų savivaldybėje – 6579 Lt, Lazdijų r. savivaldybėje – 1339 Lt, Varėnos r. savivaldybėje – 1907 Lt. 2011 m. Alytaus miesto savivaldybėje materialinių investicijų vienam gyventojui teko 3733 Lt, Alytaus r. savivaldybėje – 3004 Lt, Druskininkų savivaldybėje – 8726 Lt, Lazdijų r. savivaldybėje – 1921 Lt, Varėnos r. savivaldybėje – 3340 Lt. 2012 m. Alytaus miesto savivaldybėje materialinių investicijų vienam gyventojui teko 3944 Lt, Alytaus r. savivaldybėje – 2423 Lt, Druskininkų savivaldybėje – 4929 Lt, Lazdijų r. savivaldybėje – 1964 Lt, Varėnos r. savivaldybėje – 3340 Lt. Daugiausiai materialinių investicijų, teko vienam gyventojui, Druskininkų savivaldybėje, o mažiausiai – 2008 m. Alytaus r. savivaldybėje, tačiau likusiu tiriamuoju laikotarpiu ją aplenkė Lazdijų r. savivaldybė.

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

51 pav. **Materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui, Lt**

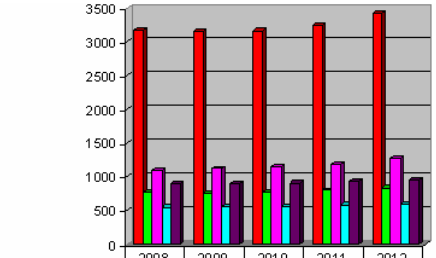
52 paveiksle pateikiamas nedarbo lygis, kurį sudaro 15 metų ir vyresni vyrai ir moterys, Alytaus regione. 2008 m. Alytaus regione šis nedarbo lygis siekė 4,4%, 2009 m. – 15,6%, 2010 m. – 17,6%, 2011 m. – 16,9%, 2012 m. – 15%. Didžiausias nedarbo lygis buvo 2010 m., o mažiausias – 2008 m.

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

52 pav. **Nedarbo lygis, kurį sudaro 15 metų ir vyresni vyrai ir moterys, %**

Toliau apžvelgiamos Alytaus regiono įmonių kaitos tendencijos. 53 paveiksle yra pateikiamas neišregistruotų juridinių asmenų skaičius Alytaus miesto, Alytaus r., Druskininkų, Lazdijų r., Varėnos r. savivaldybėse. Žvelgiant viso regiono mastu 2008 m. buvo 6473 neišregistruoti juridiniai asmenys, 2009 m. – 6487, 2010 m. – 6540, 2011 m. – 6751, 2012 m. – 7080. Daugiausiai neišregistruotų juridinių asmenų buvo 2012 m., o mažiausiai – 2008 m.

	2008	2009	2010	2011	2012
Alytaus m. sav.	3168	3154	3159	3248	3425
Alytaus r. sav.	773	758	767	806	842
Druskininkų sav.	1090	1120	1147	1187	1274
Lazdijų r. sav.	550	558	563	583	595
Varėnos r. sav.	892	897	904	927	944

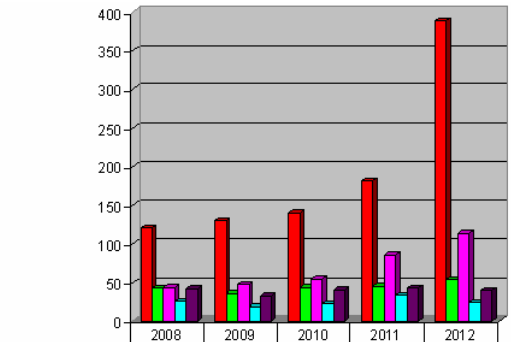
Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Valstybės įmonės Registrų centro duomenimis

53 pav. **Neišregistruotų juridinių asmenų skaičius**

Nagrinėjant pagal savivaldybes 2008 m. Alytaus miesto savivaldybėje užfiksuoti 3168 neišregistruoti juridiniai asmenys, Alytaus r. savivaldybėje – 773, Druskininkų savivaldybėje – 1090, Lazdijų r. savivaldybėje – 550, Varėnos r. savivaldybėje – 892. 2009 m. Alytaus miesto savivaldybėje užfiksuoti 3154 neišregistruoti juridiniai asmenys, Alytaus r. savivaldybėje – 758, Druskininkų savivaldybėje – 1120, Lazdijų r. savivaldybėje – 558, Varėnos r. savivaldybėje – 897. 2010 m. Alytaus miesto savivaldybėje užfiksuoti 3159 neišregistruoti juridiniai asmenys, Alytaus r. savivaldybėje – 767, Druskininkų savivaldybėje – 1147, Lazdijų r. savivaldybėje – 563, Varėnos r. savivaldybėje – 904. 2011 m. Alytaus miesto savivaldybėje užfiksuoti 3248 neišregistruoti

juridiniai asmenys, Alytaus r. savivaldybėje – 806, Druskininkų savivaldybėje – 1187, Lazdijų r. savivaldybėje – 583, Varėnos r. savivaldybėje – 927. 2012 m. Alytaus miesto savivaldybėje užfiksuoti 3425 neišregistruoti juridiniai asmenys, Alytaus r. savivaldybėje – 842, Druskininkų savivaldybėje – 1274, Lazdijų r. savivaldybėje – 595, Varėnos r. savivaldybėje – 944. Daugiausiai šių juridinių asmenų užfiksuota Alytaus miesto savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje.

Neišregistruotų juridinių asmenų skaičius reiškia įmonių sėkmę šiame regione. Remiantis šio regiono verslų sėkme, savo laimę mėgina nauji verslai. 54 paveiksle pateikiamas įregistruotų juridinių asmenų skaičius Alytaus miesto, Alytaus r., Druskininkų, Lazdijų r., Varėnos r. savivaldybėse. Alytaus regione 2008 m. įregistruoti 274 juridiniai asmenys, 2009 m. – 262, 2010 m. – 302, 2011 m. – 388, 2012 m. – 619. Daugiausiai įregistruotų juridinių asmenų 2012 m., o mažiausiai – 2009 m.

	2008	2009	2010	2011	2012
Alytaus m. sav.	120	130	140	181	388
Alytaus r. sav.	43	35	44	45	53
Druskininkų sav.	44	47	55	86	114
Lazdijų r. sav.	25	18	22	33	24
Varėnos r. sav.	42	32	41	43	40

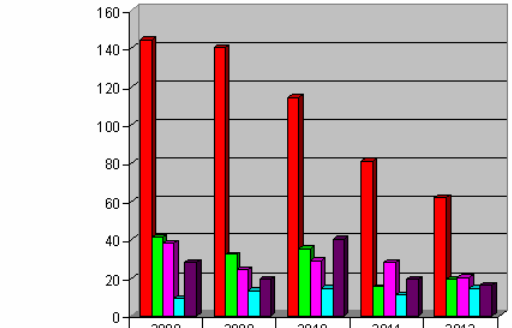
Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Valstybės įmonės Registrų centro duomenimis

54 pav. **Įregistruotų juridinių asmenų skaičius**

Nagrinėjant pagal savivaldybes 2008 m. Alytaus miesto savivaldybėje užfiksuota 120 įregistruotų juridinių asmenų, Alytaus r. savivaldybėje – 43, Druskininkų savivaldybėje – 44, Lazdijų r. savivaldybėje – 25, Varėnos r. savivaldybėje – 42. 2009 m. Alytaus miesto savivaldybėje užfiksuota 130 įregistruotų juridinių asmenų, Alytaus r. savivaldybėje – 35, Druskininkų savivaldybėje – 47, Lazdijų r. savivaldybėje – 18, Varėnos r. savivaldybėje – 32. 2010 m. Alytaus miesto savivaldybėje užfiksuota 140 įregistruotų juridinių asmenų, Alytaus r. savivaldybėje – 44, Druskininkų savivaldybėje – 55, Lazdijų r. savivaldybėje – 22, Varėnos r. savivaldybėje – 41. 2011 m. Alytaus miesto savivaldybėje užfiksuotas 181 įregistruotas juridinis asmuo, Alytaus r. savivaldybėje – 45, Druskininkų savivaldybėje – 86, Lazdijų r. savivaldybėje – 33, Varėnos r. savivaldybėje – 43. 2012 m. Alytaus miesto savivaldybėje užfiksuoti 388 įregistruoti juridiniai asmenys, Alytaus r. savivaldybėje – 53, Druskininkų savivaldybėje – 114, Lazdijų r. savivaldybėje – 24, Varėnos r. savivaldybėje – 40. Daugiausiai šių juridinių asmenų užfiksuota Alytaus miesto

savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje.

Pagal aukščiau pateiktą informaciją matome, kad šis regionas pritraukia naujus verslus kurtis, bet ne visiems verslams pavyksta išlikti. 55 paveiksle pateikiamas išregistruotų juridinių asmenų skaičius Alytaus miesto, Alytaus r., Druskininkų, Lazdijų r., Varėnos r. savivaldybėse. Apskritai Alytaus regione 2008 m. išregistruota 260 juridinių asmenų, 2009 m. – 228, 2010 m. – 232, 2011 m. – 154, 2012 m. – 131. Daugiausiai išregistruotų juridinių asmenų 2008 m., o mažiausiai – 2012 m.

	2008	2009	2010	2011	2012
Alytaus m. sav.	144	140	114	81	62
Alytaus r. sav.	41	32	35	15	19
Druskininkų sav.	38	24	29	28	20
Lazdijų r. sav.	9	13	14	11	14
Varėnos r. sav.	28	19	40	19	16

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Valstybės įmonės Registrų centro duomenimis

55 pav. **Išregistruotų juridinių asmenų skaičius**

Nagrinėjant pagal savivaldybes 2008 m. Alytaus miesto savivaldybėje užfiksuoti 144 išregistruoti juridiniai asmenys, Alytaus r. savivaldybėje – 41, Druskininkų savivaldybėje – 38, Lazdijų r. savivaldybėje – 9, Varėnos r. savivaldybėje – 28. 2009 m. Alytaus miesto savivaldybėje užfiksuota 140 išregistruotų juridinių asmenų, Alytaus r. savivaldybėje – 32, Druskininkų savivaldybėje – 24, Lazdijų r. savivaldybėje – 13, Varėnos r. savivaldybėje – 19. 2010 m. Alytaus miesto savivaldybėje užfiksuota 114 išregistruotų juridinių asmenų, Alytaus r. savivaldybėje – 35, Druskininkų savivaldybėje – 29, Lazdijų r. savivaldybėje – 14, Varėnos r. savivaldybėje – 40. 2011 m. Alytaus miesto savivaldybėje užfiksuotas 81 išregistruotas juridinis asmuo, Alytaus r. savivaldybėje – 15, Druskininkų savivaldybėje – 28, Lazdijų r. savivaldybėje – 11, Varėnos r. savivaldybėje – 19. 2012 m. Alytaus miesto savivaldybėje užfiksuoti 62 išregistruoti juridiniai asmenys, Alytaus r. savivaldybėje – 19, Druskininkų savivaldybėje – 20, Lazdijų r. savivaldybėje – 14, Varėnos r. savivaldybėje – 16. Daugiausiai išregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Alytaus miesto savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje.

Apibendrinant Alytaus regiono socialinę ir ekonominę aplinką pateikiami žemiau esantys Jurgio Krasnicko, buvusio Alytaus regiono mero atsakymai į jam užduotus klausimus, susijusius būtent su šio regiono socialine ir ekonomine aplinka:

1. Kokios yra naudojamos priemonės, Jūsų regione, tiesioginių užsienio investicijų pritraukimui?

- Internetinė patrauklių verslo sąlygų reklama www.alytus-industrial-park.eu.
- Dalyvavimas tarptautinėse parodose ir sklypų potencialiems investuotojams siūlymas.
- Leidinių apie patrauklias verslo sąlygas platinimas savivaldybės vadovų susitikimų su užsienio delegacijomis.
- Rengiami pranešimai apie verslo sąlygas mieste tarptautinių renginių metu.

2. Kaip kovojama su regione gyvenančių žmonių skaičiaus mažėjimu? Kaip manote ką reikėtų keisti, daryti, jog jaunimas „nebėgtų“ iš regiono į didžiuosius miestus? Sudaryti patrauklias sąlygas investuotojams, kad būtų kuriamos naujos darbo vietos. Sukurti laisvalaikio infrastruktūrą, gerinti mieste suteikiamo aukštojo mokslo kokybę.

3. Ar Jūsų regione yra skatinami vietos verslai? Kokios yra naudojamos priemonės vietos verslų skatinimui?

Įgyvendinama Verslo skatinimo programa pagal kurią remiamas įmonių steigimas mieste, mieste veikiančių įmonių dalyvavimas parodose ir verslo misijose, finansuojami ES projektų rengimo kaštai, kompensuojamos darbo vietų steigimo išlaidos. Plačiau www.alytus.lt/parama-verslui

4. Ar pasiteisino Alytuje esančios pramoninės teritorijos projektas? Taip.

5. Kokio pobūdžio verslai yra naudingiausi Jūsų regionui?

Naudingiausi šiuo metu tie verslai, kurie sukuria daugiau darbo vietų. Pvz. medienos apdirbimas, statyba, transporto paslaugos ir panašiai.

6. Kokie verslai vyrauja Alytaus regione? (T.y. vietos verslai, kitų regionų verslų padaliniai ar kitų valstybių verslai? Vyrauja vietos verslai.

3.3. TAURAGĖS IR ALYTAUS REGIONŲ PALYGINIMAS

Tauragės ir Alytaus regionai yra skirtingi, tiek savo geografine padėtimi, tiek užimamu teritorijos plotu, tiek gyventojų skaičiumi ir pan. Tačiau yra panašūs turimomis socialinės ir ekonominės aplinkos problemomis. Kiekvienas iš šių regionų su savo turimomis problemomis tvarkosi skirtingai, bet Tauragės regionui reikėtų pasimokyti iš Alytaus regiono, kuris pagal Lietuvos regioninę politiką 2007-2013 m. turėjo Druskininkų savivaldybę, vieną iš probleminių teritorijų, socialinė ir ekonominė situacija buvo labai prasta, tačiau Europos Sąjungos paramos pagalba bei Valstybės teikta finansine pagalba sugebėjo greitai nukreipti savo strategijas į turizmo sritį ir situacija šioje savivaldybėje labai pagerėjo, rezultatai matomi lig šiol. O Tauragės regionas tuo metu turėjo Jurbarko savivaldybę, vieną iš probleminių teritorijų, tačiau su šios savivaldybės problemomis nesusitvarko iki šių dienų. Yra įvardijami įvairūs paaiškinimai, kodėl Jurbarko savivaldybės problemos neišsisprendžia, viena iš šių dienų priežasčių yra regiono buvimas šalia pasienio su Rusija, bent taip įvardija Vida Rekešienė, Lietuvos socialdemokratų partijos Jurbarko rajono skyriaus narė. Esama situacija dar labiau apsunkina šios savivaldybės problemų sprendimą, bet vis tiek lieka faktas, kad tuo metu, kai Jurbarko savivaldybė pateko į probleminių teritorijų sąrašą, jau to meto problemos buvo sprendžiamos netinkamai.

Lyginant Tauragės ir Alytaus regionus galima remtis Regionų socialinių ir ekonominių skirtumų mažinimo programoje, įvardintais prioritetais. Šios analizės metu galima pamatyti, kuris regionas, kuriam prioritetui skiria daugiausiai dėmesio, o kuriam – mažiausiai. Be abejo, iš įgyvendintų projektų gausos taip pat galima pamatyti kaip dirba regionai, kurių darbas ir lėmė aukščiau apžvelgtų rodiklių rezultatus.

1 prioritetas. Žmogiškųjų išteklių plėtra.

Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą „Dėl žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos priedo patvirtinimo“ yra įvardyjami šie veiksmų programos prioritetai: kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis; mokymasis visą gyvenimą; tyrėjų gebėjimų stiprinimas; administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas; techninė parama Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos įgyvendinimui. Kiekvienas iš įvardintų prioritetų turi savo įgyvendinimo priemones. Priemonės detaliai nebus aprašomos, kadangi jų yra daug ir kiekvienas regionas naudoja skirtingas.

2 ir 3 lentelėse pateikti duomenys parodo Alytaus ir Tauragės regionuose baigtus įgyvendinti projektus, susijusius su žmogiškųjų išteklių plėtra. Alytaus regione nuo 2007 m. iki 2015 m. įgyvendinti 65 projektai, kurių bendra vertė 36 927 412,18 Lt, o Tauragės regione – 40 projektų, kurių bendra vertė 16 845 771,11 Lt, tai beveik perpus mažiau nei Alytaus regione. Iš visų lėšų ES skirtas finansavimas Alytaus regiono projektams buvo 31 722 702,86 Lt, o Tauragės

regiono projektams – 14 481 162,74 Lt. Šių Alytaus regiono projektų sąrašas pateikiamas 1 priede, o Tauragės regiono – 2 priede.

2 lentelė. Baigti įgyvendinti projektai, susiję su žmogiškųjų išteklių plėtra, Alytaus regione

Finansuojami projektai	**65**	Bendra projektų vertė		**36 927 412,18 Lt**
		Skirtas finansavimas	Iš viso	**33 531 721,42 Lt**
			ES lėšų	**31 722 702,86 Lt**
Baigtų įgyvendinti projektų skaičius	**65**	Bendra projektų vertė		**36 927 412,18 Lt**
		Skirtas finansavimas	Iš viso	**33 531 721,42 Lt**
			ES lėšų	**31 722 702,86 Lt**
Projektų vykdytojams išmokėtos lėšos		Išmokėtos lėšos		**31 705 774,64 Lt**
		Išmokėtų lėšų ES dalis		**29 931 583,09 Lt**
Išlaidos, pripažintos deklaruotinomis EK		Deklaruotinos lėšos		**31 729 152,55 Lt**
		Deklaruotinų lėšų ES dalis		**29 955 827,65 Lt**

Šaltinis: sudaryta pagal www.esparama.lt portale, esančius Lietuvos Respublikos Finansų Ministerijos teikiamus duomenis

3 lentelė. Baigti įgyvendinti projektai, susiję su žmogiškųjų išteklių plėtra, Tauragės regione

Finansuojami projektai	**40**	Bendra projektų vertė		**16 845 771,11 Lt**
		Skirtas finansavimas	Iš viso	**14 673 996,40 Lt**
			ES lėšų	**14 481 162,74 Lt**
Baigtų įgyvendinti projektų skaičius	**40**	Bendra projektų vertė		**16 845 771,11 Lt**
		Skirtas finansavimas	Iš viso	**14 673 996,40 Lt**
			ES lėšų	**14 481 162,74 Lt**
Projektų vykdytojams išmokėtos lėšos		Išmokėtos lėšos		**14 381 092,24 Lt**
		Išmokėtų lėšų ES dalis		**14 215 293,89 Lt**
Išlaidos, pripažintos deklaruotinomis EK		Deklaruotinos lėšos		**14 381 127,39 Lt**
		Deklaruotinų lėšų ES dalis		**14 215 293,79 Lt**

Šaltinis: sudaryta pagal www.esparama.lt portale, esančius Lietuvos Respublikos Finansų Ministerijos teikiamus duomenis

2 prioritetas. Ekonomikos augimas.

Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą „Dėl ekonomikos augimo veiksmų programos priedo patvirtinimo“ yra įvardyjami šie veiksmų programos prioritetai: ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra; verslo produktyvumo didinimas ir aplinkos verslui gerinimas; informacinė visuomenė visiems; esminė ekonominė infrastruktūra; transeuropinių transporto tinklų plėtra; techninė parama Ekonomikos augimo veiksmų programai įgyvendinti.

4 ir 5 lentelėse pateikti duomenys parodo Alytaus ir Tauragės regionuose baigtus įgyvendinti projektus, susijusius su ekonomikos augimo skatinimu. Alytaus regione nuo 2007 m. iki 2015 m. įgyvendinti 72 projektai, kurių bendra vertė 288 722 818,27 Lt, o Tauragės regione – 29 projektai, kurių bendra vertė 333 102 695,55 Lt. Iš visų lėšų ES skirtas finansavimas Alytaus regiono projektams buvo 233 560 141,71 Lt, o Tauragės regiono projektams – 260 867 793,30 Lt. Šių Alytaus regiono projektų sąrašas pateikiamas 1 priede, o Tauragės regiono – 2 priede.

4 lentelė. Baigti įgyvendinti projektai, skatinantys ekonomikos augimą, Alytaus regione

Finansuojami projektai	**72**	Bendra projektų vertė		**288 722 818,27 Lt**
		Skirtas finansavimas	Iš viso	**241 170 867,34 Lt**
			ES lėšų	**233 560 141,71 Lt**
Baigtų įgyvendinti projektų skaičius	**72**	Bendra projektų vertė		**288 722 818,27 Lt**
		Skirtas finansavimas	Iš viso	**241 170 867,34 Lt**
			ES lėšų	**233 560 141,71 Lt**
Projektų vykdytojams išmokėtos lėšos		Išmokėtos lėšos		**216 293 076,69 Lt**
		Išmokėtų lėšų ES dalis		**209 111 527,39 Lt**
Išlaidos, pripažintos deklaruotinomis EK		Deklaruotinos lėšos		**215 978 071,91 Lt**
		Deklaruotinų lėšų ES dalis		**209 106 981,47 Lt**

Šaltinis: sudaryta pagal www.esparama.lt portale, esančius Lietuvos Respublikos Finansų Ministerijos teikiamus duomenis

5 lentelė. Baigti įgyvendinti projektai, skatinantys ekonomikos augimą, Tauragės regione

Finansuojami projektai	**29**	Bendra projektų vertė		**333 102 695,55 Lt**
		Skirtas finansavimas	Iš viso	**263 216 263,87 Lt**
			ES lėšų	**260 867 793,30 Lt**
Baigtų įgyvendinti projektų skaičius	**29**	Bendra projektų vertė		**333 102 695,55 Lt**
		Skirtas finansavimas	Iš viso	**263 216 263,87 Lt**
			ES lėšų	**260 867 793,30 Lt**
Projektų vykdytojams išmokėtos lėšos		Išmokėtos lėšos		**247 483 540,58 Lt**
		Išmokėtų lėšų ES dalis		**245 340 398,22 Lt**
Išlaidos, pripažintos deklaruotinomis EK		Deklaruotinos lėšos		**247 403 078,77 Lt**
		Deklaruotinų lėšų ES dalis		**245 268 783,04 Lt**

Šaltinis: sudaryta pagal www.esparama.lt portale, esančius Lietuvos Respublikos Finansų Ministerijos teikiamus duomenis

3 prioritetas. Sanglaudos augimas.

Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą „Dėl sanglaudos skatinimo veiksmų programos priedo patvirtinimo“ yra įvardyjami šie veiksmų programos prioritetai: vietinė

urbanistinė plėtra, kultūros paveldo ir gamtos išsaugojimas bei pritaikymas turizmo plėtrai; viešųjų paslaugų kokybė ir prieinamumas: sveikatos, švietimo ir socialinė infrastruktūra; aplinka ir darnus vystymasis; techninė parama Sanglaudos skatinimo veiksmų programai įgyvendinti.

6 ir 7 lentelėse pateikti duomenys parodo Alytaus ir Tauragės regionuose baigtus įgyvendinti projektus, susijusius su sanglaudos skatinimu. Alytaus regione nuo 2007 m. iki 2015 m. įgyvendinti 146 projektai, kurių bendra vertė 586 681 269,13 Lt, o Tauragės regione – 119 projektų, kurių bendra vertė 319 693 495,70 Lt. Iš visų lėšų ES skirtas finansavimas Alytaus regiono projektams buvo 382 798 594,90 Lt, o Tauragės regiono projektams – 272 842 820,91 Lt. Šių Alytaus regiono projektų sąrašas pateikiamas 1 priede, o Tauragės regiono – 2 priede.

6 lentelė. Baigti įgyvendinti projektai, skatinantys sanglaudą, Alytaus regione

Finansuojami projektai	**146**	Bendra projektų vertė		**586 681 269,13 Lt**
		Skirtas finansavimas	Iš viso	**413 545 783,53 Lt**
			ES lėšų	**382 798 594,90 Lt**
Baigtų įgyvendinti projektų skaičius	**146**	Bendra projektų vertė		**586 681 269,13 Lt**
		Skirtas finansavimas	Iš viso	**413 545 783,53 Lt**
			ES lėšų	**382 798 594,90 Lt**
Projektų vykdytojams išmokėtos lėšos		Išmokėtos lėšos		**401 122 287,70 Lt**
		Išmokėtų lėšų ES dalis		**371 629 094,82 Lt**
Išlaidos, pripažintos deklaruotinomis EK		Deklaruotinos lėšos		**401 685 121,86 Lt**
		Deklaruotinų lėšų ES dalis		**371 656 750,88 Lt**

Šaltinis: sudaryta pagal www.esparama.lt portale, esančius Lietuvos Respublikos Finansų Ministerijos teikiamus duomenis

7 lentelė. Baigti įgyvendinti projektai, skatinantys sanglaudą, Tauragės regione

Finansuojami projektai	**119**	Bendra projektų vertė		**319 693 495,70 Lt**
		Skirtas finansavimas	Iš viso	**297 615 529,36 Lt**
			ES lėšų	**272 842 820,91 Lt**
Baigtų įgyvendinti projektų skaičius	**119**	Bendra projektų vertė		**319 693 495,70 Lt**
		Skirtas finansavimas	Iš viso	**297 615 529,36 Lt**
			ES lėšų	**272 842 820,91 Lt**
Projektų vykdytojams išmokėtos lėšos		Išmokėtos lėšos		**285 276 750,75 Lt**
		Išmokėtų lėšų ES dalis		**261 455 454,82 Lt**
Išlaidos, pripažintos deklaruotinomis EK		Deklaruotinos lėšos		**285 431 038,25 Lt**
		Deklaruotinų lėšų ES dalis		**261 588 174,41 Lt**

Šaltinis: sudaryta pagal www.esparama.lt portale, esančius Lietuvos Respublikos Finansų Ministerijos teikiamus duomenis

Taigi, iš pateiktų duomenų matome, kad Alytaus regionas baigtais įgyvendinti projektais lenkia Tauragės regioną. Alytaus ir Tauragės regionai pagal baigtų įgyvendinti projektų skaičių didžiausią dėmesį skiria projektams, susijusiais su sanglaudos skatinimu, o mažiausią – Alytaus regionas projektams, susijusiems su žmogiškųjų išteklių plėtra, Tauragės regionas, projektams, susijusiems su ekonomikos augimo skatinimu. Tačiau Alytaus regiono baigtų įgyvendinti projektų, susijusių su žmogiškųjų išteklių plėtra ir ekonomikos augimo skatinimu, skaičius skiriasi labai nedaug, t.y. 9 projektais, o Tauragės regione yra 11 projektų skirtumas. Šie duomenys parodo, kaip jau buvo minėta, į ką regionai yra labiau orientuoti, atitinkamai yra paveikti atliktos vertikaliosios analizės rezultatai.

8 lentelėje pateikiamas gyventojų skaičiaus procentinis pasiskirstymas savivaldybėse, kaip matome per visą tiriamąjį laikotarpį daugiausiai gyventojų gyveno Alytaus regione nei Tauragės regione. Alytaus regione savivaldybių nuo didžiausio iki mažiausio gyventojų skaičiaus pasiskirstymo išdėstymas yra toks: Alytaus m., Alytaus r., Varėnos r., Lazdijų r., Druskininkų savivaldybės. O Tauragės regione – Tauragės r., Jurbarko r., Šilalės r., Pagėgių savivaldybės.

8 lentelė. Gyventojų skaičiaus procentinis pasiskirstymas savivaldybėse

Metai / Savivaldybė	2008	2009	2010	2011	2012
Alytaus m. sav.	2.05%	2.03%	2.03%	1.98%	1.95%
Alytaus r. sav.	0.93%	0.92%	0.92%	0.92%	0.93%
Druskininkų sav.	0.72%	0.72%	0.72%	0.72%	0.72%
Lazdijų r. sav.	0.74%	0.74%	0.73%	0.74%	0.73%
Varėnos r. sav.	0.86%	0.85%	0.84%	0.84%	0.83%
Alytaus regionas	**5.30%**	**5.26%**	**5.25%**	**5.19%**	**5.16%**
Jurbarko r. sav.	1.03%	1.01%	1.00%	0.99%	0.99%
Pagėgių sav.	0.33%	0.32%	0.32%	0.31%	0.31%
Šilalės r. sav.	0.89%	0.88%	0.87%	0.87%	0.87%
Tauragės r. sav.	1.47%	1.47%	1.46%	1.44%	1.44%
Tauragės regionas	**3.71%**	**3.68%**	**3.65%**	**3.62%**	**3.60%**
Lietuva	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

9 lentelėje pateikiamas išvykusių gyventojų skaičiaus procentinis pasiskirstymas savivaldybėse, kaip matome per visą tiriamąjį laikotarpį daugiausiai gyventojų išvyko iš Alytaus regiono nei Tauragės regiono. Alytaus regione 2008 m. iš Alytaus m. savivaldybės išvyko 2,06% gyventojų, iš Alytaus r. savivaldybės – 0,86%, iš Druskininkų savivaldybės – 0,84%, iš Lazdijų r. savivaldybės – 0,66%, iš Varėnos r. savivaldybės – 0,82%. Daugiausiai gyventojų išvyko iš Alytaus m. savivaldybės, o mažiausiai – iš Lazdijų r. savivaldybės. 2009 m. iš Alytaus m. savivaldybės išvyko 1,43% gyventojų, iš Alytaus r. savivaldybės – 0,60%, iš Druskininkų savivaldybės – 0,57%, iš Lazdijų r. savivaldybės – 0,41%, iš Varėnos r. savivaldybės – 0,48%. Daugiausiai gyventojų

išvyko iš Alytaus m. savivaldybės, o mažiausiai – iš Lazdijų r. savivaldybės. 2010 m. iš Alytaus m. savivaldybės išvyko 3,74% gyventojų, iš Alytaus r. savivaldybės – 1,25%, iš Druskininkų savivaldybės – 1,11%, iš Lazdijų r. savivaldybės – 0,63%, iš Varėnos r. savivaldybės – 0,95%. Daugiausiai gyventojų išvyko iš Alytaus m. savivaldybės, o mažiausiai – iš Lazdijų r. savivaldybės. 2011 m. iš Alytaus m. savivaldybės išvyko 2,60% gyventojų, iš Alytaus r. savivaldybės – 0,86%, iš Druskininkų savivaldybės – 1,08%, iš Lazdijų r. savivaldybės – 0,64%, iš Varėnos r. savivaldybės – 0,92%. Daugiausiai gyventojų išvyko iš Alytaus m. savivaldybės, o mažiausiai – iš Lazdijų r. savivaldybės. 2012 m. iš Alytaus m. savivaldybės išvyko 2,34% gyventojų, iš Alytaus r. savivaldybės – 0,92%, iš Druskininkų savivaldybės – 1,00%, iš Lazdijų r. savivaldybės – 0,69%, iš Varėnos r. savivaldybės – 0,93%. Daugiausiai gyventojų išvyko iš Alytaus m. savivaldybės, o mažiausiai – iš Lazdijų r. savivaldybės. Tauragės regione 2008 m. iš Jurbarko r. savivaldybės išvyko 1,11% gyventojų, iš Pagėgių savivaldybės – 0,42%, iš Šilalės r. savivaldybės – 0,96%, iš Tauragės r. savivaldybės – 1,47%. Daugiausiai gyventojų išvyko iš Tauragės r. savivaldybės, o mažiausiai – iš Pagėgių savivaldybės. 2009 m. iš Jurbarko r. savivaldybės išvyko 0,82% gyventojų, iš Pagėgių savivaldybės – 0,28%, iš Šilalės r. savivaldybės – 0,60%, iš Tauragės r. savivaldybės – 1,01%. Daugiausiai gyventojų išvyko iš Tauragės r. savivaldybės, o mažiausiai – iš Pagėgių savivaldybės. 2010 m. iš Jurbarko r. savivaldybės išvyko 1,21% gyventojų, iš Pagėgių savivaldybės – 0,46%, iš Šilalės r. savivaldybės – 1,02%, iš Tauragės r. savivaldybės – 2,21%. Daugiausiai gyventojų išvyko iš Tauragės r. savivaldybės, o mažiausiai – iš Pagėgių savivaldybės. 2011 m. iš Jurbarko r. savivaldybės išvyko 0,98% gyventojų, iš Pagėgių savivaldybės – 0,41%, iš Šilalės r. savivaldybės – 0,89%, iš Tauragės r. savivaldybės – 1,80%. Daugiausiai gyventojų išvyko iš Tauragės r. savivaldybės, o mažiausiai – iš Pagėgių savivaldybės. 2012 m. iš Jurbarko r. savivaldybės išvyko 1,06% gyventojų, iš Pagėgių savivaldybės – 0,42%, iš Šilalės r. savivaldybės – 1,18%, iš Tauragės r. savivaldybės – 1,77%. Daugiausiai gyventojų išvyko iš Tauragės r. savivaldybės, o mažiausiai – iš Pagėgių savivaldybės.

9 lentelė. Vidaus ir tarptautinė migracija. Išvykusių gyventojų procentinis pasiskirstymas savivaldybėse

Metai / Savivaldybė	2008	2009	2010	2011	2012
Alytaus m. sav.	2.06%	1.43%	3.74%	2.60%	2.34%
Alytaus r. sav.	0.86%	0.60%	1.25%	0.86%	0.92%
Druskininkų sav.	0.84%	0.57%	1.11%	1.08%	1.00%
Lazdijų r. sav.	0.66%	0.41%	0.63%	0.64%	0.69%
Varėnos r. sav.	0.82%	0.48%	0.95%	0.92%	0.93%
Alytaus regionas	**5.24%**	**3.49%**	**7.68%**	**6.09%**	**5.89%**
Jurbarko r. sav.	1.11%	0.82%	1.21%	0.98%	1.06%

9 lentelės tęsinys kitame puslapyje

9 lentelės tęsinys

Pagėgių sav.	0.42%	0.28%	0.46%	0.41%	0.42%
Šilalės r. sav.	0.96%	0.60%	1.02%	0.89%	1.18%
Tauragės r. sav.	1.47%	1.01%	2.21%	1.80%	1.77%
Tauragės regionas	**3.96%**	**2.70%**	**4.89%**	**4.08%**	**4.43%**
Lietuva	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

10 lentelėje pateikiamas atvykusių gyventojų skaičiaus procentinis pasiskirstymas savivaldybėse, kaip matome per visą tiriamąjį laikotarpį daugiausiai gyventojų atvyko į Alytaus regioną nei Tauragės regioną. Alytaus regione 2008 m. į Alytaus m. savivaldybę atvyko 1,49% gyventojų, į Alytaus r. savivaldybę – 1,36%, į Druskininkų savivaldybę – 1,15%, į Lazdijų r. savivaldybę – 0,74%, į Varėnos r. savivaldybę – 0,78%. Daugiausiai gyventojų atvyko į Alytaus m. savivaldybę, o mažiausiai – į Lazdijų r. savivaldybę. 2009 m. į Alytaus m. savivaldybę atvyko 1,41% gyventojų, į Alytaus r. savivaldybę – 1,19%, į Druskininkų savivaldybę – 1,05%, į Lazdijų r. savivaldybę – 0,67%, į Varėnos r. savivaldybę – 0,72%. Daugiausiai gyventojų atvyko į Alytaus m. savivaldybę, o mažiausiai – į Lazdijų r. savivaldybę. 2010 m. į Alytaus m. savivaldybę atvyko 1,13% gyventojų, į Alytaus r. savivaldybę – 1,07%, į Druskininkų savivaldybę – 0,78%, į Lazdijų r. savivaldybę – 0,52%, į Varėnos r. savivaldybę – 0,62%. Daugiausiai gyventojų atvyko į Alytaus m. savivaldybę, o mažiausiai – į Lazdijų r. savivaldybę. 2011 m. į Alytaus m. savivaldybę atvyko 1,23% gyventojų, į Alytaus r. savivaldybę – 1,09%, į Druskininkų savivaldybę – 1,03%, į Lazdijų r. savivaldybę – 0,54%, į Varėnos r. savivaldybę – 0,78%. Daugiausiai gyventojų atvyko į Alytaus m. savivaldybę, o mažiausiai – į Lazdijų r. savivaldybę. 2012 m. į Alytaus m. savivaldybę atvyko 1,46% gyventojų, į Alytaus r. savivaldybę – 1,03%, į Druskininkų savivaldybę – 0,99%, į Lazdijų r. savivaldybę – 0,64%, į Varėnos r. savivaldybę – 0,70%. Daugiausiai gyventojų atvyko į Alytaus m. savivaldybę, o mažiausiai – į Lazdijų r. savivaldybę. Tauragės regione 2008 m. į Jurbarko r. savivaldybę atvyko 0,94% gyventojų, į Pagėgių savivaldybę – 0,28%, į Šilalės r. savivaldybę – 0,80%, į Tauragės r. savivaldybę – 1,60%. Daugiausiai gyventojų atvyko į Tauragės r. savivaldybę, o mažiausiai – į Pagėgių savivaldybę. 2009 m. į Jurbarko r. savivaldybę atvyko 0,94% gyventojų, į Pagėgių savivaldybę – 0,34%, į Šilalės r. savivaldybę – 0,68%, į Tauragės r. savivaldybę – 1,45%. Daugiausiai gyventojų atvyko į Tauragės r. savivaldybę, o mažiausiai – į Pagėgių savivaldybę. 2010 m. į Jurbarko r. savivaldybę atvyko 0,61% gyventojų, į Pagėgių savivaldybę – 0,20%, į Šilalės r. savivaldybę – 0,51%, į Tauragės r. savivaldybę – 1,17%. Daugiausiai gyventojų atvyko į Tauragės r. savivaldybę, o mažiausiai – į Pagėgių savivaldybę. 2011 m. į Jurbarko r. savivaldybę atvyko 0,71% gyventojų, į Pagėgių savivaldybę – 0,32%, į Šilalės r. savivaldybę – 0,56%, į Tauragės r. savivaldybę – 1,41%. Daugiausiai gyventojų atvyko į Tauragės r. savivaldybę, o mažiausiai – į Pagėgių savivaldybę. 2012 m. į Jurbarko r. savivaldybę atvyko 0,95% gyventojų, į Pagėgių

savivaldybę – 0,31%, į Šilalės r. savivaldybę – 0,91%, į Tauragės r. savivaldybę – 1,59%. Daugiausiai gyventojų atvyko į Tauragės r. savivaldybę, o mažiausiai – į Pagėgių savivaldybę.

10 lentelė. Vidaus ir tarptautinė migracija. Atvykusių gyventojų procentinis pasiskirstymas savivaldybėse

Metai / Savivaldybė	2008	2009	2010	2011	2012
Alytaus m. sav.	1.49%	1.41%	1.13%	1.23%	1.46%
Alytaus r. sav.	1.36%	1.19%	1.07%	1.09%	1.03%
Druskininkų sav.	1.15%	1.05%	0.78%	1.03%	0.99%
Lazdijų r. sav.	0.74%	0.67%	0.52%	0.54%	0.64%
Varėnos r. sav.	0.78%	0.72%	0.62%	0.78%	0.70%
Alytaus regionas	**5.52%**	**5.04%**	**4.11%**	**4.66%**	**4.81%**
Jurbarko r. sav.	0.94%	0.94%	0.61%	0.71%	0.95%
Pagėgių sav.	0.28%	0.34%	0.20%	0.32%	0.31%
Šilalės r. sav.	0.80%	0.68%	0.51%	0.56%	0.91%
Tauragės r. sav.	1.60%	1.45%	1.17%	1.41%	1.59%
Tauragės regionas	**3.62%**	**3.40%**	**2.49%**	**3.00%**	**3.76%**
Lietuva	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

11 lentelėje pateikiamas mirusiųjų skaičiaus procentinis pasiskirstymas savivaldybėse, kaip matome per visą tiriamąjį laikotarpį daugiausiai mirusiųjų užfiksuota Alytaus regione nei Tauragės regione. Alytaus regione 2008 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 1,45% mirusiųjų, Alytaus r. savivaldybėje – 1,29%, Druskininkų savivaldybėje – 0,77%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,97%, Varėnos r. savivaldybėje – 1,22%. Daugiausiai mirusiųjų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Druskininkų savivaldybėje. 2009 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 1,38% mirusiųjų, Alytaus r. savivaldybėje – 1,17%, Druskininkų savivaldybėje – 0,72%, Lazdijų r. savivaldybėje – 1,11%, Varėnos r. savivaldybėje – 1,16%. Daugiausiai mirusiųjų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Druskininkų savivaldybėje. 2010 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 1,45% mirusiųjų, Alytaus r. savivaldybėje – 1,14%, Druskininkų savivaldybėje – 0,75%, Lazdijų r. savivaldybėje – 1,10%, Varėnos r. savivaldybėje – 1,28%. Daugiausiai mirusiųjų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Druskininkų savivaldybėje. 2011 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 1,54% mirusiųjų, Alytaus r. savivaldybėje – 1,20%, Druskininkų savivaldybėje – 0,71%, Lazdijų r. savivaldybėje – 1,03%, Varėnos r. savivaldybėje – 1,09%. Daugiausiai mirusiųjų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Druskininkų savivaldybėje. 2012 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 1,60% mirusiųjų, Alytaus r. savivaldybėje – 1,24%, Druskininkų savivaldybėje – 0,69%, Lazdijų r. savivaldybėje – 1,17%, Varėnos r. savivaldybėje – 1,12%. Daugiausiai mirusiųjų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Druskininkų savivaldybėje. Tauragės regione 2008 m.

Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 1,18% mirusiųjų, Pagėgių savivaldybėje – 0,42%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,85%, Tauragės r. savivaldybėje – 1,50%. Daugiausiai mirusiųjų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2009 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 1,21% mirusiųjų, Pagėgių savivaldybėje – 0,38%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,91%, Tauragės r. savivaldybėje – 1,52%. Daugiausiai mirusiųjų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2010 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 1,31% mirusiųjų, Pagėgių savivaldybėje – 0,39%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,89%, Tauragės r. savivaldybėje – 1,60%. Daugiausiai mirusiųjų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2011 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 1,23% mirusiųjų, Pagėgių savivaldybėje – 0,43%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,89%, Tauragės r. savivaldybėje – 1,58%. Daugiausiai mirusiųjų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2012 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 1,18% mirusiųjų, Pagėgių savivaldybėje – 0,35%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,94%, Tauragės r. savivaldybėje – 1,44%. Daugiausiai mirusiųjų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje.

11 lentelė. Mirusiųjų skaičiaus procentinis pasiskirstymas savivaldybėse

Metai / Savivaldybė	2008	2009	2010	2011	2012
Alytaus m. sav.	1.45%	1.38%	1.45%	1.54%	1.60%
Alytaus r. sav.	1.29%	1.17%	1.14%	1.20%	1.24%
Druskininkų sav.	0.77%	0.72%	0.75%	0.71%	0.69%
Lazdijų r. sav.	0.97%	1.11%	1.10%	1.03%	1.17%
Varėnos r. sav.	1.22%	1.16%	1.28%	1.09%	1.12%
Alytaus regionas	**5.70%**	**5.55%**	**5.71%**	**5.58%**	**5.82%**
Jurbarko r. sav.	1.18%	1.21%	1.31%	1.23%	1.18%
Pagėgių sav.	0.42%	0.38%	0.39%	0.43%	0.35%
Šilalės r. sav.	0.85%	0.91%	0.89%	0.89%	0.94%
Tauragės r. sav.	1.50%	1.52%	1.60%	1.58%	1.44%
Tauragės regionas	**3.95%**	**4.02%**	**4.19%**	**4.12%**	**3.92%**
Lietuva	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

12 lentelėje pateikiamas gimusiųjų skaičiaus procentinis pasiskirstymas savivaldybėse, kaip matome per visą tiriamąjį laikotarpį daugiausiai gimusiųjų užfiksuota Alytaus regione nei Tauragės regione. Alytaus regione 2008 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 1,70% gimusiųjų, Alytaus r. savivaldybėje – 0,72%, Druskininkų savivaldybėje – 0,62%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,61%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,70%. Daugiausiai gimusiųjų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. 2009 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 1,74% gimusiųjų, Alytaus r. savivaldybėje – 0,76%, Druskininkų savivaldybėje – 0,58%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,68%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,67%. Daugiausiai gimusiųjų užfiksuota

Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Druskininkų savivaldybėje. 2010 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 1,55% gimusiųjų, Alytaus r. savivaldybėje – 0,80%, Druskininkų savivaldybėje – 0,61%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,67%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,69%. Daugiausiai gimusiųjų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Druskininkų savivaldybėje. 2011 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 1,65% gimusiųjų, Alytaus r. savivaldybėje – 0,79%, Druskininkų savivaldybėje – 0,58%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,64%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,64%. Daugiausiai gimusiųjų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Druskininkų savivaldybėje. 2012 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 1,67% gimusiųjų, Alytaus r. savivaldybėje – 0,77%, Druskininkų savivaldybėje – 0,62%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,71%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,75%. Daugiausiai gimusiųjų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Druskininkų savivaldybėje. Tauragės regione 2008 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 0,99% gimusiųjų, Pagėgių savivaldybėje – 0,37%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,82%, Tauragės r. savivaldybėje – 1,35%. Daugiausiai gimusiųjų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2009 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 0,92% gimusiųjų, Pagėgių savivaldybėje – 0,30%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,90%, Tauragės r. savivaldybėje – 1,21%. Daugiausiai gimusiųjų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2010 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 0,79% gimusiųjų, Pagėgių savivaldybėje – 0,35%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,90%, Tauragės r. savivaldybėje – 1,26%. Daugiausiai gimusiųjų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2011 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 0,84% gimusiųjų, Pagėgių savivaldybėje – 0,34%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,91%, Tauragės r. savivaldybėje – 1,33%. Daugiausiai gimusiųjų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2012 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 0,93% gimusiųjų, Pagėgių savivaldybėje – 0,42%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,94%, Tauragės r. savivaldybėje – 1,30%. Daugiausiai gimusiųjų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje.

12 lentelė. Gimusiųjų skaičiaus procentinis pasiskirstymas savivaldybėse

Metai / Savivaldybė	2008	2009	2010	2011	2012
Alytaus m. sav.	1.70%	1.74%	1.55%	1.65%	1.67%
Alytaus r. sav.	0.72%	0.76%	0.80%	0.79%	0.77%
Druskininkų sav.	0.62%	0.58%	0.61%	0.58%	0.62%
Lazdijų r. sav.	0.61%	0.68%	0.67%	0.64%	0.71%
Varėnos r. sav.	0.70%	0.67%	0.69%	0.64%	0.75%
Alytaus regionas	**4.34%**	**4.44%**	**4.32%**	**4.30%**	**4.52%**
Jurbarko r. sav.	0.99%	0.92%	0.79%	0.84%	0.93%
Pagėgių sav.	0.37%	0.30%	0.35%	0.34%	0.42%

12 lentelės tęsinys kitame puslapyje

12 lentelės tęsinys

Šilalės r. sav.	0.82%	0.90%	0.90%	0.91%	0.94%
Tauragės r. sav.	1.35%	1.21%	1.26%	1.33%	1.30%
Tauragės regionas	**3.53%**	**3.33%**	**3.31%**	**3.42%**	**3.59%**
Lietuva	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

13 lentelėje pateikiamas darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus procentinis pasiskirstymas savivaldybėse, kaip matome per visą tiriamąjį laikotarpį daugiausiai darbingo amžiaus gyventojų užfiksuota Alytaus regione nei Tauragės regione. Alytaus regione 2008 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 2,18% darbingo amžiaus gyventojų, Alytaus r. savivaldybėje – 0,83%, Druskininkų savivaldybėje – 0,71%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,66%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,77%. Daugiausiai darbingo amžiaus gyventojų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. 2009 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 2,18% darbingo amžiaus gyventojų, Alytaus r. savivaldybėje – 0,84%, Druskininkų savivaldybėje – 0,72%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,66%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,77%. Daugiausiai darbingo amžiaus gyventojų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. 2010 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 2,21% darbingo amžiaus gyventojų, Alytaus r. savivaldybėje – 0,87%, Druskininkų savivaldybėje – 0,74%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,68%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,79%. Daugiausiai darbingo amžiaus gyventojų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. 2011 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 2,10% darbingo amžiaus gyventojų, Alytaus r. savivaldybėje – 0,87%, Druskininkų savivaldybėje – 0,73%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,70%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,80%. Daugiausiai darbingo amžiaus gyventojų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. 2012 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 2,03% darbingo amžiaus gyventojų, Alytaus r. savivaldybėje – 0,88%, Druskininkų savivaldybėje – 0,72%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,69%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,79%. Daugiausiai darbingo amžiaus gyventojų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. Tauragės regione 2008 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 0,96% darbingo amžiaus gyventojų, Pagėgių savivaldybėje – 0,31%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,83%, Tauragės r. savivaldybėje – 1,44%. Daugiausiai darbingo amžiaus gyventojų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2009 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 0,95% darbingo amžiaus gyventojų, Pagėgių savivaldybėje – 0,31%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,84%, Tauragės r. savivaldybėje – 1,44%. Daugiausiai darbingo amžiaus gyventojų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2010 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 0,95% darbingo amžiaus gyventojų, Pagėgių savivaldybėje – 0,31%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,86%, Tauragės r. savivaldybėje – 1,42%. Daugiausiai darbingo amžiaus

gyventojų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2011 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 0,94% darbingo amžiaus gyventojų, Pagėgių savivaldybėje – 0,31%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,86%, Tauragės r. savivaldybėje – 1,41%. Daugiausiai darbingo amžiaus gyventojų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2012 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 0,94% darbingo amžiaus gyventojų, Pagėgių savivaldybėje – 0,30%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,86%, Tauragės r. savivaldybėje – 1,41%. Daugiausiai darbingo amžiaus gyventojų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje.

13 lentelė. Darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus procentinis pasiskirstymas savivaldybėse

Metai / Savivaldybė	2008	2009	2010	2011	2012
Alytaus m. sav.	2.18%	2.18%	2.21%	2.10%	2.03%
Alytaus r. sav.	0.83%	0.84%	0.87%	0.87%	0.88%
Druskininkų sav.	0.71%	0.72%	0.74%	0.73%	0.72%
Lazdijų r. sav.	0.66%	0.66%	0.68%	0.70%	0.69%
Varėnos r. sav.	0.77%	0.77%	0.79%	0.80%	0.79%
Alytaus regionas	**5.15%**	**5.18%**	**5.30%**	**5.20%**	**5.10%**
Jurbarko r. sav.	0.96%	0.95%	0.95%	0.94%	0.94%
Pagėgių sav.	0.31%	0.31%	0.31%	0.31%	0.30%
Šilalės r. sav.	0.83%	0.84%	0.86%	0.86%	0.86%
Tauragės r. sav.	1.44%	1.44%	1.42%	1.41%	1.41%
Tauragės regionas	**3.55%**	**3.54%**	**3.53%**	**3.52%**	**3.51%**
Lietuva	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

14 lentelėje pateikiamas pensinio amžiaus gyventojų skaičiaus procentinis pasiskirstymas savivaldybėse, kaip matome per visą tiriamąjį laikotarpį daugiausiai pensinio amžiaus gyventojų užfiksuota Alytaus regione nei Tauragės regione. Alytaus regione 2008 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 1,57% pensinio amžiaus gyventojų, Alytaus r. savivaldybėje – 1,25%, Druskininkų savivaldybėje – 0,81%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,99%, Varėnos r. savivaldybėje – 1,13%. Daugiausiai pensinio amžiaus gyventojų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Druskininkų savivaldybėje. 2009 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 1,61% pensinio amžiaus gyventojų, Alytaus r. savivaldybėje – 1,23%, Druskininkų savivaldybėje – 0,80%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,98%, Varėnos r. savivaldybėje – 1,11%. Daugiausiai pensinio amžiaus gyventojų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Druskininkų savivaldybėje. 2010 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 1,67% pensinio amžiaus gyventojų, Alytaus r. savivaldybėje – 1,21%, Druskininkų savivaldybėje – 0,81%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,95%, Varėnos r. savivaldybėje – 1,09%. Daugiausiai pensinio amžiaus gyventojų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Druskininkų savivaldybėje. 2011 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 1,74% pensinio amžiaus

gyventojų, Alytaus r. savivaldybėje – 1,16%, Druskininkų savivaldybėje – 0,81%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,93%, Varėnos r. savivaldybėje – 1,05%. Daugiausiai pensinio amžiaus gyventojų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Druskininkų savivaldybėje. 2012 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 1,81% pensinio amžiaus gyventojų, Alytaus r. savivaldybėje – 1,16%, Druskininkų savivaldybėje – 0,82%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,92%, Varėnos r. savivaldybėje – 1,05%. Daugiausiai pensinio amžiaus gyventojų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Druskininkų savivaldybėje. Tauragės regione 2008 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 1,12% pensinio amžiaus gyventojų, Pagėgių savivaldybėje – 0,30%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,85%, Tauragės r. savivaldybėje – 1,48%. Daugiausiai pensinio amžiaus gyventojų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2009 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 1,11% pensinio amžiaus gyventojų, Pagėgių savivaldybėje – 0,30%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,84%, Tauragės r. savivaldybėje – 1,48%. Daugiausiai pensinio amžiaus gyventojų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2010 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 1,12% pensinio amžiaus gyventojų, Pagėgių savivaldybėje – 0,30%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,83%, Tauragės r. savivaldybėje – 1,50%. Daugiausiai pensinio amžiaus gyventojų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2011 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 1,11% pensinio amžiaus gyventojų, Pagėgių savivaldybėje – 0,29%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,83%, Tauragės r. savivaldybėje – 1,50%. Daugiausiai pensinio amžiaus gyventojų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2012 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 1,10% pensinio amžiaus gyventojų, Pagėgių savivaldybėje – 0,29%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,82%, Tauragės r. savivaldybėje – 1,49%. Daugiausiai pensinio amžiaus gyventojų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje.

14 lentelė. Pensinio amžiaus gyventojų skaičiaus procentinis pasiskirstymas savivaldybėse

Metai / Savivaldybė	2008	2009	2010	2011	2012
Alytaus m. sav.	1.57%	1.61%	1.67%	1.74%	1.81%
Alytaus r. sav.	1.25%	1.23%	1.21%	1.16%	1.16%
Druskininkų sav.	0.81%	0.80%	0.81%	0.81%	0.82%
Lazdijų r. sav.	0.99%	0.98%	0.95%	0.93%	0.92%
Varėnos r. sav.	1.13%	1.11%	1.09%	1.05%	1.05%
Alytaus regionas	**5.76%**	**5.73%**	**5.73%**	**5.68%**	**5.76%**
Jurbarko r. sav.	1.12%	1.11%	1.12%	1.11%	1.10%
Pagėgių sav.	0.30%	0.30%	0.30%	0.29%	0.29%
Šilalės r. sav.	0.85%	0.84%	0.83%	0.83%	0.82%
Tauragės r. sav.	1.48%	1.48%	1.50%	1.50%	1.49%
Tauragės regionas	**3.75%**	**3.72%**	**3.75%**	**3.72%**	**3.70%**
Lietuva	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

15 lentelėje pateikiamas per metus įregistruotų bedarbių skaičiaus procentinis pasiskirstymas savivaldybėse, kaip matome per visą tiriamąjį laikotarpį daugiausiai įregistruotų bedarbių buvo Alytaus regione nei Tauragės regione. Alytaus regione 2008 m. Alytaus m. savivaldybėje įregistruota 2,49% bedarbių, Alytaus r. savivaldybėje – 0,90%, Druskininkų savivaldybėje – 1,11%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,79%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,68%. Daugiausiai įregistruotų bedarbių buvo Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Varėnos r. savivaldybėje. 2009 m. Alytaus m. savivaldybėje įregistruota 2,52% bedarbių, Alytaus r. savivaldybėje – 0,93%, Druskininkų savivaldybėje – 0,86%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,65%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,72%. Daugiausiai įregistruotų bedarbių buvo Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. 2010 m. Alytaus m. savivaldybėje įregistruota 2,09% bedarbių, Alytaus r. savivaldybėje – 0,95%, Druskininkų savivaldybėje – 0,89%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,65%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,74%. Daugiausiai įregistruotų bedarbių buvo Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. 2011 m. Alytaus m. savivaldybėje įregistruota 2,03% bedarbių, Alytaus r. savivaldybėje – 0,79%, Druskininkų savivaldybėje – 0,92%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,56%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,66%. Daugiausiai įregistruotų bedarbių buvo Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. 2012 m. Alytaus m. savivaldybėje įregistruota 2,10% bedarbių, Alytaus r. savivaldybėje – 0,94%, Druskininkų savivaldybėje – 0,73%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,68%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,77%. Daugiausiai įregistruotų bedarbių buvo Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. Tauragės regione 2008 m. Jurbarko r. savivaldybėje įregistruota 1,21% bedarbių, Pagėgių savivaldybėje – 0,37%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,81%, Tauragės r. savivaldybėje – 1,49%. Daugiausiai įregistruotų bedarbių buvo Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2009 m. Jurbarko r. savivaldybėje įregistruota 0,99% bedarbių, Pagėgių savivaldybėje – 0,32%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,76%, Tauragės r. savivaldybėje – 1,50%. Daugiausiai įregistruotų bedarbių buvo Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2010 m. Jurbarko r. savivaldybėje įregistruota 1,11% bedarbių, Pagėgių savivaldybėje – 0,32%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,87%, Tauragės r. savivaldybėje – 1,52%. Daugiausiai įregistruotų bedarbių buvo Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2011 m. Jurbarko r. savivaldybėje įregistruota 1,14% bedarbių, Pagėgių savivaldybėje – 0,30%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,82%, Tauragės r. savivaldybėje – 1,52%. Daugiausiai įregistruotų bedarbių buvo Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2012 m. Jurbarko r. savivaldybėje įregistruota 1,21% bedarbių, Pagėgių savivaldybėje – 0,31%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,73%, Tauragės r. savivaldybėje – 1,58%. Daugiausiai įregistruotų bedarbių buvo Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių

savivaldybėje.

15 lentelė. Per metus įregistruotų bedarbių skaičiaus procentinis pasiskirstymas savivaldybėse

Metai / Savivaldybė	2008	2009	2010	2011	2012
Alytaus m. sav.	2.49%	2.52%	2.09%	2.03%	2.10%
Alytaus r. sav.	0.90%	0.93%	0.95%	0.79%	0.94%
Druskininkų sav.	1.11%	0.86%	0.89%	0.92%	0.73%
Lazdijų r. sav.	0.79%	0.65%	0.65%	0.56%	0.68%
Varėnos r. sav.	0.68%	0.72%	0.74%	0.66%	0.77%
Alytaus regionas	**5.97%**	**5.68%**	**5.32%**	**4.96%**	**5.22%**
Jurbarko r. sav.	1.21%	0.99%	1.11%	1.14%	1.21%
Pagėgių sav.	0.37%	0.32%	0.32%	0.30%	0.31%
Šilalės r. sav.	0.81%	0.76%	0.87%	0.82%	0.73%
Tauragės r. sav.	1.49%	1.50%	1.52%	1.52%	1.58%
Tauragės regionas	**3.88%**	**3.57%**	**3.82%**	**3.78%**	**3.83%**
Lietuva	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos darbo biržos duomenimis

Užimtumo lygio procentinį pasiskirstymą pavyko palyginti tik regionų mastu. 2008 m. užimtumo lygis Alytaus regione sudarė 63,00% lyginant su Lietuvos vidurkiu, 2009 m. – 58,00%, 2010 m. – 56,30%, 2011 m. – 57,60%, 2012 m. – 59,50%. Didžiausias užimtumo lygis buvo 2008 m., o mažiausias – 2010 m. 2008 m. užimtumo lygis Tauragės regione sudarė 54,30% lyginant su Lietuvos vidurkiu, 2009 m. – 57,50%, 2010 m. – 57,90%, 2011 m. – 61,70%, 2012 m. – 64,00%. Didžiausias užimtumo lygis buvo 2012 m., o mažiausias – 2008 m.

16 lentelėje pateikiamas bruto mėnesinio darbo užmokesčio procentinis pasiskirstymas savivaldybėse, kaip matome per visą tiriamąjį laikotarpį didžiausias bruto mėnesinis darbo užmokestis užfiksuotas Alytaus regione nei Tauragės regione. Alytaus regione 2008 m. Alytaus m. savivaldybėje bruto mėnesinis darbo užmokestis sudarė 92,95%, žvelgiant Lietuvos mastu, Alytaus r. savivaldybėje – 81,15%, Druskininkų savivaldybėje – 79,70%, Lazdijų r. savivaldybėje – 80,40%, Varėnos r. savivaldybėje – 81,70%. Didžiausias bruto mėnesinis darbo užmokestis užfiksuotas Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausias – Druskininkų savivaldybėje. 2009 m. Alytaus m. savivaldybėje bruto mėnesinis darbo užmokestis sudarė 89,35%, žvelgiant Lietuvos mastu, Alytaus r. savivaldybėje – 85,36%, Druskininkų savivaldybėje – 79,28%, Lazdijų r. savivaldybėje – 84,05%, Varėnos r. savivaldybėje – 79,09%. Didžiausias bruto mėnesinis darbo užmokestis užfiksuotas Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausias – Varėnos r. savivaldybėje. 2010 m. Alytaus m. savivaldybėje bruto mėnesinis darbo užmokestis sudarė 90,74%, žvelgiant Lietuvos mastu, Alytaus r. savivaldybėje – 83,70%, Druskininkų savivaldybėje – 77,31%, Lazdijų r. savivaldybėje – 83,50%, Varėnos r. savivaldybėje – 76,86%. Didžiausias bruto mėnesinis darbo užmokestis užfiksuotas Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausias – Varėnos r. savivaldybėje. 2011 m. Alytaus m.

savivaldybėje bruto mėnesinis darbo užmokestis sudarė 89,79%, žvelgiant Lietuvos mastu, Alytaus r. savivaldybėje – 85,39%, Druskininkų savivaldybėje – 80,11%, Lazdijų r. savivaldybėje – 80,75%, Varėnos r. savivaldybėje – 77,28%. Didžiausias bruto mėnesinis darbo užmokestis užfiksuotas Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausias – Varėnos r. savivaldybėje. 2012 m. Alytaus m. savivaldybėje bruto mėnesinis darbo užmokestis sudarė 88,80%, žvelgiant Lietuvos mastu, Alytaus r. savivaldybėje – 85,32%, Druskininkų savivaldybėje – 80,70%, Lazdijų r. savivaldybėje – 79,90%, Varėnos r. savivaldybėje – 77,13%. Didžiausias bruto mėnesinis darbo užmokestis užfiksuotas Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausias – Varėnos r. savivaldybėje. Tauragės regione 2008 m. Jurbarko r. savivaldybėje bruto mėnesinis darbo užmokestis sudarė 78,26%, žvelgiant Lietuvos mastu, Pagėgių savivaldybėje – 88,67%, Šilalės r. savivaldybėje – 73,43%, Tauragės r. savivaldybėje – 73,94%. Didžiausias bruto mėnesinis darbo užmokestis užfiksuotas Pagėgių savivaldybėje, o mažiausias – Šilalės r. savivaldybėje. 2009 m. Jurbarko r. savivaldybėje bruto mėnesinis darbo užmokestis sudarė 82,39%, žvelgiant Lietuvos mastu, Pagėgių savivaldybėje – 90,27%, Šilalės r. savivaldybėje – 76,46%, Tauragės r. savivaldybėje – 75,49%. Didžiausias bruto mėnesinis darbo užmokestis užfiksuotas Pagėgių savivaldybėje, o mažiausias – Tauragės r. savivaldybėje. 2010 m. Jurbarko r. savivaldybėje bruto mėnesinis darbo užmokestis sudarė 81,79%, žvelgiant Lietuvos mastu, Pagėgių savivaldybėje – 93,00%, Šilalės r. savivaldybėje – 77,16%, Tauragės r. savivaldybėje – 76,05%. Didžiausias bruto mėnesinis darbo užmokestis užfiksuotas Pagėgių savivaldybėje, o mažiausias – Tauragės r. savivaldybėje. 2011 m. Jurbarko r. savivaldybėje bruto mėnesinis darbo užmokestis sudarė 80,60%, žvelgiant Lietuvos mastu, Pagėgių savivaldybėje – 88,08%, Šilalės r. savivaldybėje – 76,64%, Tauragės r. savivaldybėje – 76,01%. Didžiausias bruto mėnesinis darbo užmokestis užfiksuotas Pagėgių savivaldybėje, o mažiausias – Tauragės r. savivaldybėje. 2012 m. Jurbarko r. savivaldybėje bruto mėnesinis darbo užmokestis sudarė 78,07%, žvelgiant Lietuvos mastu, Pagėgių savivaldybėje – 82,31%, Šilalės r. savivaldybėje – 77,97%, Tauragės r. savivaldybėje – 77,27%. Didžiausias bruto mėnesinis darbo užmokestis užfiksuotas Pagėgių savivaldybėje, o mažiausias – Tauragės r. savivaldybėje.

16 lentelė. Bruto mėnesinio darbo užmokesčio procentinis pasiskirstymas savivaldybėse

Metai / Savivaldybė	2008	2009	2010	2011	2012
Alytaus m. sav.	92.95%	89.35%	90.74%	89.79%	88.80%
Alytaus r. sav.	81.15%	85.36%	83.70%	85.39%	85.32%
Druskininkų sav.	79.70%	79.28%	77.31%	80.11%	80.70%
Lazdijų r. sav.	80.40%	84.05%	83.50%	80.75%	79.90%
Varėnos r. sav.	81.70%	79.09%	76.86%	77.28%	77.13%
Alytaus regionas	**87.09%**	**85.41%**	**85.11%**	**85.15%**	**84.71%**

16 lentelės tęsinys kitame puslapyje

16 lentelės tęsinys

Jurbarko r. sav.	78.26%	82.39%	81.79%	80.60%	78.07%
Pagėgių sav.	88.67%	90.27%	93.00%	88.08%	82.31%
Šilalės r. sav.	73.43%	76.46%	77.16%	76.64%	77.97%
Tauragės r. sav.	73.94%	75.49%	76.05%	76.01%	77.27%
Tauragės regionas	**76.08%**	**78.55%**	**79.12%**	**78.35%**	**78.16%**
Lietuva	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos darbo biržos duomenimis

Regioninio BVP ir regioninio BVP, tenkantį vienam gyventojui procentinį pasiskirstymą pavyko palyginti tik regionų mastu. 2008 m. BVP Alytaus regione sudarė 3,51%, o vienam gyventojui teko 66,57%, lyginant su Lietuvos vidurkiu, 2009 m. BVP sudarė 3,45%, o vienam gyventojui teko 65,65%, 2010 m. BVP sudarė 3,48%, o vienam gyventojui teko 66,67%, 2011 m. BVP sudarė 3,44%, o vienam gyventojui teko 66,57%, 2012 m. BVP sudarė 3,34%, o vienam gyventojui teko 64,94%. Daugiausiai BVP sukurta 2008 m., o mažiausiai – 2012 m. Daugiausiai BVP vienam gyventojui teko 2010 m., o mažiausiai – 2012 m. 2008 m. BVP Tauragės regione sudarė 1,88%, o vienam gyventojui teko 50,99%, lyginant su Lietuvos vidurkiu, 2009 m. BVP sudarė 1,94%, o vienam gyventojui teko 52,72%, 2010 m. BVP sudarė 2,02%, o vienam gyventojui teko 55,45%, 2011 m. BVP sudarė 2,10%, o vienam gyventojui teko 58,15%, 2012 m. BVP sudarė 2,05%, o vienam gyventojui teko 57,14%. Daugiausiai BVP sukurta 2011 m., o mažiausiai – 2008 m. Daugiausiai BVP vienam gyventojui teko 2011 m., o mažiausiai – 2008 m.

17 lentelėje pateikiamas tiesioginių užsienio investicijų, metų pabaigoje, procentinis pasiskirstymas savivaldybėse, kaip matome per visą tiriamąjį laikotarpį daugiausiai TUI pritraukė Alytaus regionas nei Tauragės regionas. Alytaus regione 2008 m. Alytaus m. savivaldybė pritraukė 0,80% TUI, Alytaus r. savivaldybė – 0,28%, Druskininkų savivaldybė – 0,06%, Lazdijų r. savivaldybė – 0,01%, Varėnos r. savivaldybė – 0,03%. Daugiausiai TUI pritraukė Alytaus m. savivaldybė, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybė. 2009 m. Alytaus m. savivaldybė pritraukė 0,75% TUI, Alytaus r. savivaldybė – 0,25%, Druskininkų savivaldybė – 0,06%, Lazdijų r. savivaldybė – 0,00%, Varėnos r. savivaldybė – 0,03%. Daugiausiai TUI pritraukė Alytaus m. savivaldybė, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybė. 2010 m. Alytaus m. savivaldybė pritraukė 0,59% TUI, Alytaus r. savivaldybė – 0,23%, Druskininkų savivaldybė – 0,08%, Lazdijų r. savivaldybė – 0,00%, Varėnos r. savivaldybė – 0,03%. Daugiausiai TUI pritraukė Alytaus m. savivaldybė, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybė. 2011 m. Alytaus m. savivaldybė pritraukė 0,53% TUI, Alytaus r. savivaldybė – 0,18%, Druskininkų savivaldybė – 0,10%, Lazdijų r. savivaldybė – 0,00%, Varėnos r. savivaldybė – 0,02%. Daugiausiai TUI pritraukė Alytaus m. savivaldybė, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybė. 2012 m. Alytaus m. savivaldybė pritraukė 0,55% TUI, Alytaus r. savivaldybė – 0,21%, Druskininkų savivaldybė – 0,14%, Lazdijų r.

savivaldybė – 0,00%, Varėnos r. savivaldybė – 0,01%. Daugiausiai TUI pritraukė Alytaus m. savivaldybė, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybė. Tauragės regione 2008 m. Jurbarko r. savivaldybė pritraukė 0,05% TUI, Pagėgių savivaldybė – 0,00%, Šilalės r. savivaldybė – 0,00%, Tauragės r. savivaldybė – 0,13%. Daugiausiai TUI pritraukė Tauragės r. savivaldybė, o mažiausiai – Pagėgių ir Šilalės r. savivaldybės. 2009 m. Jurbarko r. savivaldybė pritraukė 0,03% TUI, Pagėgių savivaldybė – 0,00%, Šilalės r. savivaldybė – 0,00%, Tauragės r. savivaldybė – 0,12%. Daugiausiai TUI pritraukė Tauragės r. savivaldybė, o mažiausiai – Pagėgių ir Šilalės r. savivaldybės. 2010 m. Jurbarko r. savivaldybė pritraukė 0,02% TUI, Pagėgių savivaldybė – 0,00%, Šilalės r. savivaldybė – 0,00%, Tauragės r. savivaldybė – 0,11%. Daugiausiai TUI pritraukė Tauragės r. savivaldybė, o mažiausiai – Pagėgių ir Šilalės r. savivaldybės. 2011 m. Jurbarko r. savivaldybė pritraukė 0,01% TUI, Pagėgių savivaldybė – 0,00%, Šilalės r. savivaldybė – 0,00%, Tauragės r. savivaldybė – 0,11%. Daugiausiai TUI pritraukė Tauragės r. savivaldybė, o mažiausiai – Pagėgių ir Šilalės r. savivaldybės. 2012 m. Jurbarko r. savivaldybė pritraukė 0,00% TUI, Pagėgių savivaldybė – 0,00%, Šilalės r. savivaldybė – 0,00%, Tauragės r. savivaldybė – 0,11%. Daugiausiai TUI pritraukė Tauragės r. savivaldybė, o mažiausiai – Jurbarko r., Pagėgių ir Šilalės r. savivaldybės.

17 lentelė. TUI, metų pabaigoje, procentinis pasiskirstymas savivaldybėse

Metai / Savivaldybė	2008	2009	2010	2011	2012
Alytaus m. sav.	0.80%	0.75%	0.59%	0.53%	0.55%
Alytaus r. sav.	0.28%	0.25%	0.23%	0.18%	0.21%
Druskininkų sav.	0.06%	0.06%	0.08%	0.10%	0.14%
Lazdijų r. sav.	0.01%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%
Varėnos r. sav.	0.03%	0.03%	0.03%	0.02%	0.01%
Alytaus regionas	**1.18%**	**1.09%**	**0.92%**	**0.85%**	**0.91%**
Jurbarko r. sav.	0.05%	0.03%	0.02%	0.01%	0.00%
Pagėgių sav.	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%
Šilalės r. sav.	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%
Tauragės r. sav.	0.13%	0.12%	0.11%	0.11%	0.11%
Tauragės regionas	**0.18%**	**0.15%**	**0.13%**	**0.12%**	**0.12%**
Lietuva	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

18 lentelėje pateikiamas tiesioginių užsienio investicijų, tenkančių vienam gyventojui, metų pabaigoje, procentinis pasiskirstymas savivaldybėse, kaip matome per visą tiriamąjį laikotarpį daugiausiai TUI vienam gyventojui teko Alytaus regione nei Tauragės regione. Alytaus regione 2008 m. Alytaus m. savivaldybėje vienam gyventojui teko 39,08% TUI, Alytaus r. savivaldybėje – 30,19%, Druskininkų savivaldybėje – 8,61%, Lazdijų r. savivaldybėje – 1,36%, Varėnos r. savivaldybėje – 3,76%. Daugiausiai vienam gyventojui TUI teko Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. 2009 m. Alytaus m. savivaldybėje vienam gyventojui teko

36,99% TUI, Alytaus r. savivaldybėje – 26,74%, Druskininkų savivaldybėje – 8,67%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,55%, Varėnos r. savivaldybėje – 3,13%. Daugiausiai vienam gyventojui TUI teko Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. 2010 m. Alytaus m. savivaldybėje vienam gyventojui teko 29,86% TUI, Alytaus r. savivaldybėje – 24,62%, Druskininkų savivaldybėje – 10,67%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,02%, Varėnos r. savivaldybėje – 3,26%. Daugiausiai vienam gyventojui TUI teko Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. 2011 m. Alytaus m. savivaldybėje vienam gyventojui teko 27,43% TUI, Alytaus r. savivaldybėje – 19,61%, Druskininkų savivaldybėje – 14,62%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,30%, Varėnos r. savivaldybėje – 2,82%. Daugiausiai vienam gyventojui TUI teko Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. 2012 m. Alytaus m. savivaldybėje vienam gyventojui teko 28,39% TUI, Alytaus r. savivaldybėje – 22,36%, Druskininkų savivaldybėje – 19,80%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,11%, Varėnos r. savivaldybėje – 1,45%. Daugiausiai vienam gyventojui TUI teko Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. Tauragės regione 2008 m. Jurbarko r. savivaldybėje vienam gyventojui teko 4,60% TUI, Pagėgių savivaldybėje – 0,29%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,11%, Tauragės r. savivaldybėje – 8,92%. Daugiausiai vienam gyventojui TUI teko Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Šilalės r. savivaldybėje. 2009 m. Jurbarko r. savivaldybėje vienam gyventojui teko 2,57% TUI, Pagėgių savivaldybėje – 0,20%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,09%, Tauragės r. savivaldybėje – 8,39%. Daugiausiai vienam gyventojui TUI teko Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Šilalės r. savivaldybėje. 2010 m. Jurbarko r. savivaldybėje vienam gyventojui teko 1,60% TUI, Pagėgių savivaldybėje – 0,19%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,00%, Tauragės r. savivaldybėje – 7,79%. Daugiausiai vienam gyventojui TUI teko Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Šilalės r. savivaldybėje. 2011 m. Jurbarko r. savivaldybėje vienam gyventojui teko 1,20% TUI, Pagėgių savivaldybėje – 0,49%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,00%, Tauragės r. savivaldybėje – 7,56%. Daugiausiai vienam gyventojui TUI teko Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Šilalės r. savivaldybėje. 2012 m. Jurbarko r. savivaldybėje vienam gyventojui teko 0,17% TUI, Pagėgių savivaldybėje – 0,19%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,00%, Tauragės r. savivaldybėje – 7,98%. Daugiausiai vienam gyventojui TUI teko Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Šilalės r. savivaldybėje.

18 lentelė. TUI, tenkančių vienam gyventojui, metų pabaigoje, procentinis pasiskirstymas savivaldybėse

Metai / Savivaldybė	2008	2009	2010	2011	2012
Alytaus m. sav.	39.08%	36.99%	29.86%	27.43%	28.39%

18 lentelės tęsinys kitame puslapyje

18 lentelės tęsinys

Alytaus r. sav.	30.19%	26.74%	24.62%	19.61%	22.36%
Druskininkų sav.	8.61%	8.67%	10.67%	14.62%	19.80%
Lazdijų r. sav.	1.36%	0.55%	0.02%	0.30%	0.11%
Varėnos r. sav.	3.76%	3.13%	3.26%	2.82%	1.45%
Alytaus regionas	**22.38%**	**20.76%**	**17.75%**	**16.42%**	**17.75%**
Jurbarko r. sav.	4.60%	2.57%	1.60%	1.20%	0.17%
Pagėgių sav.	0.29%	0.20%	0.19%	0.49%	0.19%
Šilalės r. sav.	0.11%	0.09%	0.00%	0.00%	0.00%
Tauragės r. sav.	8.92%	8.39%	7.79%	7.56%	7.98%
Tauragės regionas	**4.88%**	**4.10%**	**3.56%**	**3.35%**	**3.16%**
Lietuva	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

19 lentelėje pateikiamas materialinių investicijų, tenkančių vienam gyventojui, procentinis pasiskirstymas savivaldybėse, kaip matome per visą tiriamąjį laikotarpį daugiausiai materialinių investicijų vienam gyventojui teko Alytaus regione nei Tauragės regione. Alytaus regione 2008 m. Alytaus m. savivaldybėje vienam gyventojui teko 59,53% materialinių investicijų, Alytaus r. savivaldybėje – 30,10%, Druskininkų savivaldybėje – 101,39%, Lazdijų r. savivaldybėje – 34,15%, Varėnos r. savivaldybėje – 40,55%. Daugiausiai vienam gyventojui materialinių investicijų teko Druskininkų savivaldybėje, o mažiausiai – Alytaus r. savivaldybėje. 2009 m. Alytaus m. savivaldybėje vienam gyventojui teko 99,84% materialinių investicijų, Alytaus r. savivaldybėje – 61,99%, Druskininkų savivaldybėje – 150,09%, Lazdijų r. savivaldybėje – 32,31%, Varėnos r. savivaldybėje – 36,29%. Daugiausiai vienam gyventojui materialinių investicijų teko Druskininkų savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. 2010 m. Alytaus m. savivaldybėje vienam gyventojui teko 75,03% materialinių investicijų, Alytaus r. savivaldybėje – 43,69%, Druskininkų savivaldybėje – 142,10%, Lazdijų r. savivaldybėje – 28,92%, Varėnos r. savivaldybėje – 41,19%. Daugiausiai vienam gyventojui materialinių investicijų teko Druskininkų savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. 2011 m. Alytaus m. savivaldybėje vienam gyventojui teko 64,58% materialinių investicijų, Alytaus r. savivaldybėje – 51,97%, Druskininkų savivaldybėje – 150,97%, Lazdijų r. savivaldybėje – 33,24%, Varėnos r. savivaldybėje – 57,79%. Daugiausiai vienam gyventojui materialinių investicijų teko Druskininkų savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. 2012 m. Alytaus m. savivaldybėje vienam gyventojui teko 64,33% materialinių investicijų, Alytaus r. savivaldybėje – 39,52%, Druskininkų savivaldybėje – 80,39%, Lazdijų r. savivaldybėje – 32,03%, Varėnos r. savivaldybėje – 54,48%. Daugiausiai vienam gyventojui materialinių investicijų teko Druskininkų savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. Tauragės regione 2008 m. Jurbarko r. savivaldybėje vienam gyventojui teko 30,64% materialinių investicijų, Pagėgių savivaldybėje – 56,76%, Šilalės r. savivaldybėje – 29,45%, Tauragės r.

savivaldybėje – 38,67%. Daugiausiai vienam gyventojui materialinių investicijų teko Pagėgių savivaldybėje, o mažiausiai – Šilalės r. savivaldybėje. 2009 m. Jurbarko r. savivaldybėje vienam gyventojui teko 22,58% materialinių investicijų, Pagėgių savivaldybėje – 51,79%, Šilalės r. savivaldybėje – 32,37%, Tauragės r. savivaldybėje – 39,67%. Daugiausiai vienam gyventojui materialinių investicijų teko Pagėgių savivaldybėje, o mažiausiai – Jurbarko r. savivaldybėje. 2010 m. Jurbarko r. savivaldybėje vienam gyventojui teko 31,58% materialinių investicijų, Pagėgių savivaldybėje – 56,54%, Šilalės r. savivaldybėje – 40,43%, Tauragės r. savivaldybėje – 60,97%. Daugiausiai vienam gyventojui materialinių investicijų teko Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Jurbarko r. savivaldybėje. 2011 m. Jurbarko r. savivaldybėje vienam gyventojui teko 39,33% materialinių investicijų, Pagėgių savivaldybėje – 80,14%, Šilalės r. savivaldybėje – 44,12%, Tauragės r. savivaldybėje – 57,63%. Daugiausiai vienam gyventojui materialinių investicijų teko Pagėgių savivaldybėje, o mažiausiai – Jurbarko r. savivaldybėje. 2012 m. Jurbarko r. savivaldybėje vienam gyventojui teko 36,65% materialinių investicijų, Pagėgių savivaldybėje – 102,64%, Šilalės r. savivaldybėje – 47,17%, Tauragės r. savivaldybėje – 57,10%. Daugiausiai vienam gyventojui materialinių investicijų teko Pagėgių savivaldybėje, o mažiausiai – Jurbarko r. savivaldybėje.

19 lentelė. Materialinių investicijų, tenkančių vienam gyventojui, procentinis pasiskirstymas savivaldybėse

Metai / Savivaldybė	2008	2009	2010	2011	2012
Alytaus m. sav.	59.53%	99.84%	75.03%	64.58%	64.33%
Alytaus r. sav.	30.10%	61.99%	43.69%	51.97%	39.52%
Druskininkų sav.	101.39%	150.09%	142.10%	150.97%	80.39%
Lazdijų r. sav.	34.15%	32.31%	28.92%	33.24%	32.03%
Varėnos r. sav.	40.55%	36.29%	41.19%	57.79%	54.48%
Alytaus regionas	**53.47%**	**80.42%**	**66.78%**	**68.72%**	**55.90%**
Jurbarko r. sav.	30.64%	22.58%	31.58%	39.33%	36.65%
Pagėgių sav.	56.76%	51.79%	56.54%	80.14%	102.64%
Šilalės r. sav.	29.45%	32.37%	40.43%	44.12%	47.17%
Tauragės r. sav.	38.67%	39.67%	60.97%	57.63%	57.10%
Tauragės regionas	**35.83%**	**34.28%**	**47.60%**	**51.30%**	**53.01%**
Lietuva	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis

Nedarbo lygio procentinį pasiskirstymą pavyko palyginti tik regionų mastu. 2008 m. nedarbo lygis Alytaus regione sudarė 4,40% lyginant su Lietuvos vidurkiu, 2009 m. – 15,60%, 2010 m. – 17,60%, 2011 m. – 16,90%, 2012 m. – 15,00%. Didžiausias nedarbo lygis buvo 2010 m., o mažiausias – 2008 m. 2008 m. nedarbo lygis Tauragės regione sudarė 5,70% lyginant su Lietuvos vidurkiu, 2009 m. – 11,50%, 2010 m. – 11,90%, 2011 m. – 11,30%, 2012 m. – 12,80%. Didžiausias nedarbo lygis buvo 2012 m., o mažiausias – 2008 m.

20 lentelėje pateikiamas neišregistruotų juridinių asmenų skaičiaus procentinis pasiskirstymas savivaldybėse, kaip matome per visą tiriamąjį laikotarpį daugiausiai neišregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Alytaus regione nei Tauragės regione. Alytaus regione 2008 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 1,78% neišregistruotų juridinių asmenų, Alytaus r. savivaldybėje – 0,43%, Druskininkų savivaldybėje – 0,61%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,31%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,50%. Daugiausiai neišregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. 2009 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 1,75% neišregistruotų juridinių asmenų, Alytaus r. savivaldybėje – 0,42%, Druskininkų savivaldybėje – 0,62%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,31%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,50%. Daugiausiai neišregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. 2010 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 1,72% neišregistruotų juridinių asmenų, Alytaus r. savivaldybėje – 0,42%, Druskininkų savivaldybėje – 0,63%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,31%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,49%. Daugiausiai neišregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. 2011 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 1,71% neišregistruotų juridinių asmenų, Alytaus r. savivaldybėje – 0,42%, Druskininkų savivaldybėje – 0,62%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,31%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,49%. Daugiausiai neišregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. 2012 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 1,71% neišregistruotų juridinių asmenų, Alytaus r. savivaldybėje – 0,42%, Druskininkų savivaldybėje – 0,64%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,30%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,47%. Daugiausiai neišregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. Tauragės regione 2008 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 0,62% neišregistruotų juridinių asmenų, Pagėgių savivaldybėje – 0,16%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,40%, Tauragės r. savivaldybėje – 0,91%. Daugiausiai neišregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2009 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 0,61% neišregistruotų juridinių asmenų, Pagėgių savivaldybėje – 0,16%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,40%, Tauragės r. savivaldybėje – 0,91%. Daugiausiai neišregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2010 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 0,60% neišregistruotų juridinių asmenų, Pagėgių savivaldybėje – 0,16%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,39%, Tauragės r. savivaldybėje – 0,91%. Daugiausiai neišregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2011 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 0,58% neišregistruotų juridinių asmenų, Pagėgių savivaldybėje – 0,15%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,39%, Tauragės r. savivaldybėje – 0,89%. Daugiausiai neišregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Tauragės r.

savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2012 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 0,56% neišregistruotų juridinių asmenų, Pagėgių savivaldybėje – 0,16%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,38%, Tauragės r. savivaldybėje – 0,88%. Daugiausiai neišregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje.

20 lentelė. Neišregistruotų juridinių asmenų skaičiaus procentinis pasiskirstymas savivaldybėse

Metai / Savivaldybė	2008	2009	2010	2011	2012
Alytaus m. sav.	1.78%	1.75%	1.72%	1.71%	1.71%
Alytaus r. sav.	0.43%	0.42%	0.42%	0.42%	0.42%
Druskininkų sav.	0.61%	0.62%	0.63%	0.62%	0.64%
Lazdijų r. sav.	0.31%	0.31%	0.31%	0.31%	0.30%
Varėnos r. sav.	0.50%	0.50%	0.49%	0.49%	0.47%
Alytaus regionas	**3.64%**	**3.59%**	**3.57%**	**3.55%**	**3.54%**
Jurbarko r. sav.	0.62%	0.61%	0.60%	0.58%	0.56%
Pagėgių sav.	0.16%	0.16%	0.16%	0.15%	0.16%
Šilalės r. sav.	0.40%	0.40%	0.39%	0.39%	0.38%
Tauragės r. sav.	0.91%	0.91%	0.91%	0.89%	0.88%
Tauragės regionas	**2.09%**	**2.08%**	**2.06%**	**2.03%**	**1.98%**
Lietuva	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Valstybės įmonės Registrų centro duomenimis

21 lentelėje pateikiamas įregistruotų juridinių asmenų skaičiaus procentinis pasiskirstymas savivaldybėse, kaip matome per visą tiriamąjį laikotarpį daugiausiai įregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Alytaus regione nei Tauragės regione. Alytaus regione 2008 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 1,40% įregistruotų juridinių asmenų, Alytaus r. savivaldybėje – 0,50%, Druskininkų savivaldybėje – 0,51%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,29%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,49%. Daugiausiai įregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. 2009 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 1,56% įregistruotų juridinių asmenų, Alytaus r. savivaldybėje – 0,42%, Druskininkų savivaldybėje – 0,56%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,22%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,38%. Daugiausiai įregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. 2010 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 1,52% įregistruotų juridinių asmenų, Alytaus r. savivaldybėje – 0,48%, Druskininkų savivaldybėje – 0,60%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,24%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,45%. Daugiausiai įregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. 2011 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 1,74% įregistruotų juridinių asmenų, Alytaus r. savivaldybėje – 0,43%, Druskininkų savivaldybėje – 0,83%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,32%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,41%. Daugiausiai įregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai –

Lazdijų r. savivaldybėje. 2012 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 2,61% įregistruotų juridinių asmenų, Alytaus r. savivaldybėje – 0,36%, Druskininkų savivaldybėje – 0,77%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,16%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,27%. Daugiausiai įregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. Tauragės regione 2008 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 0,43% įregistruotų juridinių asmenų, Pagėgių savivaldybėje – 0,19%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,34%, Tauragės r. savivaldybėje – 0,93%. Daugiausiai įregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2009 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 0,47% įregistruotų juridinių asmenų, Pagėgių savivaldybėje – 0,08%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,48%, Tauragės r. savivaldybėje – 0,83%. Daugiausiai įregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2010 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 0,42% įregistruotų juridinių asmenų, Pagėgių savivaldybėje – 0,15%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,40%, Tauragės r. savivaldybėje – 0,84%. Daugiausiai įregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2011 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 0,38% įregistruotų juridinių asmenų, Pagėgių savivaldybėje – 0,20%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,38%, Tauragės r. savivaldybėje – 0,54%. Daugiausiai įregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2012 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 0,27% įregistruotų juridinių asmenų, Pagėgių savivaldybėje – 0,21%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,16%, Tauragės r. savivaldybėje – 1,30%. Daugiausiai įregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Šilalės r. savivaldybėje.

21 lentelė. Įregistruotų juridinių asmenų skaičiaus procentinis pasiskirstymas savivaldybėse

Metai / Savivaldybė	2008	2009	2010	2011	2012
Alytaus m. sav.	1.40%	1.56%	1.52%	1.74%	2.61%
Alytaus r. sav.	0.50%	0.42%	0.48%	0.43%	0.36%
Druskininkų sav.	0.51%	0.56%	0.60%	0.83%	0.77%
Lazdijų r. sav.	0.29%	0.22%	0.24%	0.32%	0.16%
Varėnos r. sav.	0.49%	0.38%	0.45%	0.41%	0.27%
Alytaus regionas	**3.19%**	**3.15%**	**3.28%**	**3.73%**	**4.16%**
Jurbarko r. sav.	0.43%	0.47%	0.42%	0.38%	0.27%
Pagėgių sav.	0.19%	0.08%	0.15%	0.20%	0.21%
Šilalės r. sav.	0.34%	0.48%	0.40%	0.38%	0.16%
Tauragės r. sav.	0.93%	0.83%	0.84%	0.54%	1.30%
Tauragės regionas	**1.89%**	**1.86%**	**1.82%**	**1.51%**	**1.94%**
Lietuva	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Valstybės įmonės Registrų centro duomenimis

22 lentelėje pateikiamas išregistruotų juridinių asmenų skaičiaus procentinis pasiskirstymas

savivaldybėse, kaip matome per visą tiriamąjį laikotarpį daugiausiai išregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Alytaus regione nei Tauragės regione. Alytaus regione 2008 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 3,06% išregistruotų juridinių asmenų, Alytaus r. savivaldybėje – 0,87%, Druskininkų savivaldybėje – 0,81%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,19%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,59%. Daugiausiai išregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. 2009 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 2,76% išregistruotų juridinių asmenų, Alytaus r. savivaldybėje – 0,63%, Druskininkų savivaldybėje – 0,47%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,26%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,37%. Daugiausiai išregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. 2010 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 1,88% išregistruotų juridinių asmenų, Alytaus r. savivaldybėje – 0,58%, Druskininkų savivaldybėje – 0,48%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,23%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,66%. Daugiausiai išregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. 2011 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 2,52% išregistruotų juridinių asmenų, Alytaus r. savivaldybėje – 0,47%, Druskininkų savivaldybėje – 0,87%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,34%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,59%. Daugiausiai išregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. 2012 m. Alytaus m. savivaldybėje užfiksuota 1,96% išregistruotų juridinių asmenų, Alytaus r. savivaldybėje – 0,60%, Druskininkų savivaldybėje – 0,63%, Lazdijų r. savivaldybėje – 0,44%, Varėnos r. savivaldybėje – 0,51%. Daugiausiai išregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Alytaus m. savivaldybėje, o mažiausiai – Lazdijų r. savivaldybėje. Tauragės regione 2008 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 0,55% išregistruotų juridinių asmenų, Pagėgių savivaldybėje – 0,06%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,55%, Tauragės r. savivaldybėje – 0,74%. Daugiausiai išregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2009 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 0,85% išregistruotų juridinių asmenų, Pagėgių savivaldybėje – 0,16%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,43%, Tauragės r. savivaldybėje – 0,75%. Daugiausiai išregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2010 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 0,64% išregistruotų juridinių asmenų, Pagėgių savivaldybėje – 0,17%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,69%, Tauragės r. savivaldybėje – 0,89%. Daugiausiai išregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje. 2011 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 0,40% išregistruotų juridinių asmenų, Pagėgių savivaldybėje – 0,47%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,37%, Tauragės r. savivaldybėje – 1,03%. Daugiausiai išregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Šilalės r. savivaldybėje. 2012 m. Jurbarko r. savivaldybėje užfiksuota 0,73% išregistruotų juridinių asmenų,

Pagėgių savivaldybėje – 0,09%, Šilalės r. savivaldybėje – 0,32%, Tauragės r. savivaldybėje – 1,20%. Daugiausiai išregistruotų juridinių asmenų užfiksuota Tauragės r. savivaldybėje, o mažiausiai – Pagėgių savivaldybėje.

22 lentelė. Išregistruotų juridinių asmenų skaičiaus procentinis pasiskirstymas savivaldybėse

Metai / Savivaldybė	2008	2009	2010	2011	2012
Alytaus m. sav.	3.06%	2.76%	1.88%	2.52%	1.96%
Alytaus r. sav.	0.87%	0.63%	0.58%	0.47%	0.60%
Druskininkų sav.	0.81%	0.47%	0.48%	0.87%	0.63%
Lazdijų r. sav.	0.19%	0.26%	0.23%	0.34%	0.44%
Varėnos r. sav.	0.59%	0.37%	0.66%	0.59%	0.51%
Alytaus regionas	**5.52%**	**4.50%**	**3.83%**	**4.79%**	**4.15%**
Jurbarko r. sav.	0.55%	0.85%	0.64%	0.40%	0.73%
Pagėgių sav.	0.06%	0.16%	0.17%	0.47%	0.09%
Šilalės r. sav.	0.55%	0.43%	0.69%	0.37%	0.32%
Tauragės r. sav.	0.74%	0.75%	0.89%	1.03%	1.20%
Tauragės regionas	**1.91%**	**2.19%**	**2.39%**	**2.27%**	**2.34%**
Lietuva	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**	**100.00%**

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės, remiantis Valstybės įmonės Registrų centro duomenimis

Atlikus verslo valdymo sistemų taikymo Tauragės ir Alytaus regionuose analizę, nustatyta, kad Alytaus regione verslo valdymo sistemos taikymas yra efektyvesnis nei Tauragės regione. Apžvelgus socialinės (gyventojų skaičius, vidaus ir tarptautinė migracija (išvykę ir atvykę gyventojai), mirusiųjų skaičius, gimusiųjų skaičius, darbingo amžiaus gyventojų skaičius, pensinio amžiaus gyventojų skaičius, registruotų bedarbių skaičius, užimtumo lygis, bruto mėnesinis darbo užmokestis) ir ekonominės aplinkos (regioninis bendrasis vidaus produktas, regioninis bendrasis vidaus produktas, tenkantis vienam gyventojui, tiesioginės užsienio investicijos metų pabaigoje, tiesioginės užsienio investicijos, tenkančios vienam gyventojui, materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui, nedarbo lygis, neišregistruotų juridinių asmenų skaičius, įregistruotų juridinių asmenų skaičius, išregistruotų juridinių asmenų skaičius) pasirinktus rodiklius, Alytaus pranašumas akivaizdus. 56 paveiksle pateikiama verslo valdymo sistemų taikymo Tauragės ir Alytaus regionuose analizės apibendrinimo schema. Žalia spalva pažymėti rodikliai reiškia regiono pranašumą lyginant su kitu regionu, o raudona spalva pažymėti rodikliai – regiono prastus tam tikrų rodiklių rezultatus lyginant su kitu regionu.

Šaltinis: sudaryta šio baigiamojo darbo autorės

56 pav. **Verslo valdymo sistemų taikymo Tauragės ir Alytaus regionuose analizės apibendrinimo schema**

Be abejo, viskam yra paaiškinimas. Pradėkime nuo socialinės aplinkos. Gyventojų skaičių ir jo kaitą lemia teritorijos dydis, o Alytaus regionas užima didesnį plotą nei Tauragės regionas. Dėl

didesnio gyventojų skaičiaus atitinkamai Alytaus regione yra daugiau darbingo ir pensinio amžiaus gyventojų. Tačiau registruotų bedarbių skaičių lemia tai, jog Alytaus regione reikalingi daugiau kvalifikuoti darbuotojai nei Tauragės regione, todėl atitinkamai ir bruto mėnesinis darbo užmokestis yra didesnis. Užimtumo lygis didesnis Tauragės regione, kadangi dauguma gyventojų dirba žemės ūkio sektoriuje, o tai vėlgi priklauso nuo gyventojų išsilavinimo. Ekonominės aplinkos rodiklių rezultatai taip pat geresni Alytaus regione. Regioninis bendrasis vidaus produktas bei regioninis bendrasis vidaus produktas, tenkantis vienam gyventojui priklauso nuo regione esamų įmonių gausos (įmonių gausa (neišregistruotų juridinių asmenų skaičius), kuri skatina konkurenciją taip pat lemia ir didesnį išregistruotų juridinių asmenų skaičių Alytaus regione), o jų daugiau yra Alytaus regione nei Tauragės regione, todėl ir gauti rezultatai yra geresni Alytaus regione. Tiesioginių užsienio investicijų metų pabaigoje ir tiesioginių užsienio investicijų, tenkančių vienam gyventojui geri rodiklių rezultatai priklauso nuo užsienio investuotojų, o šie daugiau investuoja Alytaus regione (Airija, Australija, Austrija, Azerbaidžanas, Baltarusija, Belgija, Bulgarija, Čekija, Danija, Estija, Gruzija, Ispanija, Italija, Izraelis, Jungtinė Karalystė, Jungtinės Valstijos, Kanada, Kazachstanas, Kinija, Latvija, Lenkija, Libanas, Liuksemburgas, Nyderlandai, Norvegija, Prancūzija, Rusija, Suomija, Švedija, Turkija, Ukraina, Vengrija, Vokietija) nei Tauragės regione (Australija, Baltarusija, Belgija, Čekija, Danija, Estija, Gruzija, Italija, Jungtinė Karalystė, Jungtinės Valstijos, Latvija, Lenkija, Nyderlandai, Norvegija, Rusija, Švedija, Ukraina, Vokietija). Tiesioginės užsienio investicijos iš dalies taip pat lemia ir įregistruotų juridinių asmenų skaičių, kuris didesnis yra Alytaus regione, be abejo be užsienietiško kapitalo įmonių, vietos verslininkų aktyvumas yra didesnis Alytaus regione, kadangi labiau stengiamasi skatinti verslumą, įvairiomis verslumo skatinimo programomis. Aišku verslumo skatinimas taip pat vyksta ir Tauragės regione, tačiau trūksta aktyvumo. Materialinių investicijų rodiklių rezultatai taip pat yra geresni Alytaus regione, tai reiškia, kad šiame regione sukuriama, įsigyjama ir pan. daugiau ilgalaikio materialiojo turto nei Tauragės regione. Apie nedarbo lygio rezultatų paaiškinimus galima daryti tokias pačias išvadas kaip ir apie užimtumo lygį, šiuo atveju rezultatai geresni – Tauragės regiono.

IŠVADOS IR SIŪLYMAI

- Verslo sistema yra unikali įvairių tarpusavyje sąveikaujančių organizacijų bei ryšių tarp jų visuma, kurios tikslas yra efektyviai kurti, palaikyti ir gerinti savo kuriamą vertę vartotojui. Verslo sistemą sudaro: organizacija kaip verslo sistema, industrija kaip verslo sistema, vietinis regionas kaip verslo sistema, valstybė kaip verslo sistema, tarptautinis regionas kaip verslo sistema ir globali valstybė kaip verslo sistema.

- Šiame baigiamajame darbe dėmesys buvo skiriamas regionams, kaip verslo sistemoms. Regionas – apskritis arba iš kelių bendras ribas turinčių apskričių ar savivaldybių Vyriausybės išskirta teritorija, kurioje įgyvendinama nacionalinė regioninė politika. Regionas tai dalis pačios valstybės, kurį valdant, remiantis nacionaline regionine politika, galima užtikrinti socialinės ir ekonominės aplinkos pastovumą, kuris kartu užtikrina pačios šalies būklės pastovumą.

- Socialinės ir ekonominės aplinkos gerinimas bei pastovumo užtikrinimas priklauso nuo tikslių problemų identifikavimo. Šio baigiamojo darbo atveju svarbu tiksliai išskirti problemines teritorijas. Probleminė teritorija – Lietuvos Respublikos Vyriausybės pagal jos nustatytus probleminių teritorijų išskyrimo kriterijus išskirta tikslinė teritorija, kurioje įgyvendinami regionų socialinių ir ekonominių skirtumų mažinimo programoje nustatyti probleminių teritorijų plėtros tikslai ir uždaviniai. Probleminės teritorijos nustatomos įvertinant šiuos rodiklius: vidutinį mėnesinį bruto darbo užmokestį, vidutinį metinį nedarbo lygį, bendrąjį vidaus produktą vienam gyventojui, tiesiogines užsienio investicijas vienam gyventojui ir materialines investicijas vienam gyventojui, bendrosios pridėtinės vertės struktūrą pagal ūkio sektorius ir užimtumą juose. Nors yra įvardinti rodikliai pagal kuriuos išskiriamos probleminės teritorijos, tačiau daug mokslininkų nagrinėdami įvairius pasirinktus rodiklius yra atradę kitų įvairių vertinimo metodų. Vienas iš paprasčiausių yra vidurkio metodas taip pat galima taikyti vertikaliąją analizę ir t.t. Minėtieji metodai yra pritaikyti šio baigiamojo darbo objektams palyginti.

- Prieš atliekant verslo valdymo sistemų taikymo Tauragės ir Alytaus regionuose analizę buvo iškelta hipotezė, kad Alytaus regione taikoma efektyvesnė verslo valdymo sistema nei Tauragės regione. Ši hipotezė pasitvirtino išanalizavus pasirinktus socialinės ir ekonominės aplinkos rodiklius.

- Tauragės regionui, šio baigiamojo darbo autorė, siūlytų dar labiau atkreipti dėmesį į šio regiono gyventojus, ypač į jaunimą, kuriam reikėtų padėti įgyti aukštąjį išsilavinimą, steigiant daugiau aukštųjų mokyklų ar jų filialų, bei formuojant reikalingas specialybes. Šiam regionui tikrai reikia naujų kvalifikuotų specialistų, kurių dėka būtų galima labiau išvystyti pramonę, o kartu tai sumažintų gyventojų migraciją, kadangi plėtojama pramonės sfera padėtų pritraukti daugiau TUI, kurių dėka būtų kuriamos naujos darbo vietos. Be abejo tikėtina, kad įsikūrusios užsienietiško

kapitalo įmonės su aukštosiomis mokyklomis sudarys sutartis ir būsimi specialistai jau iš anksto turės vietą, kur atlikti praktiką bei galimybę likti dirbti. Be gyventojų išsilavinimo užtikrinimo svarbu kurti, tobulinti laisvalaikio infrastruktūrą, kuri labai svarbi jaunimui, jos dėka būtų galima užkirsti kelią jaunimo degradacijai, pasyvumui ir pan.

LITERATŪRA

1. Alytaus regiono plėtros taryba Alytaus apskrities viršininko administracija. *Alytaus regiono 2010 – 2020 metų plėtros planas.* [interaktyvus]. Alytus, 2010 [žiūrėta 2015-04-05] http://www.lietuvosregionai.lt/wp-content/uploads/2014/01/Alytaus-RPP_bendras_2010-06-14_FINALsu-tikslinimais-2014-01-17.pdf

2. Bagdzevičienė, R. Regioninės politikos vykdymo prielaidos. *Lietuvos regioninių tyrimų institutas* [interaktyvus]. [žiūrėta 2015-02-02] http://www.google.lt/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CCUQFjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.lrti.lt%2Fveikla%2Fbag_region.doc&ei=D1_bVKDLA8X2UIXzgfgE&usg=AFQjCNEXONxj0Pg4k9vqsdH_BNI1bM46NQ&sig2=mfpBCLEG3nE-rtZB7oBJYA&bvm=bv.85761416,d.bGQ

3. Bagdzevičienė, R.; Tamkus, A. Regioninė politika – dabartis ir ateitis. *Lietuvos regioninių tyrimų institutas* [interaktyvus]. [žiūrėta 2015-02-02] http://www.google.lt/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&sqi=2&ved=0CD8QFjAF&url=http%3A%2F%2Fwww.lrti.lt%2Fveikla%2Fbag_regpol.doc&ei=KLPdVPXLD4PNPefYgBg&usg=AFQjCNG30tXGlXXuJGNxtAtQL1PmkfQSMg&sig2=_yJBHlAhF42iR6EHsr6dkg&bvm=bv.85970519,d.ZWU

4. Dapkus, R. Kaimiškųjų regionų investicinio klimato vertinimas. *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos* [interaktyvus]. Kaunas: Kauno technologijos universitetas, 2008, p. 76–85 [žiūrėta 2015-02-07] http://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2008~1367161845378/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content

5. Dapkus, R. Lietuvos regioninės politikos vertinimas: mokslininkų įžvalgos [interaktyvus]. Druskininkai, 2013 [žiūrėta 2015-03-02] http://www.lrv.lt/bylos/LESSED%20projektas/Renginiai/regionine%20politika_mokslininku%20izvalgos%20r_dapkus.pdf

6. ES Vidaus rinka [interaktyvus]. [žiūrėta 2015-02-10] http://www.esrinka.lt/lt/es-vidaus-rinka_91/atsakingos-institucijos.html

7. Europos socialinio fondo agentūra [interaktyvus]. Vilnius [žiūrėta 2015-02-10] http://www.esf.lt/lt/apie_agentura/adm_priemones

8. Global Entrepreneurship Development Institute [interaktyvus]. 2015 [žiūrėta 2015-02-15] http://thegedi.org/countries/lithuania

9. Kilijonienė, A.; Simanavičienė, Ž. Regionų plėtros teorijų taikymas: Lietuvos atvejis. *Ekonomika ir vadyba* [interaktyvus]. Lietuva, 2010 [žiūrėta 2015-04-09] http://internet.ktu.lt/lt/mokslas/zurnalai/ekovad/15/1822-6515-2010-093.pdf

10. Knieţienė, D. *Tiesiogines užsienio investicijas įtakojantys veiksniai.* Magistro baigiamasis darbas [interaktyvus]. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2010 [žiūrėta 2015-03-10] http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2011~D_20110124_130821-82811/DS.005.0.01.ETD

11. Laužikas, M.; Vaiginienė, E.; Miliūtė, A.; Batulevičiūtė, S.; Dailydaitė, S. Lietuvos verslumo stebėjimo tyrimas 2011 [interaktyvus]. Vilnius: VšĮ Vilniaus Universitetas Tarptautinio verslo mokykla, 2011 [žiūrėta 2015-04-02] http://www.google.lt/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0CCoQFjAC&url=http%3A%2F%2Fwww.gemconsortium.org%2Fdocs%2Fdownload%2F2779&ei=duckVd7XIMyPsgHQioCACA&usg=AFQjCNGvdn1Ko5or0RL-YHYhVoDOKhK8sg&bvm=bv.90237346,d.bGg

12. Laužikas, M.; Vaiginienė, E.; Miliūtė, A.; Varnienė, S.; Dailydaitė, S.; Jakimavičius, T. Lietuvos verslumo stebėjimo tyrimas 2012 [interaktyvus]. Vilnius: VšĮ Vilniaus Universitetas Tarptautinio verslo mokykla, 2012 [žiūrėta 2015-04-02] http://www.tvm.vu.lt/repository/IKC/Verslumo_tyrimai/GEM_ataskaita_2012.pdf

13. Lietuvos darbo birža. *Lietuvos darbo rinka skaičiais 2008 - 2012* [interaktyvus]. [žiūrėta 2015-04-03] https://www.ldb.lt/Informacija/Veikla/Documents/Darbo%20rinka%20skaiciais%202008%20-%202012.pdf

14. Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymo Nr. VIII-1889 pakeitimo įstatymas. *Valstybės žinios* [interaktyvus]. 2014, Nr. XII-1094 [žiūrėta 2015-03-10] http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=482924&p_tr2=2

15. Lietuvos Respublikos Seimas. *Tarptautinės konferencijos stenogramos medžiaga „Lietuvos regionų valdymo modelis: koks jis yra šiandien ir koks turėtų būti ateityje“* [interaktyvus]. Vilnius, 2007 [žiūrėta 2015-02-02] http://www3.lrs.lt/docs2/VPZHPVFY.PDF

16. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija [interaktyvus]. Vilnius [žiūrėta 2015-03-20] http://www.socmin.lt/lt/es-parama.html

17. Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymas. *Valstybės žinios* [interaktyvus]. 2010, Nr. I-558 [žiūrėta 2015-02-02] http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=369419

18. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl ekonomikos augimo veiksmų programos priedo patvirtinimo. *Valstybės žinios* [interaktyvus]. 2008, Nr. 788 [žiūrėta 2015-03-28] http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=479154

19. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl regionų socialinių ir ekonominių skirtumų mažinimo 2011–2013 metų programos patvirtinimo. *Valstybės žinios* [interaktyvus]. 2011,

Nr. 62 [žiūrėta 2015-02-20] http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=391089&p_query=&p_tr2=

20. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl sanglaudos skatinimo veiksmų programos priedo patvirtinimo. *Valstybės žinios* [interaktyvus]. 2008, Nr. 787 [žiūrėta 2015-02-06] http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=480299

21. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos priedo patvirtinimo. *Valstybės žinios* [interaktyvus]. 2008, Nr. 789 [žiūrėta 2015-02-06] http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=477854

22. Malinauskienė, E. *Verslo sistemų konkurencingumo dalyko: Verslo sistemų konkurencingumo sampratos ir struktūros paskaita* [interaktyvus]. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2014, p. 6, 8, 9, 11, 12 [žiūrėta 2015-03-28] https://moodle.mruni.eu/pluginfile.php/146294/mod_resource/content/5/Competitiveness2014_Dien_Lecture2.pdf

23. Машкин, В. Управление инвестиционной привлекательностью реального сектора экономики региона. *Экономика и жизнь*. 2006

24. Melnikas, B. Ilgalaikė socialinės ekonominės raidos strategija: teoriniai modeliai ir sprendimų prioritetai Lietuvos sąlygomis. *Viešoji politika ir administravimas* [interaktyvus]. Vilnius: Vilniaus Gedimino technikos universitetas, 2002, p. 39–45 [žiūrėta 2015-03-26] http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:PCClCvxir-QJ:https://www.mruni.eu/en/mokslo_darbai/vpa/archyvas/dwn.php%3Fid%3D241349+socialine+ir+ekonomine+raida&cd=1&hl=lt&ct=clnk&gl=lt

25. Melnikas, B. Regionų socialinė ekonominė raida: inovacijos ir „oazių“ politika. *Viešoji politika ir administravimas* [interaktyvus]. Vilnius: Vilniaus Gedimino technikos universitetas, 2003, Nr. 6 [žiūrėta 2015-04-05] https://www.mruni.eu/en/mokslo_darbai/vpa/archyvas/dwn.php?id=241286

26. MIGRATION LAW CENTER [interaktyvus]. Vilnius, 2015 [žiūrėta 2015-02-16] http://www.migration.lt/teisines-paslaugos/imones-Lietuvoje-steigimas

27. Misiūnas, A.; Gudeliauskaitė, D. Baltijos šalių investicinio klimato charakteristikos. *Lietuvos statistikos darbai* [interaktyvus]. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Ekonomikos ir finansų valdymo fakultetas, 2013, p. 94–101 [žiūrėta 2015-02-02] http://www.statisticsjournal.lt/index.php/statisticsjournal/article/viewFile/110/pdf

28. Misiūnas, A.; Svetikas, Ž. Lietuvos regionų ekonomikos netolygumų vertinimai. *Ekonomika* [interaktyvus]. 2003 [žiūrėta 2015-03-31]

http://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2003~1367179614454/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content

29. Puidokas, M.; Daukaitė, I. Lietuvos regioninės politikos tobulinimo kryptys Europos Sąjungos regioninės politikos kontekste. *Viešoji politika ir administravimas* [interaktyvus]. Kaunas: Kauno technologijos universitetas, 2013, p. 65–79 [žiūrėta 2015-04-02] http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:zvUT3KqhTuoJ:www.vpa.ktu.lt/index.php/PPA/article/download/4007/2424+region%C5%B3+valdymas+lietuvoje&cd=9&hl=lt&ct=clnk&gl=lt

30. Raišienė, A. G. Valstybės valdymo ir vietos savivaldos sąveikos ypatumai. *Viešoji politika ir administravimas* [interaktyvus]. Vilnius: Lietuvos teisės universitetas, 2003 Nr. 3 [žiūrėta 2015-04-03] https://www.mruni.eu/en/mokslo_darbai/vpa/archyvas/dwn.php?id=241306

31. Regioninės plėtros departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos [interaktyvus]. Vilnius, 2015 [žiūrėta 2015-02-02] http://www.lietuvosregionai.lt/lietuvos-regionai/

32. Regioninės plėtros departamento prie Vidaus reikalų ministerijos Alytaus apskrities skyrius. *Alytaus regiono plėtros planas 2014-2020 m.* [interaktyvus]. Alytus [žiūrėta 2015-01-30] http://www.nrp.vrm.lt/assets/files/Alytus/2014-2020%20plano%20rengimas/ARPP%20bendras%20geras.pdf

33. Regioninės politikos departamento direktorius Plikšnys, A. *Investicijos į regionus 2014 – 2020 m.: planai ir problemos* [interaktyvus]. Klaipėda, 2014 [žiūrėta 2015-02-17] http://www.kcci.lt/uploads/A.%20Plink%C5%A1nys.pdf

34. Smagurauskienė, L. *Verslo skatinimo sistemos teritorinės organizacijos ypatumai Lietuvoje (1998–2008 m.).* Daktaro disertacija [interaktyvus]. Vilnius: Vilniaus universitetas, 2011 [žiūrėta 2015-04-01] http://vddb.laba.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2011~D_20110307_153526-12454/DS.005.0.01.ETD

35. Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės [interaktyvus]. Vilnius, 2008 [žiūrėta 2015-03-31] http://regionai.stat.gov.lt/lt/savokos.html#NL

36. Tarptautinis žodžių žodynas [interaktyvus]. [žiūrėta 2015-01-30] http://www.zodynas.lt/terminu-zodynas/E/ekonomika

37. Tauragės apskrities viršininko administracija. *Tauragės regiono plėtros planas 2006-2013 metams* [interaktyvus]. Tauragė, 2005 [žiūrėta 2015-02-02] http://www.lietuvosregionai.lt/assets/files/Taurage/Sprendimai/2011%2012%2029/S28%20priedas%20RPP%2020111229.pdf

38. Tauragės rajono savivaldybės administracija. *Tauragės rajono strateginis plėtros planas 2008-2013 m.* [interaktyvus]. Tauragė, 2011 [žiūrėta 2015-02-02] http://www.lyderio.lt/uploads/files/taurages-2008-2013.pdf

39. Timinskaitė, B. *Muzikos atlikejo verslumo itaka pasitenkinimui veikla*. Bakalauro darbas. Vilnius: Vilniaus universiteto Tarptautinio verslo mokykla, 2013

40. UAB „15min"; Vidaus reikalų ministerija. *Integruotos ES investicijos Lietuvos regionams: Tauragės kraštas* [interaktyvus]. 2014 [žiūrėta 2015-03-18] http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/integruotos-es-investicijos-lietuvos-regionams-taurages-krastas-56-471726

41. UAB „Hnit-Baltic" [interaktyvus]. 2015 [žiūrėta 2015-01-30] http://www.maps.lt/map/default.aspx?lang=lt

42. UAB „Verslo žinios" [interaktyvus]. [žiūrėta 2015-03-10] http://zodynas.vz.lt/materialines-investicijos

43. UAB „Verslo žinios" [interaktyvus]. [žiūrėta 2015-03-10] http://zodynas.vz.lt/nominalusis-bvp

44. UAB „Verslo žinios" [interaktyvus]. [žiūrėta 2015-03-10] http://zodynas.vz.lt/Tiesiogines-uzsienio-investicijos-TUI

45. UAB „Verslo žinios" [interaktyvus]. [žiūrėta 2015-03-10] http://zodynas.vz.lt/uzimtumo-lygis

46. Vaitekūnas, S. *Apskritys ar regionai?* [interaktyvus]. Klaipėda: Klaipėdos universitetas, 2001 [žiūrėta 2015-02-02] http://ausis.gf.vu.lt/mg/nr/2001/03/3ap.html

47. Verslo mainai [interaktyvus]. [žiūrėta 2015-02-05] http://vmainai.lt/investicijos/naujienos-Lietuvos-investicinis-klimatas-33

48. Vidaus reikalų ministerija [interaktyvus]. Vilnius, 2008 [žiūrėta 2015-02-06] http://www.nrp.vrm.lt/index.php?id=164

49. Vidaus reikalų ministerija [interaktyvus]. Vilnius, 2008 [žiūrėta 2015-02-06] http://www.nrp.vrm.lt/index.php?id=165

50. Vidaus reikalų ministerija [interaktyvus]. Vilnius, 2008 [žiūrėta 2015-02-06] http://www.nrp.vrm.lt/index.php?id=166

51. Vidaus reikalų ministerija [interaktyvus]. Vilnius, 2008 [žiūrėta 2015-02-06] http://www.nrp.vrm.lt/index.php?id=167

52. Vidaus reikalų ministerija [interaktyvus]. Vilnius, 2008 [žiūrėta 2015-02-06] http://www.nrp.vrm.lt/index.php?id=277

53. Vidaus reikalų ministerija [interaktyvus]. Vilnius, 2008 [žiūrėta 2015-02-06] http://www.nrp.vrm.lt/index.php?id=278

54. Vidaus reikalų ministerija [interaktyvus]. Vilnius, 2008 [žiūrėta 2015-02-06] http://www.nrp.vrm.lt/index.php?id=279

55. Vidaus reikalų ministerija [interaktyvus]. Vilnius, 2008 [žiūrėta 2015-02-06] http://www.nrp.vrm.lt/index.php?id=368

56. Vilniaus universiteto Tarptautinio verslo mokykla. Pranešimai žiniasklaidai: *„Lietuva – jaunų verslininkų šalis“* [interaktyvus]. 2007-2015 [žiūrėta 2015-03-31] http://www.tvm.vu.lt/lt/main/apie/organizacija/spaudai?id=97440

57. VšĮ Versli Lietuva. *Konferencijos „Įmonių konkurencingumas – pagrindinis modernios ekonomikos požymis“ medžiaga „Konkurencingumas Lietuvos įmonėse“* [interaktyvus]. 2010 [žiūrėta 2015-02-19] http://www.verslilietuva.lt/files/files/PDF/sadomaitis_konkurencingumaslietuvosimonese.pdf

Mickutė R. *Verslo valdymo sistemų taikymas viešajame sektoriuje* / Verslo sistemų ekonomikos magistro baigiamasis darbas. Vadovė prof. dr. R. Tamošiūnienė. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Ekonomikos ir finansų valdymo fakultetas, 2015

ANOTACIJA

Magistro baigiamajame darbe pagal pasirinktus kriterijus lyginami Alytaus ir Tauragės regionai. Pirmame skyriuje pateikiama teorinė dalis: paaiškinamos verslo sistemos, regiono, kaip verslo sistemos sampratos; apibūdinama Lietuvos regioninė politika bei Lietuvos regionų valdymas; paaiškinama, kas yra regionų socialinė ir ekonominė aplinka, bei regionų investicinis klimatas; apibūdinamos probleminės teritorijos. Antrame skyriuje pateikiama tiriamosios dalies metodika. Trečiame skyriuje apžvelgiamos Alytaus ir Tauragės regionų socialinės ir ekonominės aplinkos. Apžvelgus minėtų aplinkų kriterijus ir atlikus vertikaliąją analizę bei pritaikius vidurkio metodą įrodytas Alytaus regiono konkurencinis pranašumas. Ketvirtame skyriuje pateikiamos išvados ir siūlymai Tauragės regionui dėl konkurencingumo didinimo.

Pagrindiniai žodžiai: verslo sistema; regionas; regionas, kaip verslo sistema; regioninė politika; socialinė ir ekonominė aplinka.

Mickutė R. *The application of business management systems in the public sector* / Business systems economy master thesis. Supervisor prof. dr. R. Tamošiūnienė. – Vilnius: University of Mykolas Romeris, Department of Economics and Finance Management, 2015

ANNOTATION

Master's thesis is based on the analysis of the selected criteria comparing Alytus and Tauragės regions. The first section provides a theoretical part: explaining the business system in the region, as the concept of business systems; describes the Lithuanian regional policy and regional management of Lithuania; explains what the regional social and economic environment, and the regional investment climate; describes the problem area. The second section presents the methodology of the test portion. The third section provides an overview of Alytus and Tauragė regional social and economic environment. A review of the above criteria and performed vertical analysis and adapted average method proved Alytus regional competitive advantage. The fourth section presents the conclusions and suggestions for Tauragės region's competitiveness.

Key words: business system; region; region as a business system; regional policy; social and economic environment.

Mickutė R. *Verslo valdymo sistemų taikymas viešajame sektoriuje* / Verslo sistemų ekonomikos magistro baigiamasis darbas. Vadovė prof. dr. R. Tamošiūnienė. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Ekonomikos ir finansų valdymo fakultetas, 2015

SANTRAUKA

Verslo sistemų ekonomikos magistro baigiamojo darbo tema aktuali šiuolaikinei visuomenei, norinčiai susipažinti su vietinių Lietuvos regionų, kaip verslo sistemų, valdymu, kadangi tarpusavyje konkuruoja ne tik įmonės, bet ir regionai. Regiono išskyrimas, kaip viena iš verslo sistemų, nagrinėjant pasirinktus rodiklius, leidžia tiksliau įvertinti jo būklę, išskirti tikslias socialinės ir ekonominės aplinkos problemas, kadangi Lietuvoje yra dešimt regionų, baigiamojo darbo objektais buvo pasirinkti du, t.y. Alytaus ir Tauragės regionai. Nuo pat regionų Lietuvoje atsiradimo stengiamasi stabilizuoti socialinę ir ekonominę aplinką regionuose, siekiama jų lygiavertiškumo. Todėl buvo iškelta problema – ar tinkamai taikoma verslo valdymo sistema Tauragės regione lyginant su Alytaus regionu? Taip pat buvo iškelti šio baigiamojo darbo uždaviniai: išanalizuoti teorinius verslo valdymo sistemos aspektus; įvertinti verslo valdymo sistemų taikymo viešajame sektoriuje ypatumus Lietuvoje; atlikti Tauragės ir Alytaus regionuose palyginamąją analizę; pateikti išvadas ir siūlymus. Tyrimo metodika: mokslinės literatūros analizė; statistinių duomenų analizė; statistinių duomenų vertikalioji analizė ir vidurkio metodas.

Baigiamojoje dalyje buvo iškelta hipotezė: Alytaus regione taikoma efektyvesnė verslo valdymo sistema nei Tauragės regione. Apžvelgus socialinės (gyventojų skaičius, vidaus ir tarptautinė migracija (išvykę ir atvykę gyventojai), mirusiųjų skaičius, gimusiųjų skaičius, darbingo amžiaus gyventojų skaičius, pensinio amžiaus gyventojų skaičius, registruotų bedarbių skaičius, užimtumo lygis, bruto mėnesinis darbo užmokestis) ir ekonominės aplinkos (regioninis bendrasis vidaus produktas, regioninis bendrasis vidaus produktas vienam gyventojui, tiesioginės užsienio investicijos metų pabaigoje, tiesioginės užsienio investicijos tenkančios vienam gyventojui, materialinės investicijos tenkančios vienam gyventojui, nedarbo lygis, neišregistruotų juridinių asmenų skaičius, įregistruotų juridinių asmenų skaičius, išregistruotų juridinių asmenų skaičius) pasirinktus kriterijus ir atlikus vertikaliąją analizę bei pritaikius vidurkio metodą, kur apžvelgti kriterijai jau lyginami visos šalies mastu, nustatyta, kad Alytaus regione taikoma efektyvesnė verslo valdymo sistema nei Tauragės regione.

Baigiamojo darbo pabaigoje pateikiamos išvados ir siūlymai Tauragės regionui dėl taikomos verslo valdymo sistemos efektyvinimo.

Mickutė R. *The application of business management systems in the public sector* / Business systems economy master thesis. Supervisor prof. dr. R. Tamošiūnienė. – Vilnius: University of Mykolas Romeris, Department of Economics and Finance Management, 2015

SUMMARY

Business systems economics master's thesis topic is relevant to contemporary society that wants to get acquainted with the local Lithuanian regions as business systems, management, because not only is competition between companies, but also regions. Isolation of the region as one of the business systems, examining the selected indicators, allows more accurate assessment of his condition, identifies the objectives of social and economic problems of the environment, in Lithuania there are ten regions in my thesis I choose two, ie, Alytus and Tauragė regions. Since the emergence of regional Lithuania efforts to stabilize the social and economic environment in the region, seeking their equality. Therefore, the problem was raised – whether the correct applicable the business management system in Tauragė region compared with the Alytus region? It was also raised in the research tasks: analyze the theoretical aspects of business management systems; evaluate the peculiarities of the application of business management systems in the public sector in Lithuania; perform a comparative analysis of Tauragė and Alytus regions; present the conclusions and proposals. Methods: The analysis of scientific literature; statistical analysis of the data; vertical analysis of statistical data and average method.

The exploratory part of the hypothesis is: subject to effective business management system in Alytus region than Tauragė region. A review of the social (population, internal and international migration (left and foreign residents), the number of deaths, the number of births, the working-age population, the retirement-age population, the number of unemployed registered in the employment rate, the gross monthly salary) and the economic environment (regional gross domestic product, regional gross domestic product per capita, foreign direct investment at the end of the year, foreign direct investment per capita, capital investments per capita, unemployment rate, underegistered number of legal persons, legal persons registered in the number of deregistered legal persons) selected criteria and performed vertical analysis and adapted average method, where an overview of the criteria already compared the whole country, it was found that subject to effective business management system in Alytus region than Tauragė region.

Research work ends with conclusions and suggestions for applicable of business management system improvement in Tauragė region.

PRIEDAI

1 PRIEDAS

ALYTAUS REGIONE BAIGTI ĮGYVENDINTI PROJEKTAI

Baigti įgyvendinti projektai, susiję su žmogiškųjų išteklių plėtra:

- Viešojo administravimo efektyvumo didinimas Lazdijų rajono savivaldybės administracijoje.
- Alytaus rajono savivaldybės politikų bei administracijos darbuotojų gebėjimų tobulinimas.
- Alytaus regiono plėtros 2010 - 2020 metų plano atnaujinimas.
- Druskininkų savivaldybės plėtros 2014 - 2020 m. strateginio plano parengimas.
- Varėnos rajono turizmo ir rekreacijos specialiojo plano parengimas.
- Lazdijų rajono savivaldybės 2013-2015 metų strateginio veiklos plano parengimas.
- Varėnos rajono savivaldybės teritorijos kraštovaizdžio tvarkymo specialiojo plano parengimas.
- Alytaus rajono savivaldybės 2013-2020 m. strateginės plėtros plano parengimas.
- Profesinio mokymo kokybės užtikrinimas Pietų Lietuvos regione.
- Alytaus kolegijos studijų kokybės gerinimas ir tarptautiškumo didinimas, atnaujinant Verslo vadybos ir Informacinių sistemų technologijų studijų programas.
- Integruoto dalyko ir užsienio kalbos mokymo(si) bendrajame ugdyme modelio diegimas.
- Vidinės studijų kokybės vadybos sistemos sukūrimas ir įdiegimas Alytaus kolegijoje.
- Aukštojo mokslo Jungtinių studijų programų poreikis ir perspektyvos Alytaus, Gniezno ir Porto partnerių institucijose.
- Alytaus rajono savivaldybės teritorijų planavimo dokumentų rengimas ir atnaujinimas.
- Teritorijos tarp J.Basanavičiaus g., Perlojos g. ir Marcinkonių g. Varėnos mieste detaliojo plano parengimas.
- Teritorijos tarp Varėnos miesto ribos, Marcinkonių ir Girios gatvių Varėnos mieste detaliojo plano parengimas.
- „Vieno langelio“ principo įgyvendinimas Varėnos rajono savivaldybės administracijoje – „Vieno langelio“ įgyvendinimas.
- Papildoma pagalba specialiųjų poreikių mokiniams.
- Specialiųjų poreikių mokinių vertybės ir galimybės gerinant ugdymo(si) kokybę.
- Lazdijų rajono ir Druskininkų savivaldybių gyventojų kompiuterinio raštingumo įgūdžių ugdymas.
- Debatų metodikos integravimas į formaliojo švietimo sistemą.

- Alytaus rajono transporto sektoriaus studijų parengimas.
- Lazdijų regiono gyventojų kompiuterinio raštingumo ugdymas.
- Kompiuterinio raštingumo įgūdžių ugdymas Pietų Lietuvoje.
- Alytaus regiono gyventojų kompiuterinio raštingumo įgūdžių ugdymas.
- Lazdijų rajono savivaldybės politikų ir administracijos darbuotojų gebėjimų, susijusių su savivaldybės strateginių tikslų įgyvendinimu, tobulinimas.
- Kokybės vadybos sistemų diegimas Alytaus rajono savivaldybės administracijoje, gerinant piliečių aptarnavimą.
- Sistemos, užtikrinančios kokybiškų paslaugų teikimą Lazdijų rajono savivaldybėje, sukūrimas ir įdiegimas.
- Alytaus miesto savivaldybės administracijos tarnautojų administracinių gebėjimų stiprinimas.
- Alytaus kolegijos studijų kokybės gerinimas ir tarptautiškumo didinimas, atnaujinant studijų programas kintančios darbo rinkos kontekste (STUGER).
- Kompleksiškas ir sisteminis Lietuvos kolegijų dėstytojų kompetencijų tobulinimas, gerinant studijų kokybę ir didinant jų tarptautiškumą.
- Sveikatinimo srities studentų praktinių įgūdžių stiprinimas.
- Alytaus rajono savivaldybės politikų bei administracijos darbuotojų kvalifikacijos kėlimas.
- Efektyviai veikiančios administravimo sistemos sukūrimas ir įdiegimas Lazdijų rajono savivaldybėje.
- „Varėnos rajono savivaldybės administracijos darbuotojų anglų kalbos ir kompiuterinio raštingumo mokymai“ – Darbuotojų mokymai.
- Varėnos rajono savivaldybės plėtros 2008–2017 metų strateginio plano parengimas.
- Strateginio planavimo bei priežiūros sistemos optimizavimas Varėnos rajono savivaldybėje.
- Alytaus apskrities turizmo ir rekreacijos plėtros specialiojo plano parengimas.
- Varėnos miesto bendrojo plano parengimas.
- Alytaus rajono savivaldybės administracijos vidaus administravimo ir valdymo tobulinimas.
- Alytaus regiono plėtros 2010-2020 metų plano parengimas (Alytaus regiono plėtros planas).
- Lazdijų rajono savivaldybės strateginio plėtros plano parengimas.

- Lazdijų rajono savivaldybės detaliųjų planų parengimas.
- Druskininkų savivaldybės teikiamų viešųjų paslaugų kokybės gerinimas diegiant kokybės vadybos metodus.
- Alytaus rajono trumpalaikio strateginio plėtros plano parengimas.
- Daugų miesto bendrojo ir detaliųjų planų parengimas.
- Alytaus miesto savivaldybės strateginio plėtros plano tobulinimas (AMS plėtros planas).
- Druskininkų savivaldybės teritorijų planavimo dokumentų rengimas, siekiant subalansuotos urbanistinės ir kurorto paslaugų plėtros (Santrauka – Druskininkų teritorijų planavimas).
- Pilnų namų bendruomenės klientų integracija į darbo rinką.
- Druskininkų savivaldybės sveikatos priežiūros sektoriaus žmogiškųjų išteklių tobulinimas.
- VšĮ „Alytaus poliklinika“ ir VšĮ „Alytaus rajono savivaldybės pirminės sveikatos priežiūros centras“ darbuotojų kvalifikacijos ir gebėjimų ugdymas.
- Mokyklų pagalba darbingiems tėvams.
- SPA Vilniaus akademija.
- Įmonių konkurencingumo didinimas, kuriant naujus produktus pastatų aptarnavimo sektoriui ir tobulinant darbuotojų profesines kvalifikacijas.
- UAB „Alytaus regiono atliekų tvarkymo centro“ darbuotojų gebėjimų didinimas kuriant atliekų tvarkymo sistemos apskaitos duomenų perdavimo procesą.
- UAB „Lazdijų vanduo“ darbuotojų kvalifikacijos lygio pakėlimas, siekiant padidinti darbo našumą, aptarnavimo kokybę bei gebėjimą prisitaikyti prie rinkos pokyčių.
- Psichologinės ir socialinės pagalbos nuteistiesiems teikimas.
- Neįgaliųjų integracijos į darbo rinką galimybių didinimas.
- Neįgaliųjų integracijos į darbo rinką mechanizmo tobulinimas ir įdiegimas.
- Nuteistųjų psichologinis konsultavimas, profesinis mokymas ir darbinių įgūdžių ugdymas, siekiant palengvinti socialinę integraciją.
- Vaikų globos įstaigų auklėtinių socialinės ir profesinės integracijos po institucinės globos paslaugų sistemos sukūrimas ir diegimas Lietuvoje.

Baigti įgyvendinti projektai, susiję su ekonomikos augimo skatinimu:

- Elektroninio balsavimo sistemos įdiegimas Varėnos rajono savivaldybės taryboje.
- Šilumos tiekimo tinklų renovacijos Varėnos mieste III etapas.

- Alytaus r. Pivašiūnų sen. Junčionių k. Dvaro g. rekonstrukcija ir Daugų m. Ežero g. šaligatvio įrengimas.
- Kelio Nr. 3-41 Šeštokų seniūnijoje rekonstrukcija.
- Druskininkų miesto M.K.Čiurlionio gatvės atkarpos nuo įvažiavimo prie gyvenamojo namo M.K.Čiurlionio gatvėje Nr. 83 iki įvažiavimo prie Pirminės sveikatos priežiūros centro M.K.Čiurlionio gatvėje Nr. 82 rekonstrukcija.
- UAB „Feliksnavis“ šiuolaikiškų vadybos sistemų diegimas, siekiant didinti įmonės produktyvumą ir konkurencinį pranašumą.
- Naujosios gatvės dalies II eilės įrengimas.
- Gamybinių pajėgumų didinimas ir naujų darbo vietų kūrimas UAB „Baldeka“.
- UAB „Alytaus Enermega“ konkurencingumo didinimas Rusijos ir Vokietijos rinkose.
- UAB „Inkliuzija“ eksporto potencialo didinimas.
- UAB „MK Tekstilė“ produktyvumo didinimas skatinant eksporto plėtrą.
- „Įmonės pardavimų užsienio rinkose didinimas“.
- AB mašinų gamykla "Astra" produktyvumo didinimas plečiant pardavimus užsienio rinkose.
- Naujos integruotos IT sistemos diegimas UAB „FabricAir“.
- UAB „S-Form“ procesų valdymo sistemos sukūrimas ir integravimas į įmonės veiklą.
- Informacinių technologijų sprendimų diegimas UAB JAKOBSEN HOME CO.
- UAB „Lanksti Linija“ darbo našumo ir eksporto didinimas.
- AB „Snaigė“ pasirengimas pardavimų užsienio rinkose didinimui.
- Modernios verslo valdymo sistemos sukūrimas ir integravimas su apskaitos bei gamybos valdymo programomis stiklo paketų gamybos įmonėje.
- UAB „Jundos stalių gaminiai“ naujų eksporto rinkų paieška ir pardavimų didinimas.
- Šilumos tiekimo infrastruktūros modernizavimas Varėnos mieste.
- Vytauto gatvės rekonstravimas Varėnos mieste ir Senosios Varėnos kaime (III etapas I ruožas nuo J. Basanavičiaus gatvės iki Savanorių gatvės ir IV etapas I ruožas nuo Alytaus gatvės iki Marcinkonių gatvės).
- Pasirengimas SE elementų gamybos medžiagų tyrimams.
- Pasirengimas buitinių šaldymo prietaisų gamyboje naudojamų medžiagų tyrimams.
- Aukštesnės pridėtinės vertės gamybos procesų bei technologijų įdiegimas UAB „AKVAVITA“, kuriant konkurencingų, naujų produktų gamybą tarptautinėje mineralinių vandenų rinkoje.

- UAB „Lanksti Linija“ plėtra: naujų produktų gamybos technologijų diegimas, darbo našumo ir eksporto didinimas.
- Konkurencingumo ir eksporto potencialo didinimas, diegiant inovatyvias gamybos technologijas įmonėje „BERVIS IR KO“.
- „AB „Snaigė“ konkurencingumo stiprinimas, investuojant į naujos kartos „3D frost“ šaldytuvų serijos sukūrimą“.
- Alytaus miesto centralizuoto šilumos tiekimo sistemos modernizavimas.
- Varėnos miesto šilumos tiekimo tinklų renovacija.
- Alytaus pramoninio parko rinkodaros projektas.
- Pramoninių siurblių techninės priežiūros ir remonto technologijos kūrimo projektas.
- Interaktyvių elektroninės demokratijos priemonių diegimas Alytaus miesto savivaldybėje.
- Elektroninės sistemos, leidžiančios plėtoti pilietinę demokratiją elektroninėje terpėje, sukūrimas.
- Druskininkų miesto M. K. Čiurlionio gatvės atkarpos nuo sankryžos su V. Kudirkos gatve iki įvažiavimo prie gyvenamojo namo M. K. Čiurlionio gatvės Nr. 83 rekonstrukcija.
- Lazdijų rajono savivaldybės transporto infrastruktūros modernizavimas ir plėtra.
- UAB „FabricAir“ gaminamų tekstilinių oro vėdinimo sistemų eksporto JAV ir Kinijos rinkose plėtra.
- UAB „FabricAir“ veiklos produktyvumo ir konkurencingumo didinimas diegiant inovatyvias gamybines technologijas.
- Alytaus rajono savivaldybės vietinės reikšmės kelio Pivašiūnai – Eigirdonys rekonstrukcija.
- AB Astra eksporto ir tarptautinio konkurencingumo didinimas.
- UAB „Airema“ pardavimų ir eksporto didinimas.
- Spiralinių ir beasbestinių tarpinių gamybinės bazės statybos ir gamybos linijos diegimas.
- UAB „Stikloporas“ putstiklio gamybos inovacinis projektas.
- UAB „Baldeka“ eksporto rinkų plėtra.
- Druskininkų viešbučio „Best Western Central“ teikiamų atvykstamojo turizmo paslaugų pardavimų NVS šalių rinkose didinimas.
- UAB „Feliksnavis“ tarptautinio konkurencingumo ir veiklos efektyvumo didinimas skatinant eksporto plėtrą.

- Šildymo katilų ASTRA eksporto į Prancūziją, Rumuniją ir Norvegiją vystymas.
- UAB „Arpolis“ eksporto plėtra į Švediją ir Jungtinę Karalystę.
- Varėnos rajono savivaldybės tarybos ir jos komitetų posėdžių audio/video transliacijų internetu gyventojams realizavimas.
- UAB „Inkliuzija“ plėtra užsienio rinkose.
- Žuvinto ir Likiškėlių gatvių sujungimas.
- UAB „Traidenis“ konkurencingumo didinimas diegiant santykių su klientais valdymo (CRM) sistemą.
- UAB „Traidenis“ darbo našumo, konkurencingumo ir eksporto didinimas, diegiant pažangius informacinių technologijų sprendimus.
- E-demokratijos principų įgyvendinimas Lazdijų rajono savivaldybėje.
- Šiuolaikiškų vadybos metodų diegimas įmonėje UAB „LANKSTI LINIJA“.
- Šiuolaikiškų ir pažangių vadybos metodų diegimas UAB „TOBIS“, siekiant verslo produktyvumo didinimo.
- Žvyrkelių asfaltavimo programa. II etapas. Rytų Lietuvos (Alytaus ir Marijampolės) regionai.
- Vytauto gatvės rekonstravimas Varėnos mieste ir Senosios Varėnos kaime II etapas I ruožas nuo Marcinkonių gatvės iki J. Basanavičiaus gatvės.
- Jungčių su tarptautiniais koridoriais plėtra. Valstybinės reikšmės kelių rekonstrukcija (II etapas).
- Elektroninių priemonių, skirtų įtraukti gyventojus į demokratijos procesus, diegimas Alytaus rajono savivaldybėje.
- Elektroninio verslo projekto diegimas UAB „Alytaus Pašarai“.
- Alytaus rajono savivaldybės vietinės reikšmės kelio Alovė – Ilgai rekonstrukcija.
- UAB „Alytaus kabelinė televizija“ telekomunikacijos paslaugų valdymo ir apskaitos informacinės sistemos diegimas.
- „AB „Rytų skirstomieji tinklai“ Bakšių transformatorinės pastotės rekonstrukcija“.
- Transporto valdymo sistemos įdiegimas įmonėje „Transporto Marisa“.
- „Druskininkų miesto M.K. Čiurlionio gatvės atkarpos nuo sankryžos su Liepų ir Mizarų gatvėmis iki sankryžos su V. Kudirkos gatve rekonstrukcija“.
- AB „Alita“ alkoholinių gėrimų eksporto skatinimas.
- „AB „Snaigė“ konkurencingumo stiprinimas, investuojant į naujos kartos šaldytuvo su daugiafunkciniu skyriumi sukūrimą“.

- UAB „Naujasis Vilnius“ Druskininkuose ir Vilniuje valdomų viešbučių teikiamų atvykstamojo turizmo paslaugų pardavimų eksporto rinkose didinimas.
- Dezinfekuojančio ploviklio receptūros ir bandomojo pavyzdžio sukūrimas UAB firmoje „Koslita“.
- MTTP Eksperimentinio cecho ir bandymų laboratorijos kūrimas UAB „Traidenis“.
- Plastikų apdirbamosios pramonės gaminių asortimento plėtra ir darbo našumo didinimas uždarojoje akcinėje bendrovėje „LISIPLAST“.

Baigti įgyvendinti projektai, susiję su sanglaudos skatinimu:

- Kompleksinė Krokialaukio miestelio plėtra.
- Lazdijų r. Krosnos mokyklos sporto salės, esančios Lazdijų r. sav. Krosnos mstl., modernizavimas.
- „Varėnos „Žilvičio“ vaikų lopšelio-darželio pastato B korpuso energetinių charakteristikų gerinimas“.
- Socialinių paslaugų kokybės gerinimas modernizuojant Alytaus nakvynės namus.
- Varėnos r. Valkininkų vidurinės mokyklos Valkininkų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo skyriaus (buvusio Varėnos rajono Valkininkų „Aguonėlės“ vaikų lopšelio–darželio) pastato renovavimas.
- Automobilių mechaniko profesinio mokymo programos praktinio mokymo bazės modernizavimas VšĮ Daugų technologijos ir verslo mokykloje.
- Daugiafunkcio centro steigimas Makniūnuose.
- Šventežerio vidurinės mokyklos pastato (Dusios g. 9) energetinio ūkio modernizavimas.
- Alytaus Likiškėlių pagrindinės mokyklos pastato renovavimas.
- Bešeiminikių pastatų ir kitų aplinką žalojančių objektų likvidavimas Varėnos rajone.
- Varėnos katilinės modernizavimas keičiant naudojamą kuro rūšį iš mazuto į atsinaujinančius energijos išteklius.
- „Apleistų pastatų likvidavimas Butrimonių seniūnijoje“.
- Druskininkų lopšelio - darželio „Žibutė“ modernizavimas.
- Alytaus Dzūkijos pagrindinės mokyklos pastato išorės renovavimas.
- Varėnos „Šaltinėlio“ pradinės mokyklos pastatų Voronecko g. 2, Varėnoje, energetinių charakteristikų gerinimas.
- Druskininkų katilinės rekonstrukcija įrengiant biokuru kūrenamą vandens šildymo katilą.
- Žiežulio tako poilsio ir turizmo infrastruktūros plėtra.

- Veisiejų technologijos ir verslo mokyklos statybininkų praktinio mokymo bazės modernizavimas.
- Vandentiekio ir nuotekų tinklų plėtra Alytuje.
- Kapčiamiesčio parapijos senelių globos namų gyventojų gyvenimo sąlygų ir paslaugų kokybės gerinimas.
- Varėnos specializuotų socialinės globos ir slaugos namų seniems ir neįgaliems žmonėms steigimas.
- Vandentiekio ir nuotekų tinklų plėtra Varėnoje.
- Universalių daugiafunkcių centrų steigimas Kabelių ir Sarapiniškių kaimuose.
- Aktyvaus poilsio infrastruktūros, papildančios sveikatinimo, apgyvendinimo ir konferencijų paslaugas, sukūrimas.
- Viešbučių ir restoranų sektoriaus praktinio mokymo centro sukūrimas Vilniaus ŽDRMC Druskininkų filiale ir Vilniaus TPVM .
- Modernios darbų saugos ir statybos praktinio mokymo bazės sukūrimas Alytuje, siekiant užtikrinti aukštą mokymo paslaugų kokybę statybos sektoriuje.
- Daugiafunkcio centro steigimas Krokialaukyje.
- Daugiafunkcio centro steigimas Punioje.
- Dailidės ežerėlio išvalymas.
- Alytaus rajono Butrimonių gimnazijos pastato Alytuje, Butrimonių mstl., Draugystės g. 1, rekonstravimas.
- Visuomenės švietimas apie gamtos ir kultūros paveldo vertybių bei ekologinio turizmo išteklių panaudojimą Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato subalansuotam vystymui.
- Viešųjų antrinio lygio ambulatorinių paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimas A. Vitkausko individualioje įmonėje.
- Poilsio ir turizmo infrastruktūros plėtra prie Varėnos I-ojo tvenkinio.
- Ambulatorinių, palaikomojo gydymo ir slaugos paslaugų plėtra ir stacionarinių paslaugų optimizavimas VšĮ Alytaus apskrities S.Kudirkos ligoninėje.
- Alytaus lopšelio-darželio „Nykštukas“ patalpų ir įrangos atnaujinimas.
- Mažosios Dailidės ežero išvalymas.
- Alytaus lopšelio-darželio „Putinėlis“ patalpų ir įrangos atnaujinimas.
- Psichikos dienos centro (stacionaro) Alytuje steigimas.
- „Lazdijų ligoninės ir meno mokyklos pastatų energetinio ūkio modernizavimas“.

- Kompleksinė Viečiūnų plėtra.
- Viešosios įstaigos Lazdijų socialinių paslaugų centro veiklos plėtra gerinant nestacionarių paslaugų kokybę ir didinant jų įvairovę.
- „Druskininkų viešosios paskirties pastatų renovavimas“.
- Simno vaikų darželio infrastruktūros atnaujinimas.
- Varėnos savivaldybės specializuotų socialinės globos ir slaugos namų seniems ir neįgaliems žmonėms steigimas.
- Buvusios katilinės Veisiejų g. 17, Druskininkuose, naftos bazės teritorijos sutvarkymas.
- Regioninio technologijų centro kūrimas.
- Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra Lazdijų rajone (Veisiejuose, Kailiniuose, Lazdijuose, Bajoriškėse).
- Uždarosios akcinės bendrovės „Draugystės sanatorija“ modernizavimas ir vilos „Kolonada“ rekonstrukcija.
- Simno neįgaliųjų dienos centro įkūrimas.
- Dainavos krašto pavyzdžiu parengta visuomenės informavimo ir švietimo sistema apie darniosios miškininkystės plėtros priemones jautriuose ūkininkavimui miškuose ir saugomose teritorijose.
- Psichikos dienos centro įkūrimas Druskininkų savivaldybėje.
- Vijūnėlės parko atnaujinimas.
- Viešosios turizmo infrastruktūros plėtra Lazdijų rajono savivaldybėje.
- Visuomenės sveikatos biuro plėtra Alytuje.
- Pėsčiųjų ir dviračių tako, kitos rekreacijai ir poilsiui svarbios infrastruktūros nuo Pliažo g. iki Sanatorijos miško įrengimas. (santrumpa – Pėsčiųjų-dviračių takas).
- Alytaus lopšelio-darželio „Linelis“ patalpų ir įrangos atnaujinimas.
- Varėnos „Žilvičio“ vaikų lopšelio-darželio modernizavimas.
- Alytaus RK katilinės modernizavimas, keičiant naudojamą kurą į biokurą.
- Socialinio būsto plėtra Lazdijų rajono savivaldybėje.
- Žiežulio ežero rytinės dalies išvalymas.
- Talokių ežero išvalymas.
- UAB „Medea klinika“ teikiamų viešųjų ambulatorinių paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimas.
- Nemunaičio pagrindinės mokyklos energijos vartojimo efektyvumo didinimas.

- Druskininkų V. K. Jonyno dailės mokyklos pastato renovavimas.
- Stacionarinių bei palaikomojo gydymo ir slaugos paslaugų kokybės gerinimas VšĮ Lazdijų ligoninėje.
- Alytaus regiono Takniškių sąvartyno uždarymas.
- Viešųjų ambulatorinių asmens sveikatos priežiūros paslaugų plėtra UAB „Alytaus Medea klinika“.
- Ikimokyklinio ugdymo įstaigų pastatų modernizavimas Druskininkų savivaldybėje.
- Baltajo ežero dalies išvalymas ir tvarkymas.
- Lazdijų rajono savivaldybės Seirijų Antano Žmuidzinavičiaus gimnazijos pastato Lazdijų rajone, Seirijų mstl., Metelių g. 7, rekonstravimas.
- Lazdijų rajono savivaldybės užterštų teritorijų tvarkymas.
- Druskininkų dumblo apdorojimo įrenginių statyba.
- „Praeities taršos likvidavimas Nemunaičio seniūnijoje“.
- Rekreacinės teritorijos įrengimas Pivašiūnuose.
- Rekreacinės teritorijos įrengimas Dauguose.
- Alytaus lopšelio-darželio „Volungėlė“ patalpų ir įrangos atnaujinimas.
- Karloniškės ežero išvalymas.
- Daugiafunkcinis pramogų ir sporto kompleksas.
- „Investicijos į Veisiejų vaikų lopšelį - darželį „Ąžuoliukas““.
- Senosios Varėnos kaimo viešosios infrastruktūros plėtra.
- Alytaus lopšelio-darželio „Girinukas“ patalpų ir įrangos atnaujinimas.
- Alytaus lopšelio-darželio „Putinėlis“ pastato, Putinų g. 18, energetinių charakteristikų gerinimas.
- Alytaus lopšelio-darželio „Girinukas“ renovavimas.
- Alytaus lopšelio-darželio „Volungėlė“ renovavimas.
- VšĮ Alytaus jaunimo centro rekonstrukcija.
- VšĮ Varėnos pirminės sveikatos priežiūros centro palaikomojo gydymo ir slaugos paslaugų plėtra ir optimizavimas.
- Visuomenės sveikatos biuro paslaugų infrastruktūros Lazdijuose plėtra.
- Matuizų kaimo viešosios infrastruktūros plėtra.
- Butrimonių vaikų darželio infrastruktūros atnaujinimas.
- „Praeities taršos likvidavimas Krokialaukio seniūnijoje“.
- Skubios pagalbos infrastruktūros bei paslaugų kokybės gerinimas traumas patyrusiems

pacientams Alytaus apskrities S. Kudirkos ligoninėje.

- „Palaikomojo gydymo ir slaugos paslaugų kokybės gerinimas Alytaus rajone“.
- Lazdijų rajono savivaldybės Šeštokų vidurinės mokyklos pastato Šeštokuose, Lazdijų g. 4, rekonstravimas ir modernizavimas.
- Valkininkų miestelio viešosios infrastruktūros plėtra.
- Lazdijų miesto teritorijos, esančios tarp Dainavos ir Vytauto gatvių, ir teritorijos, esančios tarp Kauno, Senamiesčio, Nepriklausomybės, Seinų, Gustaičio,Vilniaus, Sodų, Dzūkų gatvių kompleksinė infrastruktūros plėtra. Santrumpa - Lazdijų miesto kompleksinė infrastruktūros plėtra, I etapas.
- Didžiosios Dailidės, užterštos sunkiaisiais metalais, išvalymas ir sutvarkymas (III etapas) Santrumpa: Diddžiosios Dailidės išvalymas.
- Kompleksinė Daugų miesto plėtra.
- „Liškiavos XVII a. architektūrinio ansamblio (kod. un. 1027) dalies-buvusios šeimyntrobės (ūkinio pastato) atkūrimas bei pritaikymas VšĮ Liškiavos kultūros centro reikmėms“.
- Merkinės miestelio viešosios infrastruktūros plėtra.
- Kompleksinė Simno miesto plėtra.
- „Ikimokyklinio ugdymo įstaigų energetinio ūkio modernizavimas“.
- Daugų vidurinės mokyklos energijos vartojimo efektyvumo didinimas.
- Pivašiūnų vidurinės mokyklos energijos vartojimo efektyvumo didinimas.
- Pastatų grupės renovacija.
- VšĮ Varėnos ligoninės ambulatorinių paslaugų plėtra ir stacionarinių paslaugų optimizavimas.
- Druskininkų uždarų kalnų slidinėjimo trasų su dirbtine sniego danga įrengimas, santrumpa – (toliau – Druskininkų slidinėjimo trasos).
- „Negyvenamųjų patalpų Viečiūnuose pritaikymas socialiniam būstui“.
- Antrinio lygio ambulatorinių, ambulatorinės reabilitacijos, palaikomojo gydymo ir slaugos, dienos chirurgijos paslaugų ir priėmimo-skubios pagalbos skyriaus infrastruktūros plėtra VšĮ Druskininkų ligoninėje.
- Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra Druskininkuose.
- Alytaus kolegijos laboratorijos pastato 3C1/p rekonstravimas.
- I Alytaus aikštės ir jos prieigų kompleksinis sutvarkymas: I Alytaus aikštės, fontano rekonstrukcija, pėsčiųjų, dviračių takų iki Studentų skvero, apšvietimo įrengimas, aplinkos sutvarkymas.
- Miesto centro dalies, apribotos Pulko, Vilniaus, S. Dariaus ir S. Girėno, Sporto,

Birutės gatvėmis, Rotušės a. dalies viešųjų erdvių sutvarkymas.

- Patalpų, esančių Rotušės a. 2 (Alytaus miesto teatro pastato) rekonstrukcija ir aplinkinės teritorijos pritaikymas miesto bendruomenės poreikiams.
- Alytaus miesto stadiono ir aplinkinės teritorijos sutvarkymas.
- Vilniaus ir Kauno gatvių žiedo, Senamiesčio skvero ir aplinkinių S. Dariaus ir S. Girėno, Vilniaus, Bažnyčios, Alyvų tako gatvių aplinkos kompleksinis tvarkymas (šaligatvių, pėsčiųjų takų, apšvietimo, fontano rekonstrukcija).
- Dainavos gyvenamojo rajono viešųjų erdvių sutvarkymas (esamų automobilių parkavimo aikštelių, šaligatvių, pėsčiųjų takų, apšvietimo, vaikų žaidimo aikštelių rekonstrukcija ir naujų įrengimas).
- Biomasės kogeneracinės elektrinės statyba Alytaus rajoninėje katilinėje.
- Palaikomojo gydymo ir slaugos paslaugų plėtra Alytaus medicininės reabilitacijos ir sporto centre.
- Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra Simne.
- „Universalaus sporto aikštyno (stadiono) įrengimas Ateities g. 13, Druskininkuose“, santrumpa – „Universalaus sporto aikštyno įrengimas“.
- Alytaus lopšelio-darželio „Du gaideliai“ renovavimas.
- Socialinių paslaugų centro įsteigimas Alytuje.
- Nestacionarių socialinių paslaugų infrastruktūros gerinimas Druskininkų savivaldybėje.
- Daugų socialinės priežiūros centro įkūrimas.
- Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros renovavimas ir plėtra Varėnoje.
- Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastrukūros plėtra Lazdijų rajone.
- Veisiejų lopšelio-darželio „Ąžuoliukas“ energetinio ūkio modernizavimas.
- Lazdijų darželio-mokyklos „Vyturėlis“ energetinio ūkio modernizavimas.
- Didelio efektyvumo termofikacinės elektrinės statyba AB „Alita“.
- Valstybės ir savivaldybių tarnautojų mokymo centro „Dainava“ gydymo dalies pastatų renovavimas mažinant energijos vartojimą.
- „Energijos vartojimo efektyvumo didinimas renovuojant Alytaus apskrities S.Kudirkos ligoninės pastatus“.
- Alytaus profesinio rengimo centro pastatų energetinio efektyvumo didinimas.
- Merkinės pagrindinės mokyklos rekonstravimas (Vilniaus g. 54, Merkinės mstl, Varėnos r.).

- Valkininkų vaikų globos namų „Spengla“ pastato išorinių atitvarų renovacija (apšiltinimas).
- „Druskininkų „Atgimimo“ vidurinės mokyklos pastato, esančio M.K.Čiurlionio g. 92, techninio projekto rengimas ir atlikimas, siekiant mažinti suvartojamos energijos sąnaudas“, santrumpa – (toliau - Druskininkų „Atgimimo“ vidurinės mokyklos renovavimas).
- Krokialaukio Tomo Noraus-Naruševičiaus vidurinės mokyklos energijos vartojimo efektyvumo didinimas.
- Energijos vartojimo efektyvumo didinimas Varėnos rajono Matuizų vidurinėje mokykloje.
- Alytaus Putinų vidurinės mokyklos renovavimas.
- Alytaus apskrities sutrikusio vystymosi kūdikių namų pastato rekonstravimas.
- Alytaus miesto Adolfo Ramanausko-Vanago vidurinės mokyklos, Birutės g. 2, rekonstravimas.
- VšĮ Valkininkų sanatorijos pastatų renovacija ir šiltinimas.
- Viešosios įstaigos Valkininkų vaikų ligoninės „Pušelė“ pastatų renovacija ir šiltinimas.
- Alytaus regiono senų sąvartynų uždarymas.
- Didžiausio Baltijos šalyse sveikatinimo paslaugų komplekso kūrimas (UAB Sveikatingumo centro „RADNYČĖLĖ“ gydyklų rekonstravimas).
- „Konferencijų centro, atitinkančio tarptautinius standartus, įrengimas Druskininkuose“.
- SPA Vilnius SANA naujų paslaugų kūrimas ir SPA centro infrastruktūros plėtra.

2 PRIEDAS

TAURAGĖS REGIONE BAIGTI ĮGYVENDINTI PROJEKTAI

Baigti įgyvendinti projektai, susiję su žmogiškųjų išteklių plėtra:

- Jurbarko rajono savivaldybės darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas, II etapas.
- Ilgalaikio Jurbarko rajono savivaldybės strateginio plėtros plano 2016-2026 metams parengimas.
- Tauragės regiono plėtros plano rezultatų ir poveikio įvertinimas bei regiono ir aktualių sektorių plėtotės galimybių studija.
- Smalininkų miesto ir Smalininkų kaimo teritorijos bendrojo plano parengimas.
- Tauragės rajono strateginio plėtros plano 2014-2020 metams rengimas.
- Šilalės rajono savivaldybei reikalingų teritorijų planavimo dokumentų rengimas.
- Tauragės regiono savivaldybių institucijų ir įstaigų dirbančiųjų kvalifikacijos tobulinimas.
- Vidinių profesinio mokymo kokybės užtikrinimo mechanizmų diegimas Tauragės apskrities profesinėse mokyklose.
- Tauragės rajono teritorijų planavimo dokumentų parengimas.
- Šilalės rajono savivaldybės strateginio plėtros plano iki 2020 m. parengimas.
- Sektorinių studijų, skirtų Pagėgių savivaldybės strateginio plėtros plano atnaujinimui, parengimas.
- Teritorijų planavimo dokumentų parengimas Pagėgių savivaldybės teritorijos vystymui.
- Jurbarko miesto lietaus nuotekų specialiojo plano parengimas.
- Detaliųjų planų parengimas Jurbarko mieste.
- Tauragės „Šaltinio“ pagrindinės mokyklos Švietimo paslaugų prieinamumo didinimas specialiųjų poreikių asmenims (mokiniams ir kt.) ir švietimo pagalbos specialistams.
- Kompiuterinis raštingumas Šakių ir Jurbarko rajonų gyventojams - BŪTINYBĖ, ne PRABANGA!
- Detaliųjų ir specialiųjų planų parengimas Pagėgių savivaldybės teritorijos vystymui.
- Jurbarko rajono savivaldybės darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas.
- Šilalės rajono specialiųjų planų rengimas.
- Finansų valdymo sistemos (FVS) įdiegimas Jurbarko rajono savivaldybės administracijoje.
- „Vieno langelio“ principo įgyvendinimas Jurbarko rajono savivaldybės administracijoje.

- Tauragės ir Šilalės rajonų savivaldybių institucijų ir įstaigų dirbančiųjų kvalifikacijos tobulinimas.
- Pagėgių savivaldybės administracijos darbuotojų ir tarybos narių kvalifikacijos tobulinimas.
- Rekreacinių teritorijų ir viešųjų erdvių pritaikymo turizmui galimybių studijos parengimas.
- „Vieno langelio“ principu veikiančios piliečių aptarnavimo ir paslaugų teikimo sistemos sukūrimas Tauragės rajono savivaldybėje.
- „Pagėgių savivaldybės strateginio plėtros plano atnaujinimas“.
- Pagėgių savivaldybės administracijos vidaus administravimo ir veiklos valdymo gerinimas.
- Pagėgių savivaldybės administracijos teikiamų viešųjų paslaugų kokybės gerinimas diegiant kokybės vadybos metodus.
- Tauragės rajono įvaizdžio formavimo ir investicijų pritraukimo galimybių studijos parengimas.
- Ilgalaikio Jurbarko rajono strateginio plėtros plano koregavimas ir trumpalaikio veiklos plano parengimas.
- Jurbarko miesto daugiabučių namų teritorijų ir viešųjų erdvių detalaus plano parengimas.
- Tauragės regiono atliekų tvarkymo studijos parengimas.
- Tauragės miesto dalies, ribojamos Naujosios, Dariaus ir Girėno bei Gedimino gatvių, urbanistinės plėtros ir infrastruktūros išvystymo specialiojo plano parengimas.
- Tauragės rajono savivaldybės vidaus administravimo sistemos tobulinimas.
- Šeima ir darbas: siekime darnumo kartu!
- Socialinių paslaugų institucijų darbuotojų kompetencijų tobulinimas.
- UAB „TRELLEBORG ENGINEERED SYSTEMS LITHUANIA“ darbuotojų kompetencijos ugdymas prisitaikant prie naujovių įmonėje ir pokyčių polimerų rinkoje.
- UAB „Baltic plastic products“ ir UAB „Plastus“ profesinių ir socialinių gebėjimų tobulinimas.
- Socialinės rizikos šeimų užimtumo modelio sukūrimas ir išbandymas Pagėgių savivaldybės Socialinių paslaugų centre.
- RETURN – Ilgą laiką nedirbusių moterų socialinės ir profesinės reintegracijos į darbo rinką modelių kūrimas ir įgyvendinimas.

Baigti įgyvendinti projektai, susiję su ekonomikos augimo skatinimu:

- Tauragės miesto gatvių rekonstravimo techninės dokumentacijos parengimas.
- Šiuolaikinių valdymo sistemų diegimas UAB „ULIKSAS“ siekiant įgyti konkurencinį pranašumą ir padidinti darbo našumą.
- Transeuropinio tinklo kelio E85 (Vilnius-Kaunas-Klaipėda) rekonstravimas. Kelio rekonstravimas ir eismo saugos gerinimas.
- Transeuropinio tinklo kelio E77 (Ryga–Šiauliai–Tauragė–Kaliningradas) rekonstravimas (II etapas).
- „Gatvės 2N4 Natkiškių gyvenvietėje rekonstrukcija“.
- Tauragės miesto Saulės ir Jovarų (nuo Laisvės g. iki Saulės g.) gatvių rekonstrukcija.
- UAB „Klaipėdos mėsinė“ eksporto skatinimo planas.
- IĮ „Manvesta“ darbo našumo ir konkurencingumo didinimas, diegiant informacines technologijas.
- Šilalės miesto Lingiškės gatvės ir Šilalės rajono Beržės kaimo gatvės rekonstrukcija.
- Gatvės 5R3, Rukų-Mažaičių gyvenvietėje rekonstrukcija.
- Vilkyškių pieninės produkcijos eksporto į Rytų rinkas skatinimas.
- Vilkyškių pieninės produkcijos eksporto skatinimas tikslinėse rinkose.
- Šilumos tiekimo infrastruktūros modernizavimo Tauragės mieste II etapas.
- Šilumos tiekimo trasų modernizavimas Šilalės mieste.
- IA koridoriaus ruožo Radviliškis–Pagėgiai–v.s. infrastruktūros atstatymas ir modernizacija (I etapas).
- Jurbarko miesto gyvenamųjų namų kvartalo gatvių, tarp Lauko, S.Daukanto ir Dariaus ir Girėno gatvių bei Gedimino gatvės, techninių projektų parengimas.
- Tauragės miesto Jūros ir Oranžerijos gatvių rekonstrukcija.
- Šilalės rajono savivaldybės vietinės reikšmės susisiekimo infrastruktūros plėtros II etapo 2 dalis.
- Šilgalių gyvenvietės pagrindinės gatvės rekonstrukcija.
- UAB „Klaipėdos mėsinė“ eksporto plėtros skatinimas.
- Tauragės apskrities savivaldybių tarybų sprendimų priėmimo viešinimas elektroninėmis priemonėmis.
- „Šilumos tiekimo infrastruktūros modernizavimas Tauragės mieste“.
- E - verslo diegimas UAB „Edvonis“.
- Žvyrkelių asfaltavimo programa. II etapas. Vakarų Lietuvos (Kauno ir Tauragės) regionai.

- Hidrotechninių statinių (bunų) rekonstrukcija tarptautinės reikšmės vidaus vandenų kelio E 41 ruože Kaunas – Atmatos žiotys. Techninės dokumentacijos parengimas.
- Vilkyškių miestelio gatvės rekonstrukcija gerinant Pagėgių savivaldybės transporto infrastruktūrą.
- Šilalės rajono savivaldybės vietinės reikšmės transporto infrastruktūros objektų plėtros antrasis etapas.
- Jurbarko miesto Kęstučio, Mokyklos gatvių rekonstravimas ir dalies Žemaitės gatvės įrengimas.
- Tauragės miesto M. Mažvydo gatvės atkarpos nuo J. Tumo-Vaižganto gatvės iki galo rekonstrukcija.

Baigti įgyvendinti projektai, susiję su sanglaudos skatinimu:

- Administracinių patalpų apšiltinimas Palentinio kaime.
- Šilalės švietimo pagalbos tarnybos pastato apšiltinimas.
- Seredžiaus pritaikymas viešajai turizmo infrastruktūrai.
- Pagėgių miesto viešųjų erdvių kompleksinis sutvarkymas, II etapas.
- „Socialinio būsto kokybės gerinimas Dariaus ir Girėno g. 33, 58 daugiabučiuose namuose Jurbarko mieste“.
- „Jurbarkų vaikų darželio energijos efektyvumo didinimas“.
- Energetinio efektyvumo didinimas rekonstruojant Jurbarko kultūros centro pastatą.
- Tauragės rajono Žygaičių gimnazijos pastato Žygaičių mstl., Tauragės r. sav., rekonstravimas.
- Tauragės lopšelio-darželio „Žvaigždutė“ pastato, esančio Tauragėje, Moksleivių al. 7, energetinių charakteristikų gerinimas.
- Apleistų pastatų Bardžių k., Bijotų sen., Šilalės r. likvidavimas.
- Apleisto pastato, esančio Viešvilės miestelyje, likvidavimas.
- „Praeityje užterštų teritorijų sutvarkymas Pagėgių savivaldybėje II etapas“.
- Lumpėnų pagrindinės mokyklos pastato C1 ir C2 dalių modernizavimas.
- Universalaus daugiafunkcinio centro steigimas Šilgaliuose.
- „Jūros upės pakrančių ir šlaitų kompleksinis sutvarkymas, I etapas“.
- Šilalės meno mokyklos pastato sienų šiltinimas.
- Vandens telkinio, esančio Laukuvos miestelyje, Šilalės rajone, išvalymas ir sutvarkymas.

- Profesinio ir technologinio mokymo bazės infrastruktūros bei mokymo priemonių atnaujinimas Smalininkų technologijų ir verslo mokykloje.
- „Kvėdarnos Prano Liatuko pradinės mokyklos pastato rekonstravimas“, santrumpa – (toliau – mokyklos rekonstravimas).
- „Batakių miestelio, Žygaičių miestelio, Lomių kaimo, Pagramančio miestelio ir Skaudvilės miesto kompleksinis sutvarkymas“.
- Tauragės profesinio rengimo centro variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto bei statybos sektoriaus praktinio mokymo infrastruktūros plėtra ir modernizavimas.
- Buvusio senų pesticidų sandėlio teritorijos, esančios Pikčiūnų kaime, sutvarkymas.
- Kvėdarnos parapijos senelių globos namų infrastruktūros modernizavimas.
- Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra Tauragės rajone (Papušynėje, Tauragėje).
- Piktupėnų gyvenvietės viešųjų erdvių kompleksinis sutvarkymas Pagėgių savivaldybėje.
- Saugumo bei geresnių gyvenimo sąlygų užtikrinimas globotiniams Pajūrio vaikų globos namuose.
- Apleistos buvusios karinio miestelio teritorijos (Vytauto g.) sutvarkymas.
- „Kaltinėnų parapijos senelių globos namų pastato rekonstrukcija“.
- Universalaus daugiafunkcinio centro įkūrimas Žygaičių miestelyje.
- „Buvusių senų pesticidų sandėlių teritorijų, esančių Pamituvio I ir Kybartų kaimuose, sutvarkymas“.
- Jurbarko miesto vaikų darželio „Ąžuoliukas“ rekonstravimas.
- Paršežerio ežero rekreacinės zonos įrengimas.
- Tauragės miesto centrinės dalies viešųjų pastatų fasadų ir viešųjų erdvių sutvarkymas, I etapas.
- Socialinio būsto plėtra Jurbarko mieste (II etapas).
- Universalaus daugiafunkcio centro steigimas Šilalės rajono Laukuvos miestelyje.
- „Imsrės upės pakrantės pritaikymas viešajai turizmo infrastruktūrai“.
- VŠĮ Tauragės ligoninės medicinos paskirties pastatų, esančių Prezidento g. 7, rekonstravimas ir modernizavimas didinant energijos vartojimo efektyvumą.
- Vandens telkinių vagų bei pakrančių Šilalės rajono teritorijoje išvalymas ir sutvarkymas.

- Vilkyškių vandens telkinio ekologiškai pažeistos ekosistemos atkūrimas bei kraštovaizdžio ir rekreacinių savybių atstatymas.
- Praeityje užterštos teritorijos, esančios Pramonės g., sutvarkymas.
- Nestacionarių socialinių paslaugų teikimas Šilalės rajono Kvėdarnos miestelyje.
- Palaikomojo gydymo ir slaugos paslaugų kokybės gerinimas Tauragės rajono savivaldybėje.
- Dienos chirurgijos, slaugos bei paliatyviosios slaugos paslaugų plėtra bei stacionarinių paslaugų optimizavimas.
- Viešosios įstaigos Jurbarko socialinių paslaugų centro Eržvilko socialinės globos filialo išplėtimas.
- Nestacionarių socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra įrengiant nakvynės namus Jurbarko mieste.
- Vandens tiekimo ir nuotekų tavrkymo infrastruktūros plėtra Šilalės rajone (Laukuvoje).
- „Energijos vartojimo efektyvumo didinimas Šilalės rajono pajūralio pagrindinėje mokykloje“, santrumpa – (toliau – P ajūralio mokyklos renovavimas).
- Tauragės nakvynės namų rekonstrukcija.
- Daugiabučių namų renovacija Jurbarko mieste.
- Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros renovavimas ir plėtra Jurbarko rajone (Smalininkuose, Viešvilėje, Seredžiuje, Klausučiuose, Jurbarke).
- Nestacionarių socialinių paslaugų plėtra Pagėgių savivaldybės Socialinių paslaugų centre.
- Turizmo paslaugų teikimo plėtra Pagėgių savivaldybėje, rekonstruojant pastatą ir pritaikant jį turizmo reikmėms, I etapas.
- Tauragės Jovarų pagrindinės mokyklos pastato Tauragėje, Laisvės g. 19, energetinių charakteristikų gerinimas.
- Ambulatorinių, palaikomojo gydymo ir slaugos paslaugų plėtra bei stacionarinių paslaugų optimizavimas Šilalės rajono ligoninėje.
- Tauragės autobusų stoties rekonstrukcija ir aplinkos sutvarkymas.
- Imsrės upės ekologinės būklės gerinimas.
- Psichikos dienos stacionaro įkūrimas Tauragės rajone.
- UAB „Vitgelba“ teikiamų viešųjų ambulatorinių asmens sveikatos priežiūros paslaugų infrastruktūros modernizavimas.

- Tauragės visuomenės sveikatos centro pastato atitvarų ir inžinerinių sistemų modernizavimas.
- „Energijos vartojimo efektyvumo gerinimas Tauragės miesto švietimo ir mokymo įstaigose“.
- „Benininkų upelio ekologiškai pažeistos ekosistemos atkūrimas bei kraštovaizdžio ir rekreacinių savybių atstatymas“.
- Parko prie Jūros upės sutvarkymas ir pritaikymas viešosioms turizmo reikmėms.
- Tauragės regiono senų sąvartynų ir šiukšlynų uždarymas.
- „Šilalės rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos biuro modernizavimas“.
- Jurbarkų vaikų darželio rekonstravimas.
- Jurbarko miesto vaikų darželio „Nykštukas“ rekonstravimas.
- Tauragės lopšelio-darželio „Ąžuoliukas“ ir Tauragės lopšelio-darželio „Kodėlčius“ pastato vidaus patalpų einamasis remontas ir įrangos atnaujinimas.
- Jūros upės vandens turistinės trasos viešosios turizmo infrastruktūros plėtra.
- Tauragės regiono kompostavimo aikštelių įrengimas.
- Vytauto g. nuo J. Tumo-Vaižganto iki Aerodromo g. aplinkos, viešųjų pastatų fasadų ir erdvių sutvarkymas.
- Socialinio būsto plėtra Jurbarko mieste.
- Pagėgių pradinės mokyklos pastato išorinių atitvarų rekonstrukcija ir energetikos sistemų modernizavimas.
- „Šilalės lopšelio-darželio „Žiogelis“ modernizavimas – patalpų ir įrangos atnaujinimas“, santrumpa - (toliau – lopšelio-darželio modernizavimas).
- „Tauragės lopšelio-darželio „Ąžuoliukas“ pastato išorinių atitvarų rekonstrukcija, didinant energijos vartojimo efektyvumą (I etapas)“, santrumpa – (toliau – Lopšelio-darželio rekonstruckija).
- Jurbarko miesto urbanistinės infrastruktūros plėtra (I etapas).
- Kaltinėnų kultūros namų, Šiauduvos laisvalaikio salės bei Bijotų senosios mokyklos modernizavimas gerinant bendruomeninę infrastruktūrą ir gerinant gyvenamosios aplinkos kokybę.
- „Šilalės r. Kvėdarnos Prano Liatuko pradinės mokyklos ikimokyklinių ir priešmokyklinių grupių patalpų modernizavimas – patalpų ir įrangos atnaujinimas“, santrumpa – (toliau – mokyklos ikimokyklinių ir priešmokyklinių grupių modernizavimas).
- Kompleksinis pastatų ansamblio, vadinamo Tauragės pilimi, sutvarkymas ir pritaikymas viešosioms kultūros bei turizmo reikmėms.
- Raudonės miestelio kompleksinis sutvarkymas.

- Jurbarko dvaro parko pietinės oficinos pritaikymas viešajai turizmo infrastruktūrai (II etapas).
- Panemunės pilies pritaikymas kultūrinio turizmo reikmėms: vakarinio ir dalies pietinio korpuso su šiaurės vakarų ir pietvakarių bokštais rekonstrukcija.
- „Panemunės mobilios prieplaukos rekonstrukcija“.
- Šimkaičių miestelio kompleksinis sutvarkymas.
- Viešųjų erdvių kompleksinis sutvarkymas Pagėgiuose.
- „Kentrių tvenkinio uždumblėjusios vietos išvalymas bei kraštovaizdžio ir rekreacinių savybių atstatymas”.
- Buvusios karinės kuro bazės užterštos teritorijos sutvarkymas Pagėgių savivaldybėje.
- Bijotų dvaro sodybos – Baublių komplekso pritaikymas turizmui.
- Ašučio ir Lokystos upelių vagų bei pakrančių Šilalės mieste išvalymas ir sutvarkymas.
- Jurbarko dvaro parko šiaurinės oficinos pritaikymas viešajai turizmo infrastruktūrai.
- Tauragės seniūnijos Taurų kaimo kompleksinis sutvarkymas.
- Smalininkų miesto kompleksinis sutvarkymas.
- Girdžių miestelio kompleksinis tvarkymas.
- Skirsnemunės miestelio kompleksinis tvarkymas.
- Buvusios kuro bazės Jurbarko miesto pramonės teritorijoje sutvarkymas.
- VšĮ Jurbarko ligoninės paslaugų kokybės gerinimas modernizuojant ambulatorinių, ambulatorinės reabilitacijos, palaikomojo gydymo ir slaugos, priėmimo–skubios pagalbos bei dienos chirurgijos paslaugų infrastruktūrą.
- Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra Tauragės rajone.
- Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros renovavimas ir plėtra Šilalės rajone.
- Veliuonos miestelio kompleksinis sutvarkymas.
- Eržvilko miestelio kompleksinis sutvarkymas.
- Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra Pagėgiuose.
- Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra Jurbarke.
- Senojo miesto naujos galimybės. Nemuno upės pakrantės Jurbarko mieste pritaikymas turizmo infrastruktūrai.
- Skubios medicinos pagalbos traumų atvejais kokybės gerinimas VšĮ Tauragės apskrities ligoninėje, priėmimo skubios pagalbos skyriaus modernizavimas ir gydymo traumų

atvejais kokybės gerinimas bei anesteziologijos reanimacijos skyriaus restruktūrizacija ir modernizavimas.

- Energetinio efektyvumo didinimas rekonstruojant Klausučių Stasio Santvaro ir Viešvilės pagrindines mokyklas.
- Tauragės Švč. Trejybės katalikų bažnyčios pastato fasado atnaujinimas ir stogo remontas bei viešųjų erdvių sutvarkymas.
- Tauragės miesto Vytauto stadiono rekonstrukcija ir aplinkos sutvarkymas.
- Tauragės miesto Martyno Mažvydo alėjos rekonstrukcija.
- Skvero prie Tauragės Švč. Trejybės katalikų bažnyčios (Stoties g.) viešųjų erdvių sutvarkymas.
- Jurbarko krašto muziejaus ekspozicijų įrengimas ir pritaikymas kultūrinio turizmo reikmėms.
- Senojo miesto naujos galimybės. Nemuno upės pakrantės Jurbarko mieste pritaikymas turizmo infrastruktūrai (II etapas).
- „Socialinio globos padalinio, teikiančio dienos ir trumpalaikę socialinę globą, įkūrimas Pagėgių savivaldybės palaikomojo gydymo, slaugos ir senelių globos namuose“.
- Nestacionarių mišrių socialinių paslaugų plėtra Tauragės rajono savivaldybėje vystant Socialinių paslaugų centro infrastruktūrą.
- Nestacionarių socialinių paslaugų teikimas Šilalės rajono savivaldybėje.
- VšĮ Tauragės apskrities ligoninės modernizavimas didinant energijos vartojimo efektyvumą.
- „Tauragės vaikų ir jaunių sporto mokyklos „Modulio“ sporto salės pastato ir inžinerinės sistemos renovavimas, didinant energijos vartojimo efektyvumą“, santrumpa – (toliau – „Modulio“ sporto salės renovacija).
- Šilalės rajono savivaldybės pastato Basanavičiaus g. 2, Šilalėje renovavimas, siekiant taupyti suvartojamą energiją.
- Pagėgių savivaldybei priklausančių pastatų išorinių atitvarų rekonstrukcija ir energetikos sistemų modernizavimas, siekiant energijos vartojimo efektyvumo.
- Adakavo pensionato gyvenamųjų pastatų šiluminis izoliavimas ir modernizavimas.
- Šilalės rajono ligoninės pastatų energetinio ūkio modernizavimas.